

ДЕРЖАВНА
СЛУЖБА
ЯКОСТІ ОСВІТИ
УКРАЇНИ

РЕЗУЛЬТАТИ

**моніторингового дослідження
організованого початку
2025/2026 навчального року:**

СФЕРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗМІСТ

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ	3
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	4
I. КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ, ОТРИМАНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ ТА ВІДВІДУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	8
II. СТАН ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПОЧАТКУ 2025/2026 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ	14
III. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПОЧАТКУ 2025/2026 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ	17
IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	21
V. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	27
VI. ДЕЯКІ ПИТАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	43
VII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	52
VIII. РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНОСТІ УЧАСНИКІВ МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	65
УЗАГАЛЬНЕНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	68

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

Упродовж вересня-жовтня 2025 року Державною службою якості освіти України (далі – Служба) та її територіальними органами (далі – Управління Служби) відповідно до плану роботи Служби на 2025 рік проведено моніторингове дослідження організованого початку 2025/2026 навчального року: сфера дошкільної освіти.

Дослідження спрямоване на вивчення стану готовності закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО, заклади освіти) до початку 2025/2026 навчального року, організації освітнього процесу, створення безпечних умов та забезпечення державних гарантій учасникам освітнього процесу в умовах воєнного стану. Особливу увагу приділено визначенню рівня (індексу)¹ задоволеності керівників, педагогічних працівників і батьків (законних представників) вихованців (далі – батьки) організацією освітнього процесу. Отримані результати стануть підґрунтям для формування узагальнених висновків, виявлення актуальних проблем та вироблення рекомендацій щодо підвищення якості й безпеки дошкільної освіти для засновників, органів управління освітою і керівників ЗДО.

Дослідження проводилось з метою збору та аналізу даних щодо:

- стану готовності закладів дошкільної освіти до початку 2025/2026 навчального року в умовах воєнного стану;
- особливостей організації освітнього процесу;
- рівня безпеки, що охоплює фізичну та психологічну захищеність, а також створення належних умов для учасників освітнього процесу;
- матеріально-технічного й ресурсного забезпечення закладів дошкільної освіти;
- дотримання державних гарантій, зокрема у питаннях кадрового забезпечення, фінансування, умов праці та підтримки;
- наявності умов для інклюзивності та деяких аспектів безбар'єрності у закладах дошкільної освіти;
- рівня задоволеності учасників дослідження умовами та організацією освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Методи збору даних

Дослідження здійснювалось шляхом відвідування ЗДО, а також опитування керівників, педагогічних працівників та батьків.

---

¹ Застосовується Службою від 2020 року, у 2024 році внесений до індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку в Україні. В основу інструмента закладено підхід ACSI, або Американський індекс задоволеності споживачів, що показує рейтинг, який ґрунтується на аналізі бажань і очікувань споживача

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

У межах моніторингового дослідження організованого початку 2025/2026 навчального року вибірка закладів у кожному регіоні формувалася відповідним Управлінням Служби. До вибірки включено 5% закладів від загальної кількості ЗДО, що провадять освітню діяльність на території юрисдикції кожного Управління Служби. Розподіл здійснювався рівномірно за типами населених пунктів (село, селище, місто).

Заклади освіти, що були відвідані в ході проведення моніторингового дослідження, не включені до загальної вибірки опитування. Географія дослідження, як за результатами відвідування, так і онлайн-анкетування, охоплює усі 24 області України та місто Київ, за винятком Автономної Республіки Крим.

З метою узагальнення та порівняльного аналізу результатів моніторингового дослідження заклади дошкільної освіти згруповано за п'ятьма макрорегіонами (рис. 1).

Рис. 1. Мапа розподілу ЗДО за макрорегіонами, у яких проведено опитування та здійснено відвідування

ЗАХІД: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області.

ПІВНІЧ: місто Київ та Київська область, Житомирська, Сумська, Чернігівська області.

ЦЕНТР: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області.

ПІВДЕНЬ: Миколаївська, Одеська, Херсонська області та Автономна Республіка Крим.

СХІД: Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська, Харківська області.

У дослідженні взяли участь 536 закладів дошкільної освіти, з яких 69 – відвідано представниками Управління Служби, а 467 – охоплено опитуванням.

Серед закладів, що взяли участь в опитуванні, переважають комунальні (92,9 %), державні становлять 6,9 %, корпоративні – 0,2 %. Розподіл закладів за регіонами та категоріями населених пунктів наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл закладів дошкільної освіти, що пройшли опитування, за адміністративно-територіальними одиницями та типами населених пунктів

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Всього	з них:		
		місто	селище	село
Вінницька область	29	8	7	14
Волинська область	22	9	6	7
Дніпропетровська область	28	7	8	13
Донецька область	3	3	-	-
Житомирська область	28	11	6	11
Закарпатська область	29	6	11	12
Запорізька область	5	5	-	-
Івано-Франківська область	15	4	4	7
Київська область	32	7	8	17
Кіровоградська область	16	4	4	8
Львівська область	17	8	2	7
Луганська область	1	1	-	-
Миколаївська область	22	7	6	9
Одеська область	31	7	9	15
Полтавська область	37	13	10	14
Рівненська область	12	5	1	6
Сумська область	10	4	3	3
Тернопільська область	18	6	6	6
Харківська область	9	3	4	2
Херсонська область	3	1	1	1
Хмельницька область	25	8	4	13
Черкаська область	23	4	2	17
Чернівецька область	13	5	3	5
Чернігівська область	12	4	6	2
м. Київ	27	27	-	-
Загалом	467	167	111	189

Онлайн-анкетування учасників моніторингового дослідження тривало з 17 до 30 вересня 2025 року. У ньому взяли участь **15 966 респондентів**, з них:

- **керівники ЗДО** – 467 учасників (36 % опитаних очолюють ЗДО, що розташовані у місті, 23 % – у селищі, 41 % – у селі);
- **педагогічні працівники** – 3 348 учасників (53 % опитаних педагогів працюють у ЗДО, що розташовані у місті, 27 % – в селищі, 20 % – у селі);
- **батьки вихованців** – 12 151 учасник (у 53 % опитаних батьків діти здобувають освіту в ЗДО, що розташовані у місті, у 27 % – в селищі, у 20 % – в селі) (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл респондентів (географія)

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Частка респондентів (керівники), %	Частка респондентів (педагоги), %	Частка респондентів (батьки), %
Вінницька область	6,21	7,50	9,49
Волинська область	4,71	4,06	3,97
Дніпропетровська область	6,00	4,99	3,58
Донецька область	0,64	0,66	0,89
Житомирська область	6,00	7,32	4,74
Закарпатська область	6,21	5,35	4,52
Запорізька область	1,07	1,67	1,17
Івано-Франківська область	3,21	5,82	10,28
Київська область	6,85	6,66	4,22
Кіровоградська область	3,43	3,35	3,19
Львівська область	3,64	2,36	1,80
Луганська область	0,21	0,03	0,03
Миколаївська область	4,71	4,36	2,63
Одеська область	6,64	6,42	6,98
Полтавська область	7,92	5,88	6,52
Рівненська область	2,57	2,63	3,22
Сумська область	2,14	2,39	2,73
Тернопільська область	3,85	3,88	3,56
Харківська область	1,93	1,76	1,53
Херсонська область	0,64	0,27	0,24
Хмельницька область	5,35	5,56	6,67
Черкаська область	4,93	2,93	3,44
Чернівецька область	2,78	3,55	4,94
Чернігівська область	2,57	3,85	5,27
м. Київ	5,78	6,75	4,39

За результатами опитування 467 закладів дошкільної освіти встановлено, що 455 з них функціонують за основним місцем діяльності. Водночас 12 закладів

є тимчасово переміщеними (релокованими), причому найбільш уразливою виявилася мережа Східного макрорегіону, на який припадають дві третини релокованих закладів.

За результатами відвідування закладів дошкільної освіти, проведеного представниками Управління Служби у період з 01 до 17 жовтня 2025 року, встановлено, що 97 % відвіданих закладів належать до комунальної форми власності, а 3 % – до державної. На момент відвідування один із закладів (Північний макрорегіон) перебував у статусі переміщеного (релокованого). Розподіл відвіданих ЗДО за типом населеного пункту подано у таблиці 3.

Таблиця 3

**Розподіл закладів дошкільної освіти, відвіданих представниками
Управління Служби, за адміністративно-територіальними одиницями
та типами населених пунктів**

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Всього	з них:		
		місто	селище	село
Вінницька область	3	3	-	-
Волинська область	2	2	-	-
Дніпропетровська область	3	3	-	-
Донецька область	-	-	-	-
Житомирська область	3	2	-	1
Закарпатська область	3	1	-	2
Запорізька область	3	3	-	-
Івано-Франківська область	3	3	-	-
Київська область	6	1	3	2
Кіровоградська область	3	3	-	-
Львівська область	3	3	-	-
Луганська область	-	-	-	-
Миколаївська область	4	2	-	2
Одеська область	3	3	-	-
Полтавська область	3	-	-	3
Рівненська область	5	1	4	-
Сумська область	2	1	-	1
Тернопільська область	2	2	-	-
Харківська область	2	2	-	-
Херсонська область	1	-	-	1
Хмельницька область	3	3	-	-
Черкаська область	2	2	-	-
Чернівецька область	3	2	-	1
Чернігівська область	4	1	2	1
м. Київ	3	3	-	-
Загалом	69	46	9	14

I. КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ, ОТРИМАНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ ТА ВІДВІДУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

За результатами опитування керівників закладів дошкільної освіти встановлено, що загалом у закладах усіх форм власності працюють **6 189 педагогічних працівників**. Із них, 153 педагоги є внутрішньо переміщеними, 35 перебувають за кордоном і продовжують здійснювати педагогічну діяльність (71 % з них – зі Східного та 23 % – з Південного макрорегіонів). Ще 35 педагогів не мають можливості працювати через перебування за межами України. Майже половина з них представляють Західний макрорегіон. Окрім того, 53 працівники перебувають у стані простою: 49 % – зі Сходу, 21 % – із Заходу, 19 % – із Півдня, 11 % – із Півночі (табл. 4).

Таблиця 4

Кадровий склад педагогічних працівників ЗДО за формами власності закладів (опитування керівників)

Форма власності	Загальна кількість педагогічних працівників	З них:			
		внутрішньо переміщені	за кордоном (здійснюють педагогічну діяльність)	за кордоном (НЕ здійснюють педагогічну діяльність)	перебувають у простої
Комунальна	5 745	138	34	33	49
Державна	432	15	1	2	4
Корпоративна	12	-	-	-	-
Загалом	6 189	153	35	35	53

Отже, кадровий склад закладів дошкільної освіти загалом залишається **стабільним**, однак спостерігається певний дисбаланс, зумовлений вимушеним переміщенням педагогів та обмеженими можливостями для роботи в окремих регіонах, насамперед у східних областях.

Аналіз результатів опитування керівників закладів дошкільної освіти щодо наявності вакантних посад педагогічних працівників на початок 2025/2026 навчального року, передбачених штатним розписом, показує, що кадрове забезпечення у ЗДО відрізняється за типом населеного пункту: найвищий рівень вакансій зафіксовано у міських закладах, дещо менший – у селищних, та найнижчий – у сільських (рис. 2).

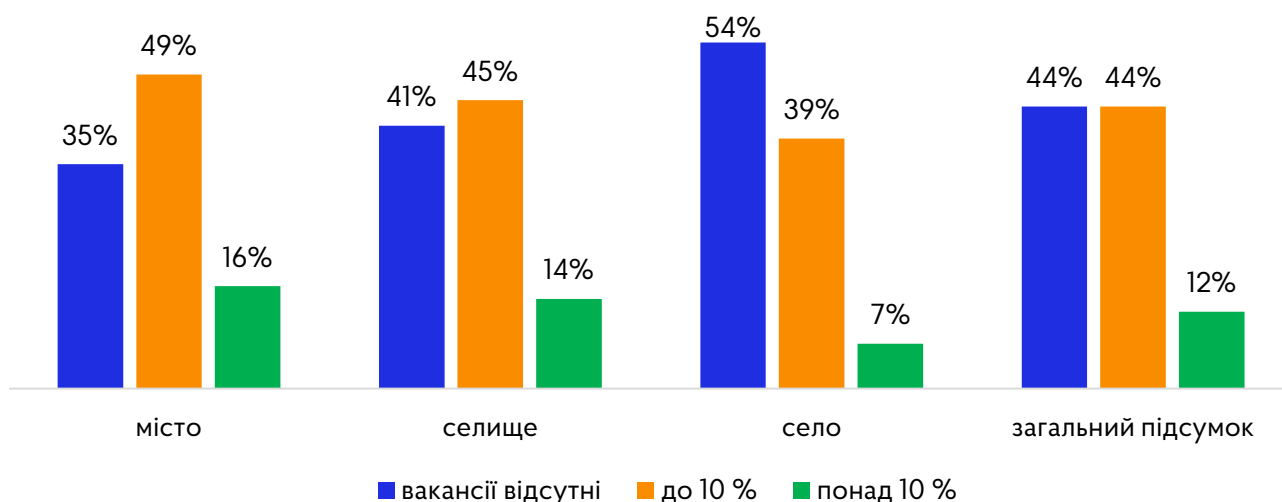

Рис. 2. Частка ЗДО, в яких наявні вакантні посади педагогічних працівників (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

Відсутність вакантних посад спостерігається у більшості закладів, що функціонують у сільській місцевості (54 %). У містах цей показник становить 35 %, у селищах – 41 %. Загалом за всіма типами населених пунктів 43 % закладів повідомили про повну укомплектованість педагогічними кадрами. Найбільше з них розташовані у Західному макрорегіоні (38 %) та кожен четвертий – у Центральному.

Наявність вакансій до 10 % спостерігається у 44 % закладів дошкільної освіти. Найвищий показник зафіксовано у міських закладах (49 %), дещо нижчий – у селищах (45 %), тоді як у сільській місцевості він становить 39 %. За регіональним розподілом незначну кількість вакантних посад мають переважно заклади Західного та Північного макрорегіонів (близько третини), дещо менше – Центрального (кожен п'ятий), а найменше – Південного та Східного (близько кожного десятого закладу).

Ситуація з наявністю понад 10 % вакантних посад педагогічних працівників є менш поширеною: загалом 12 % закладів дошкільної освіти мають такий рівень вакансій, однак для окремих закладів це залишається відчутною проблемою. Найвищий показник зафіксовано у міських ЗДО (16 %), дещо нижчий – у селищних (14 %) та сільських (7 %). За регіональним розподілом, більше 10 % вакансій мають близько чверті закладів Західного, Північного та Центрального макрорегіонів.

Аналіз кадрового складу закладів дошкільної освіти, проведений на основі даних, отриманих під час відвідування, засвідчив, що у цих закладах працюють **1 339 педагогічних працівників**. Серед них 31 педагог має статус внутрішньо переміщеної особи, а 23, на момент відвідування, перебувають за межами України та не здійснюють педагогічної діяльності (табл. 5). Найбільшу частку серед педагогів, які перебувають за кордоном, становлять представники східних (43 %) та південних (30 %) регіонів країни.

Кадровий склад педагогічних працівників ЗДО за формами власності закладів (відвідування)

Форма власності	Загальна кількість педагогічних працівників	З них:			
		внутрішньо переміщені	за кордоном (здійснюють педагогічну діяльність)	за кордоном (НЕ здійснюють педагогічну діяльність)	перебувають у простої
Комунальна	1287	28	-	23	-
Державна	52	3	-	-	-
Загалом	1 339	31	-	23	-

За результатами відвідування закладів дошкільної освіти, з'ясовано, що стан укомплектованості штатів педагогічних працівників залежить від типу населеного пункту. Найгірша ситуація спостерігається у містах: лише у 22 % закладів вакансії відсутні, а у кожному четвертому закладі – понад 10 % посад залишаються вакантними. У селищах та селах частка закладів із відсутністю вакансій вища (44 % та 43 % відповідно), при цьому більшість закладів мають до 10 % вакантних посад. У селах понад 10 % вакансій наявні лише у 14 % закладів.

Загалом по країні вакансії відсутні у 29 % закладів, у 51 % – до 10 % від потреби, а в 20 % закладів некомплект перевищує 10 %, що свідчить про необхідність додаткового кадрового забезпечення, особливо у міських закладах (рис. 3).

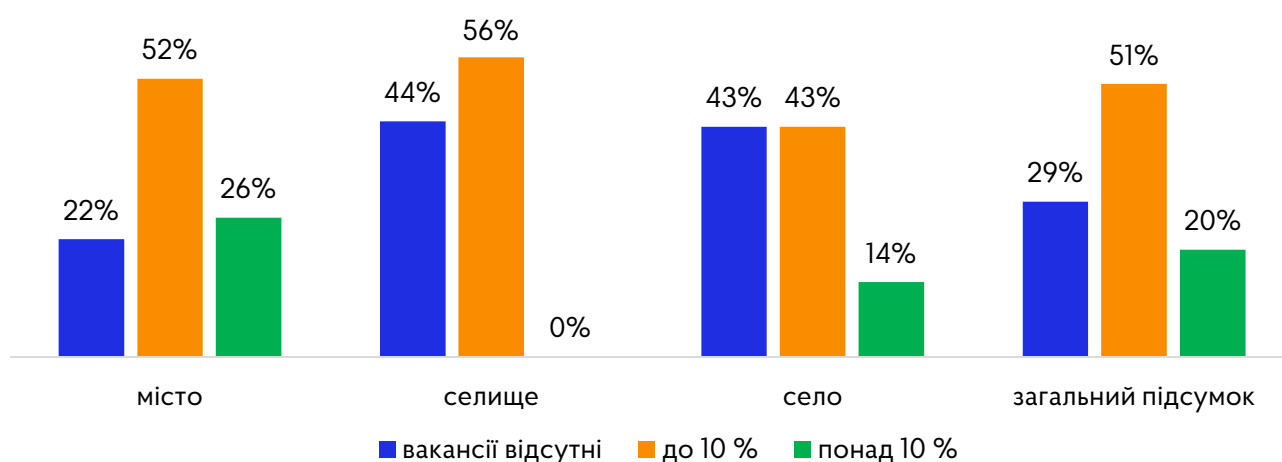

Рис. 3. Частка ЗДО, в яких наявні вакантні посади педагогічних працівників (за типами населених пунктів) (відвідування)

Моніторинг стану укомплектованості закладів дошкільної освіти педагогічними працівниками відповідно до штатного розпису свідчить, що ситуація значною мірою залежить від типу населеного пункту. Найгірше

кадрове забезпечення спостерігається у містах, тоді як у селах більшість закладів мають повністю або майже повністю укомплектовані штати. Загалом по країні у більшості закладів вакансії не перевищують 10 %, проте у близько 20 % закладів спостерігається суттєвий дефіцит кадрів.

Попри наявність ЗДО із кадровим дефіцитом, результати відвідувань фіксують й **позитивні приклади** високого рівня кадрового забезпечення. Зокрема, в одному із закладів **Південного макрорегіону (Миколаївська область)** штат повністю укомплектований. У цьому закладі працює фахівець з англійської мови, що створює додаткові можливості для розвитку мовленнєвих компетентностей дошкільнят.

Кадрова забезпеченість безпосередньо впливає не лише на якість освітнього процесу, а й на можливість охоплення дітей дошкільною освітою. Саме тому подальший аналіз зосереджено на **контингенті вихованців ЗДО**.

За результатами **опитування керівників ЗДО**, загальна кількість **вихованців** у закладах становить **40 940** осіб (табл. 6). Серед них: **3 349** дітей є внутрішньо переміщеними особами; **1 429** дітей мають особливі освітні потреби; **417** – перебувають за кордоном.

Таблиця 6

Контингент вихованців закладів дошкільної освіти (опитування керівників)

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Загальна кількість вихованців у ЗДО	з них:		
		внутрішньо переміщені	діти з особливими освітніми потребами	перебувають за кордоном
Вінницька область	3 085	150	41	21
Волинська область	2 589	967	58	4
Дніпропетровська область	1 766	101	36	67
Донецька область	175	111	32	16
Житомирська область	3 171	110	180	2
Закарпатська область	2 003	90	42	42
Запорізька область	603	73	118	4
Івано-Франківська область	1 643	49	34	9
Київська область	3 437	210	168	13
Кіровоградська область	1 031	66	42	4
Львівська область	1 335	34	50	5
Луганська область	10	7	-	1
Миколаївська область	1 809	127	60	7
Одеська область	2 689	207	71	19
Полтавська область	2 623	226	57	5
Рівненська область	899	17	18	8
Сумська область	707	66	7	36
Тернопільська область	2 217	91	54	14

Харківська область	651	62	12	7
Херсонська область	169	65	6	56
Хмельницька область	1 768	115	55	5
Черкаська область	832	63	21	1
Чернівецька область	1 361	66	20	2
Чернігівська область	1 170	52	70	1
м. Київ	3 197	224	177	68
Загалом	40 940	3 349	1 429	417

За даними опитування керівників закладів дошкільної освіти загальна кількість вихованців у різних типах населених пунктів розподіляється так (табл. 7).

Таблиця 7

Контингент вихованців закладів дошкільної освіти за типами населених пунктів (опитування керівників)

Тип населеного пункту	Загальна кількість вихованців у ЗДО	з них:		
		внутрішньо переміщені	діти з особливими освітніми потребами	перебувають за кордоном
місто	21 637	2 320	940	284
селище	10 709	553	308	76
село	8 594	476	181	57
Загалом	40 940	3 349	1 429	417

Загальна кількість вихованців у відвіданих закладах дошкільної освіти становила 9 508 осіб. Серед них 696 дітей є внутрішньо переміщеними особами, 567 – мають особливі освітні потреби, а 223 дитини перебувають за кордоном.

Наведені дані (табл. 8, 9) деталізуються у розрізі регіонів, що дозволяє оцінити розподіл вихованців за категоріями та визначити регіони з найбільшою концентрацією дітей з ООП, внутрішньо переміщених та тих, які перебувають за кордоном.

Таблиця 8

Контингент вихованців закладів дошкільної освіти (відвідування)

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Загальна кількість вихованців у ЗДО	з них:		
		внутрішньо переміщені	діти з особливими освітніми потребами	перебувають за кордоном
Вінницька область	817	44	27	2
Волинська область	290	14	5	6

Дніпропетровська область	357	62	96	-
Донецька область	-	-	-	-
Житомирська область	479	20	33	11
Закарпатська область	310	26	14	9
Запорізька область	380	49	49	70
Івано-Франківська область	550	50	16	-
Київська область	696	48	45	7
Кіровоградська область	392	36	9	-
Львівська область	663	21	22	-
Луганська область	-	-	-	-
Миколаївська область	618	57	105	9
Одеська область	330	18	15	8
Полтавська область	129	8	10	-
Рівненська область	693	12	26	12
Сумська область	173	11	24	24
Тернопільська область	212	20	5	-
Харківська область	238	16	9	46
Херсонська область	50	8	-	-
Хмельницька область	790	32	36	9
Черкаська область	325	55	2	-
Чернівецька область	205	10	4	1
Чернігівська область	434	15	15	-
м. Київ	377	64	-	9
Загалом	9 508	696	567	223

Таблиця 9

**Контингент вихованців закладів дошкільної освіти за типами населених пунктів
(відвідування)**

Тип населеного пункту	Загальна кількість вихованців у ЗДО	з них:		
		внутрішньо переміщені	діти з особливими освітніми потребами	перебувають за кордоном
місто	7 706	603	492	199
селище	925	25	27	4
село	877	68	48	20
Загалом	9 508	696	567	223

Таким чином, особливості контингенту вихованців, зокрема наявність значної кількості дітей з особливими освітніми потребами та внутрішньо переміщених дітей, створюють додаткові виклики для ЗДО та підкреслюють необхідність відповідного кадрового забезпечення, ресурсів й підтримки для якісної та доступної дошкільної освіти в усіх регіонах.

II. СТАН ВИКОНАННЯ ЗАПЛАНОВАНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПОЧАТКУ 2025/2026 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Аналіз готовності закладів дошкільної освіти до нового навчального року, проведений за результатами опитування керівників ЗДО, показав, що більшість закладів демонструють високий рівень організаційної підготовки.

У містах 61 % закладів повністю виконали заплановані заходи, ще 31 % – виконали їх переважно. Часткову підготовку завершили 6 % ЗДО, а 2 % – не змогли реалізувати заходи взагалі (по одному закладу з Півдня, Сходу та Півночі).

У селищах 55 % закладів завершили підготовку повністю, 36 % виконали заплановане переважно, 8 % – частково, а 1 % – не реалізували їх зовсім (Південь).

Сільські заклади демонструють подібну тенденцію: 60 % ЗДО підготувалися повністю, 37 % – переважно, 2 % – частково, а 1 % – не виконали заплановані заходи (Південь).

Загалом по всіх типах населених пунктів 59 % ЗДО виконали заходи повністю, 35 % – переважно, 5 % – частково, а 1 % – взагалі не реалізували їх. Отже, більшість закладів дошкільної освіти готові до початку навчального року, демонструючи ефективну організаційну підготовку (рис. 4).

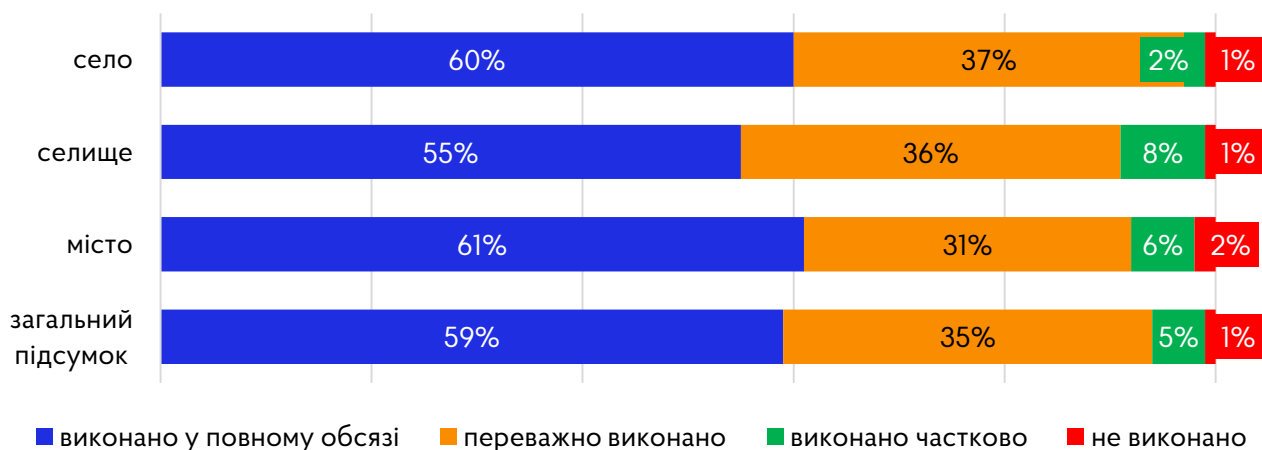

Рис. 4. Виконання запланованих заходів з підготовки ЗДО до початку 2025/2026 навчального року (опитування керівників)

Якщо розглядати результати у розрізі макрорегіонів, у більшості з них переважає високий рівень виконання запланованих заходів у повному обсязі. Зокрема, 67 % закладів дошкільної освіти Півночі та 60 % закладів Заходу повністю завершили підготовку. В інших макрорегіонах цей показник також високий – 54 % до 58 %.

На Сході та Півдні, натомість, спостерігається найбільша частка закладів, що виконали заходи частково або не змогли реалізувати їх зовсім (рис. 5).

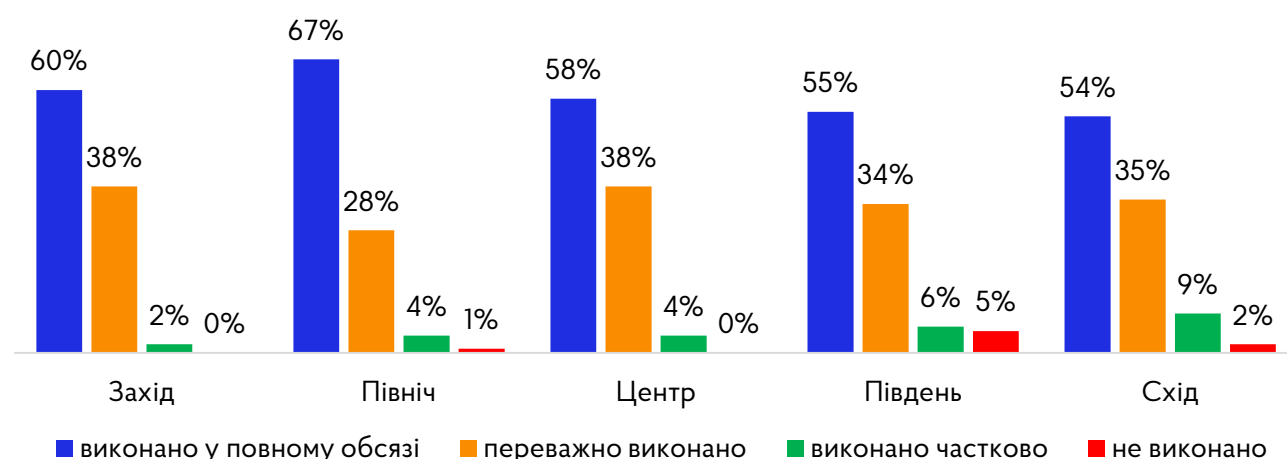

Рис. 5. Виконання запланованих заходів з підготовки ЗДО до початку 2025/2026 навчального року (за макрорегіонами) (опитування керівників)

Отримані результати вказують про загальну позитивну динаміку підготовки закладів дошкільної освіти до нового навчального року, водночас акцентуючи на потребі посиленої уваги до підтримки ЗДО в окремих регіонах.

За результатами **відвідування закладів дошкільної освіти** встановлено, що більшість ЗДО демонструють високий рівень готовності до нового навчального року. У 43 % закладів підготовчі заходи виконано **в повному обсязі**, ще у 51 % – **переважно виконано**. Частково підготовку реалізовано у 6 % закладів.

У розрізі типів населених пунктів ситуація дещо різниться. Найвищі показники повного виконання підготовчих заходів спостерігаються у **сільських ЗДО** (57 %), тоді як у **міських** – 41 %, а в **селищних** громадах – 33 %. Водночас у більшості міських і селищних закладів підготовку переважно завершено (50 % і 67 % відповідно) (рис. 6).

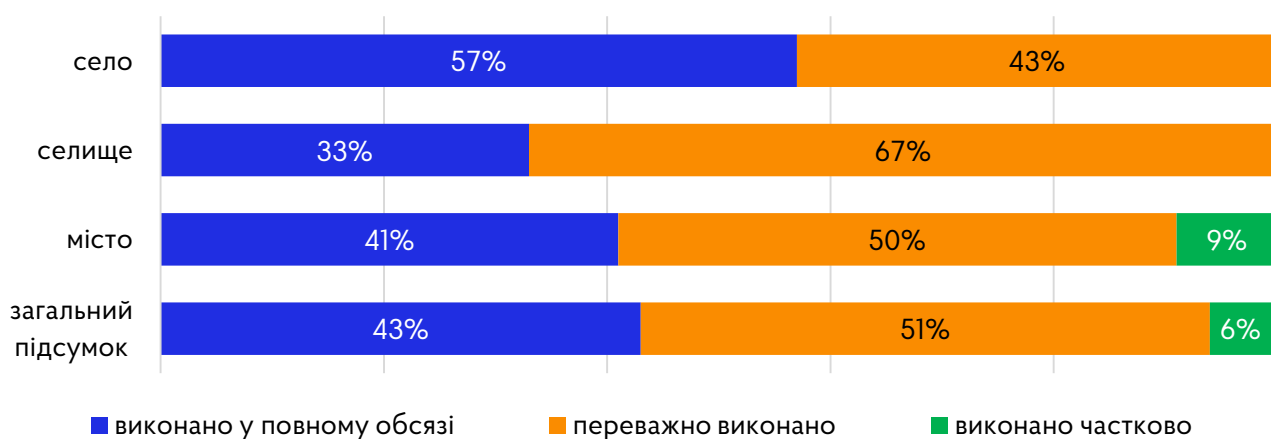

Рис. 6. Виконання запланованих заходів з підготовки ЗДО до початку 2025/2026 навчального року (відвідування)

У регіональному розрізі результати також демонструють високий рівень готовності більшості закладів дошкільної освіти до нового навчального року. Найвищі показники повного виконання підготовчих заходів зафіксовано у Центральному макрорегіоні (56 %), 44 % ЗДО виконали їх переважно. Високі показники спостерігаються також на Півдні та Сході – по 50 % закладів повністю та переважно виконали заплановані заходи. У Північному макрорегіоні частка закладів, що виконали підготовку у повному обсязі, становить 44 %, решта 56 % – переважно виконали. Найнижчі показники за цим критерієм у Західному макрорегіоні, де лише третина ЗДО повністю виконали заплановані заходи, а більшість (54 %) – переважно (рис. 7).

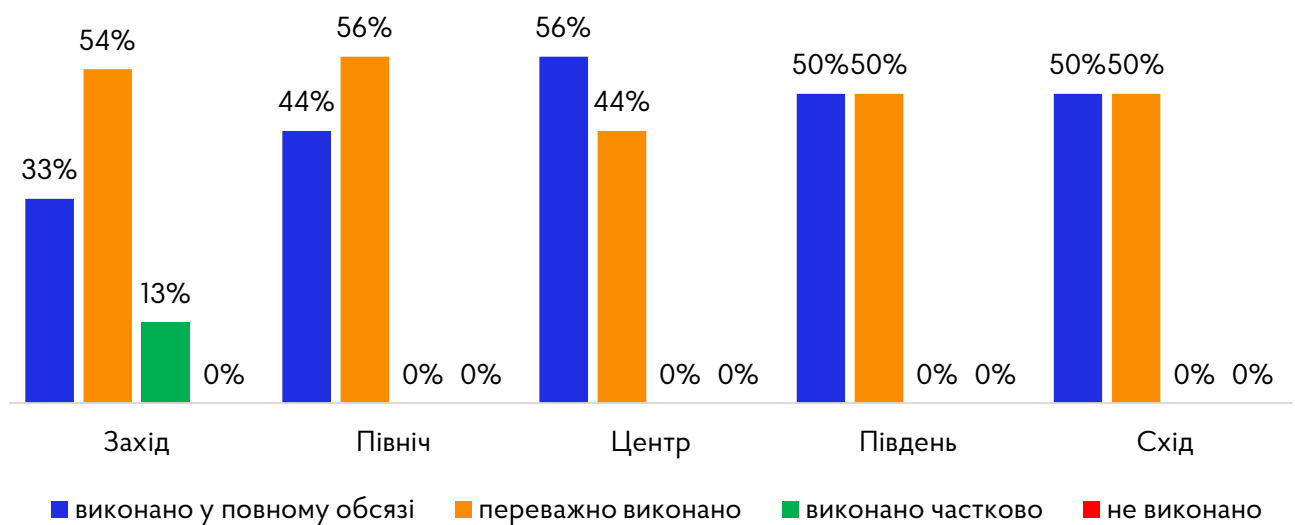

Рис. 7. Виконання запланованих заходів з підготовки ЗДО до початку 2025/2026 навчального року (за макрорегіонами) (відвідування)

Проведений аналіз за результатами опитування та відвідування закладів дошкільної освіти засвідчив, що **більшість ЗДО в Україні належним чином підготовлені** до початку 2025/2026 навчального року. Переважна частина закладів своєчасно виконала заплановані організаційні та господарські заходи, забезпечивши створення безпечних і комфортних умов для дітей.

Водночас у деяких регіонах, зокрема на Сході та Півдні, зафіксовано випадки часткового або неповного виконання підготовчих робіт, що зумовлено наслідками воєнних дій та обмеженими ресурсами громад.

Загалом результати дослідження свідчать про високий рівень відповідальності керівників закладів, ефективну взаємодію з органами управління освітою та стійкість системи дошкільної освіти навіть в умовах воєнного стану.

III. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ПОЧАТКУ 2025/2026 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

За результатами опитування керівників закладів дошкільної освіти встановлено, що під час підготовки до 2025/2026 навчального року основним джерелом фінансування ремонтних робіт є кошти місцевого бюджету (90%). Водночас вагому частку становили батьківські кошти – 27%. Допомога від організацій та меценатів була залучена у 13% закладів, кошти державного бюджету – у 9%. Гранти та кошти бюджету розвитку забезпечили 4% фінансування, а 2% становили власні ресурси, зокрема залучення коштів працівників закладів дошкільної освіти.

За результатами відвідування закладів спостерігається подібна структура, проте з деякими відмінностями: кошти місцевого бюджету становили 99% фінансування, батьківські внески – 38%, допомога від організацій та меценатів – 23%, кошти державного бюджету та гранти / бюджет розвитку – по 4% відповідно. Власні ресурси працівників у цьому випадку практично не використовувалися (рис. 8).

Рис. 8. Джерела фінансування ремонтних робіт у закладах дошкільної освіти під час підготовки до 2025/2026 навчального року (опитування керівників та відвідування ЗДО)

Така структура фінансування підкреслює ключову роль місцевих бюджетів у забезпеченні підготовки закладів дошкільної освіти, а також важливу участь батьківської громади та партнерів. Особливої уваги заслуговує факт залучення власних ресурсів працівників ЗДО, що свідчить про їхню особисту зацікавленість

у створенні належних умов для організації освітнього процесу, а також наголошує на потребі додаткової фінансової підтримки з боку засновників.

З огляду на те, що основним джерелом фінансування підготовчих робіт є кошти місцевих бюджетів, у межах дослідження з'ясовано, наскільки засновники забезпечили виділення необхідних ресурсів для підготовки закладів дошкільної освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році.

Результати опитування показали, що лише третина закладів отримали фінансування у повному обсязі (91-100 % від потреби), а ще 27 % – у межах 76–90 %. П'ята частина ЗДО забезпечені в обсязі 51-75 %, тоді як 9 % отримали до половини необхідних коштів (26-50 %). 11 % закладів профінансовані у межах до 25 % від потреби, а 3 % повідомили про повну відсутність бюджетного забезпечення.

Такий розподіл свідчить про нерівномірність фінансування між громадами та потребу посилення підтримки закладів, які залишаються частково або повністю без необхідних ресурсів для підготовки до нового навчального року.

Також спостерігається певна різниця у рівні фінансування залежно від типу населеного пункту. Серед закладів, які були профінансовані повністю, найбільше таких – у **сільській** місцевості (40 % ЗДО), а кожен третій сільський заклад забезпечений фінансуванням у межах 76–90 %. У закладах із **селищ** та міст приблизно чверть закладів були забезпечені коштами у повному обсязі, ще близько третини отримали 76–90 % від потреби.

Водночас частина закладів залишилися без необхідного фінансування: серед **міських** ЗДО 5 % не були забезпечені коштами, з них приблизно дві третини припадають на заклади зі Сходу, а серед **селищних** закладів без фінансування – 4 %, половина з яких розташовані у Центральному регіоні (рис. 9).

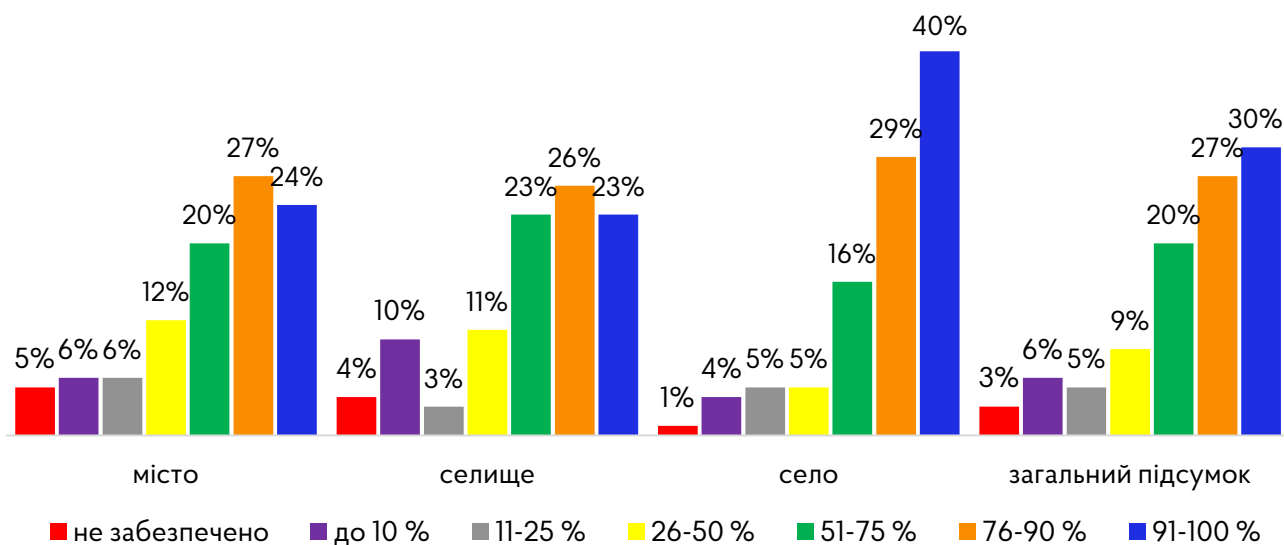

Рис. 9. Забезпечення засновниками ЗДО необхідного фінансування для підготовки закладів освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році (% від потреби) (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

За результатами **відвідування закладів дошкільної освіти** встановлено, що рівень забезпечення потреб у фінансуванні підготовки до 2025/2026 навчального року суттєво варіюється залежно від типу населеного пункту.

У **міських** громадах лише третина закладів отримали повне фінансування (91-100 % від потреби), ще третина – на рівні 76-90 %. У **селищах** ситуація є менш сприятливою: у 34 % закладів фінансування забезпечено на 51-75 %, і лише 11 % – отримали необхідні кошти у повному обсязі. Натомість у **сільській** місцевості спостерігається вищий рівень забезпечення: 57 % ЗДО отримали повне фінансування, а ще 29 % – на рівні 76-90 %.

Загалом по країні лише третина закладів дошкільної освіти повістю забезпечені необхідними коштами, ще 28 % - майже повністю (76-90 %), а 25 % - частково (51-75 %). Менше ніж 10 % потреб профінансовано в 1 % ЗДО, що свідчить про необхідність посилення фінансової підтримки закладів дошкільної освіти засновниками, особливо у селищних громадах (рис. 10).

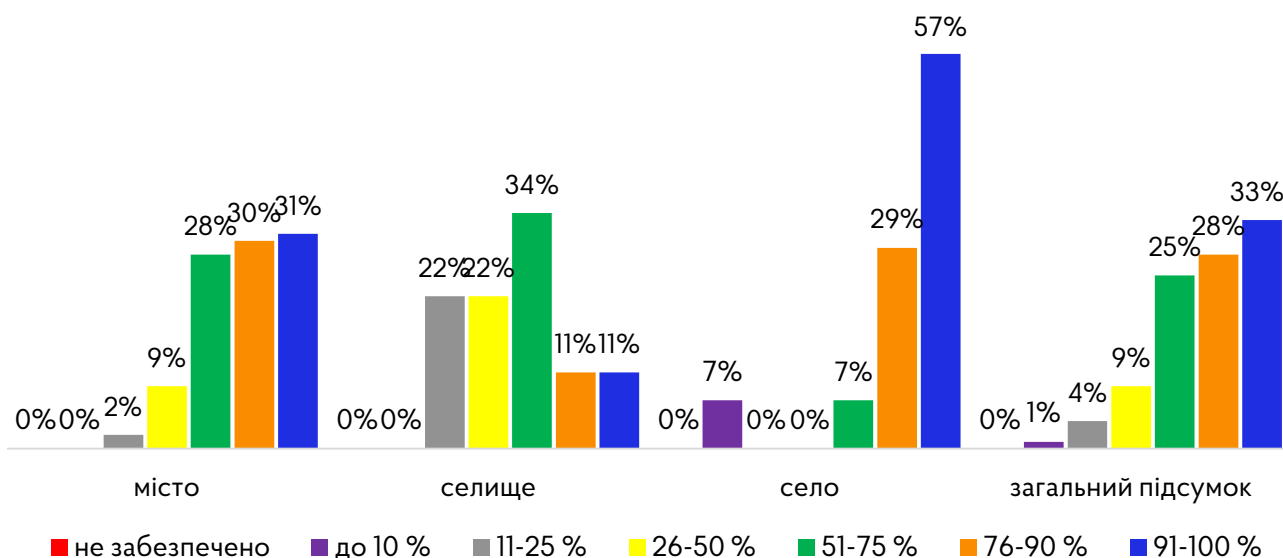

Рис. 10. Забезпечення засновниками ЗДО необхідного фінансування для підготовки закладів освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році (% від потреби) (за типами населених пунктів) (відвідування)

У ході моніторингового дослідження увага приділялася не лише питанням матеріально-технічного забезпечення, а й **загальному стану закладів дошкільної освіти після повномасштабного вторгнення**.

За результатами анкетування встановлено, що 93 % ЗДО не постраждали внаслідок воєнних дій, тоді як 7 % зазнали пошкоджень / руйнувань різного ступеня (рис. 11).

Із числа пошкоджених закладів дошкільної освіти 68 % припадають на міські заклади, 13 % – на селищні, а 19 % – на сільські.

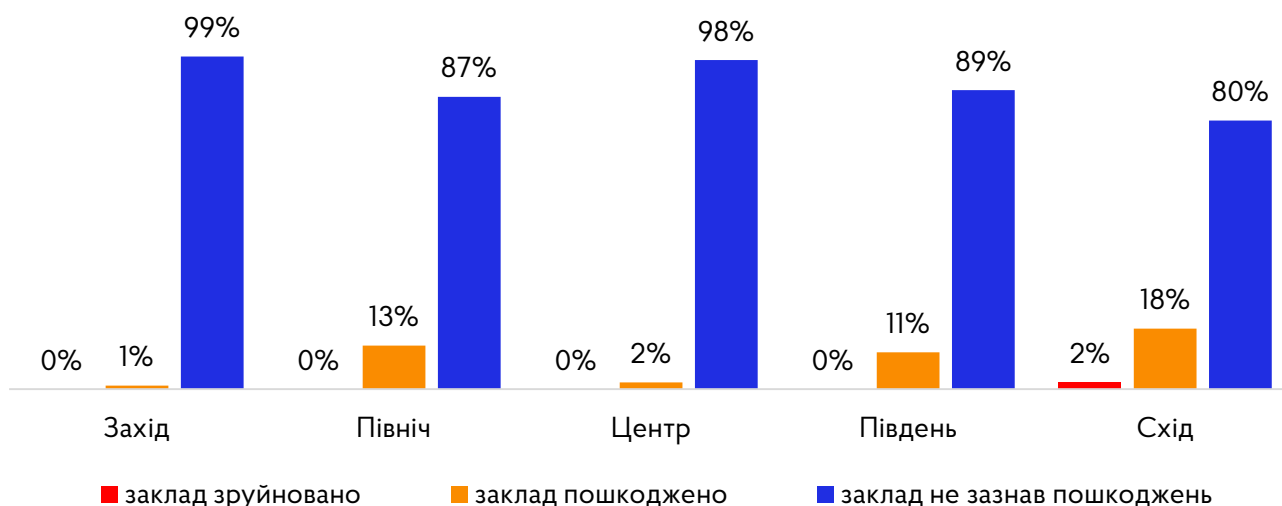

Рис. 11. Стан закладів дошкільної освіти після повномасштабного вторгнення (за макрорегіонами) (опитування керівників)

Щодо відновлення закладів, то повністю проведено ремонтні роботи у всіх ЗДО Заходу, а також більшості закладів Півночі (64 %). На Сході та Півдні усі необхідні роботи завершено відповідно у 38 % та 17 % закладів. Жодних відновлювальних робіт не проведено у 50 % ЗДО Сходу, третині закладів Півдня та 7 % закладів Півночі (рис. 12).

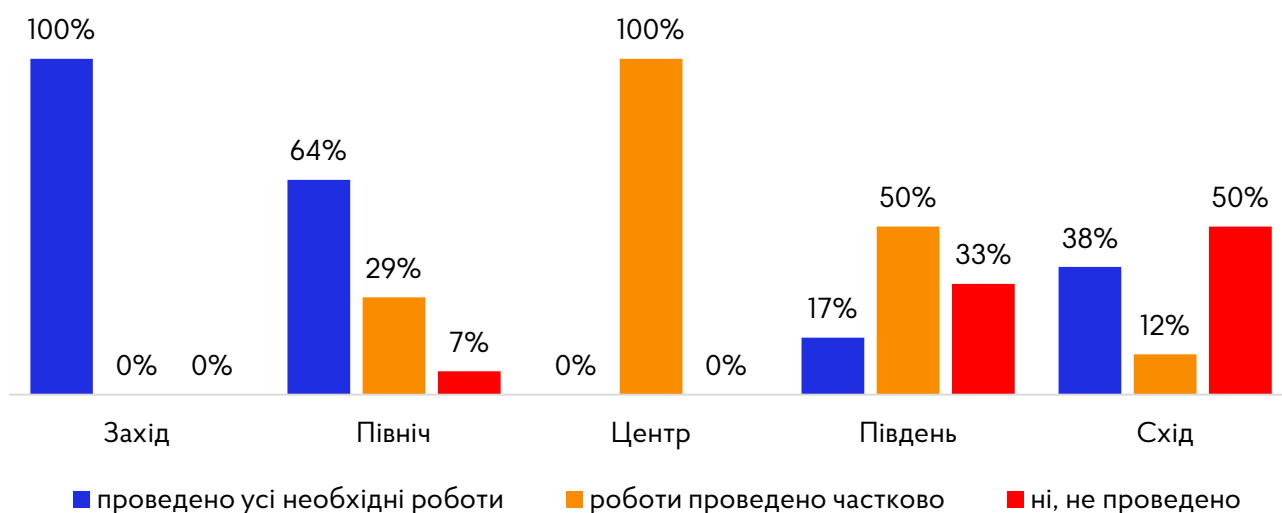

Рис. 12. Проведення робіт з відновлення / відбудови ЗДО (за макрорегіонами) (опитування керівників)

Найпоширенішими видами відновлювальних робіт були заміна вікон та дверей, ремонт дахів, а також утеплення фасадів, що сприяє покращенню енергоефективності та створенню комфортних умов для дітей. Показово, що 84 % пошкоджених закладів дошкільної освіти змогли відновити роботу після проведення необхідних ремонтних або відбудовних робіт.

За результатами відвідувань закладів дошкільної освіти, встановлено, що більшість із них (87 %) не постраждали внаслідок воєнних дій, проте 13 % зазнали пошкоджень різного ступеня. Найбільш вразливими виявилися заклади сільської місцевості, де кожен п'ятий відвіданий ЗДО має пошкодження. **Регіональний аналіз** засвідчує, що у Західному та Центральному регіонах усі відвідані заклади залишилися неушкодженими, тоді як у Північному пошкоджень зазнали 22 %, у Південному – 37 %, а у Східному – чверть закладів (рис. 13).

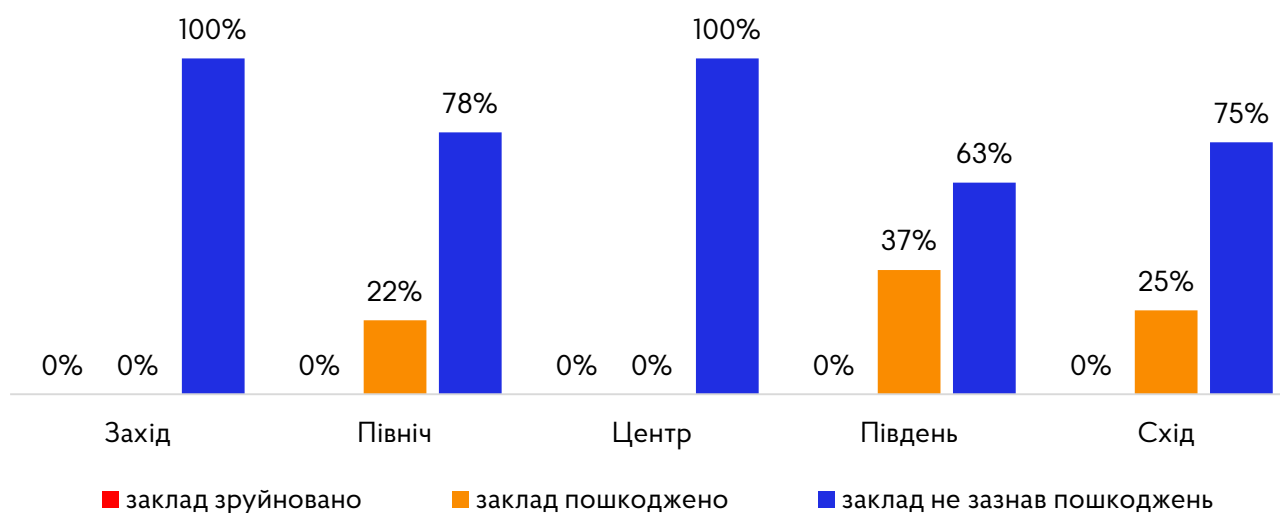

Рис. 13. Стан закладів дошкільної освіти після повномасштабного вторгнення (за макрорегіонами) (відвідування)

Серед пошкоджених закладів дошкільної освіти у 56 % випадків усі необхідні відновлювальні роботи вже проведено, ще у 44 % – відновлення триває. Після проведених робіт 78 % таких закладів відновили свою діяльність у повному обсязі, тоді як решта функціонують частково.

У більшості закладів відновлювальні роботи охоплювали заміну вікон і дверей, ремонт або заміну даху, утеплення покрівлі та фасаду, встановлення систем блискавкозахисту, часткову заміну сантехніки й освітлення.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Організація освітнього процесу в закладах дошкільної освіти здійснюється відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» (далі – Закон), який визначає правові, організаційні та економічні засади функціонування системи дошкільної освіти. Згідно зі статтею 12 Закону, діти мають право на здобуття дошкільної освіти у різних формах або шляхом їх поєднання. Це забезпечує

гнучкість системи, можливість урахування індивідуальних потреб дітей, умов проживання, доступності закладів освіти та запитів батьків.

Освітній процес у ЗДО спрямований на всебічний розвиток дитини, формування життєво необхідних компетентностей і підготовку до навчання у школі. Його організація передбачає дотримання державних стандартів дошкільної освіти, використання сучасних освітніх програм і технологій, створення безпечного та розвивального середовища.

Аналіз **даних опитування** щодо формату організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти у 2025/2026 навчальному році свідчить, що **переважає очний формат навчання** – його використовують 86 % ЗДО. Найвищі показники очного формату зафіксовано в селищах (86 %) та сільській місцевості (89 %).

Змішаний формат організації освітнього процесу застосовують 9 % закладів, переважно у міських громадах, де практично кожен десятий ЗДО поєднує очне та дистанційне навчання.

Дистанційний формат освітнього процесу залишається найменш поширеним, його використовують близько 5 % закладів. Варто зазначити, що половина з них зазнали пошкоджень унаслідок повномасштабного вторгнення (рис. 14).

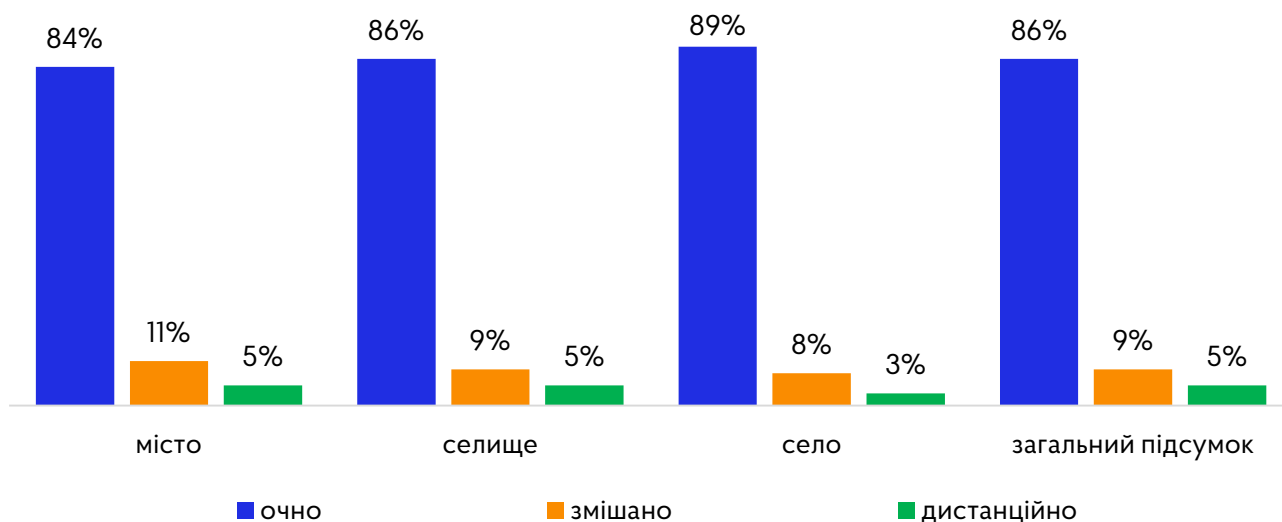

Рис. 14. Форми організації освітнього процесу в ЗДО у 2025/2026 навчальному році (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

Аналіз у розрізі макрорегіонів демонструє суттєві відмінності в організації освітнього процесу. **Очний формат** домінує практично в усіх регіонах, проте його поширеність коливається від майже повного охоплення на Заході (99 %) та в Центрі (97 %) до лише 30 % на Сході.

Змішаний формат найчастіше застосовується у Східних (35 %), Північних (14 %) та Південних (13 %) регіонах, де заклади змушені гнучко поєднувати різні підходи через безпекову ситуацію.

Дистанційний формат залишається незначним у більшості регіонів, однак на Півдні (7 %) та особливо на Сході (35 %) його частка суттєво вища. Це зумовлено насамперед наслідками збройної агресії російської федерації, пошкодженням приміщень закладів і неможливістю забезпечити безпечні умови для очного навчання (рис. 15).

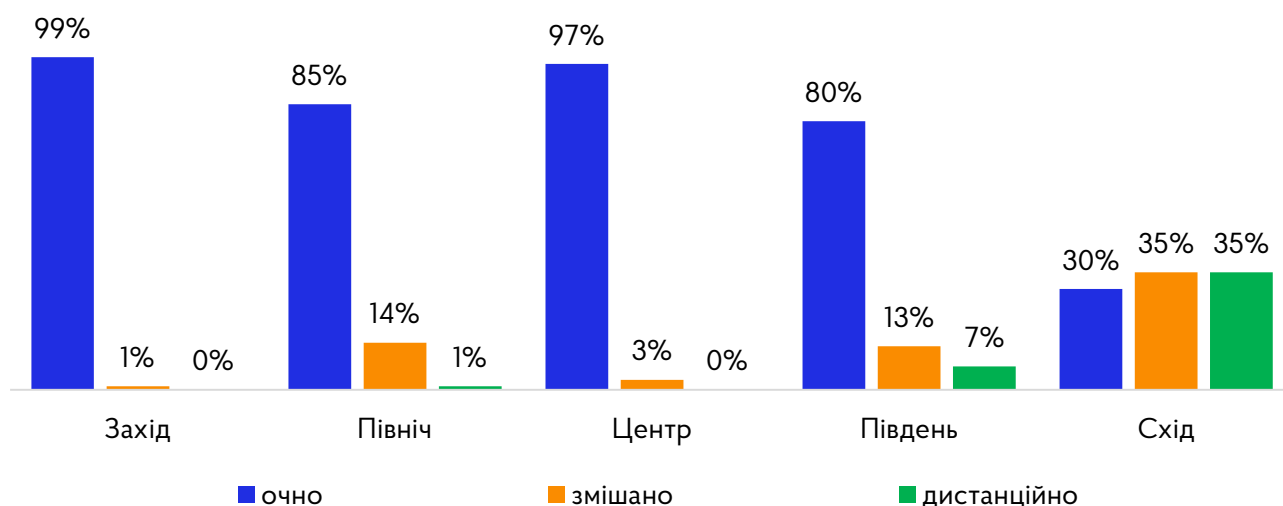

Рис. 15. Форми організації освітнього процесу в ЗДО у 2025/2026 навчальному році (за макрорегіонами) (опитування керівників)

За результатами **відвідування закладів** ситуація загалом відповідає даним опитування керівників ЗДО. Переважає **очний формат** організації освітнього процесу – 84 %. Усі відвідані заклади селищних громад працюють саме у цьому форматі. **Змішаний формат** використовують 12 % ЗДО, найчастіше – у містах (15 %). Найменш поширеним залишається дистанційний формат – лише 4 %, переважно в сільській місцевості (14 %) (рис. 16).

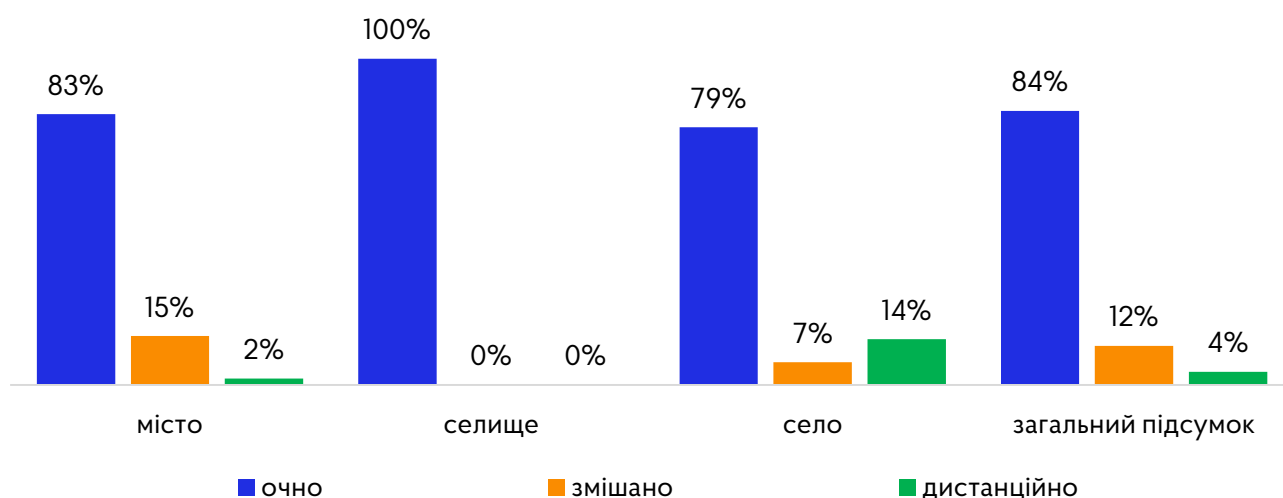

Рис. 16. Форми організації освітнього процесу в ЗДО у 2025/2026 навчальному році (за типами населених пунктів) (відвідування)

За регіональним розрізом спостерігаються певні відмінності у форматах організації освітнього процесу (рис. 17). Зокрема, у закладах Західного регіону домінує очний формат. У Північному та Центральному регіонах він також переважає – 89 % і 91 % відповідно, а решта закладів частково застосовують змішаний або дистанційний формат навчання. У Південному регіоні ситуація більш різноманітна – 74 % ЗДО працюють очно, 13 % – у змішаному форматі та ще 13 % – дистанційно. Найбільшою є частка змішаного навчання на Сході країни, де три чверті закладів поєднують різні формати, тоді як очно працює лише чверть.

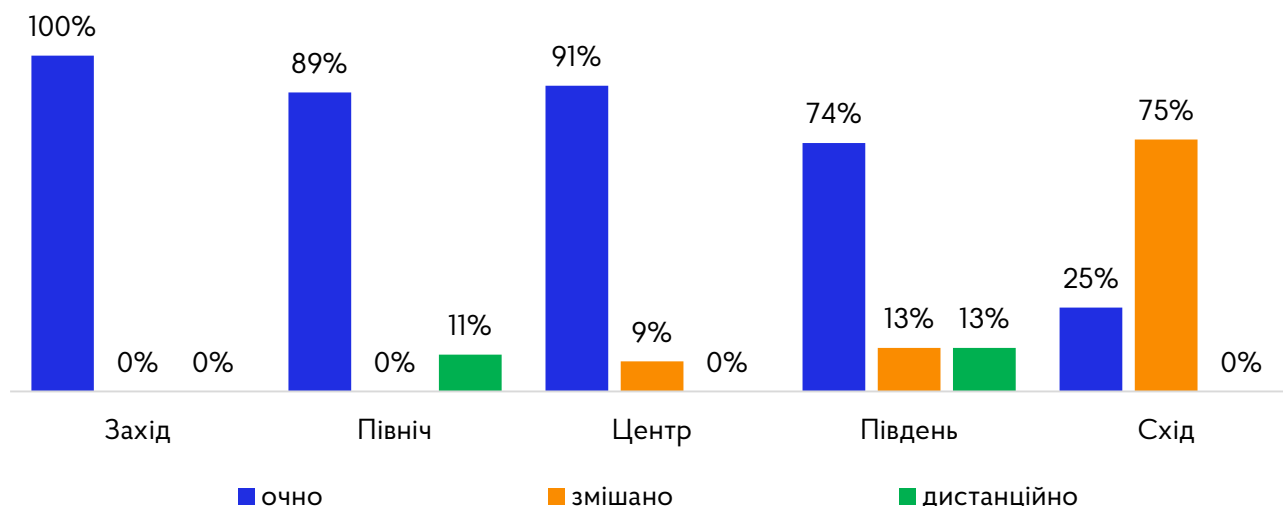

Рис. 17. Форми організації освітнього процесу в ЗДО у 2025/2026 навчальному році (за макрорегіонами) (відвідування)

Результати опитування батьків свідчать, що більшість із них обізнані про формат організації освітнього процесу (96 %) та зміни у режимі навчання (79 %), що підтверджує ефективність інформування та комунікації закладів з родинами. Водночас наявність частки непоінформованих батьків підкреслює необхідність подальшого вдосконалення каналів комунікації та забезпечення доступності інформації для всіх родин (рис. 18, 19).

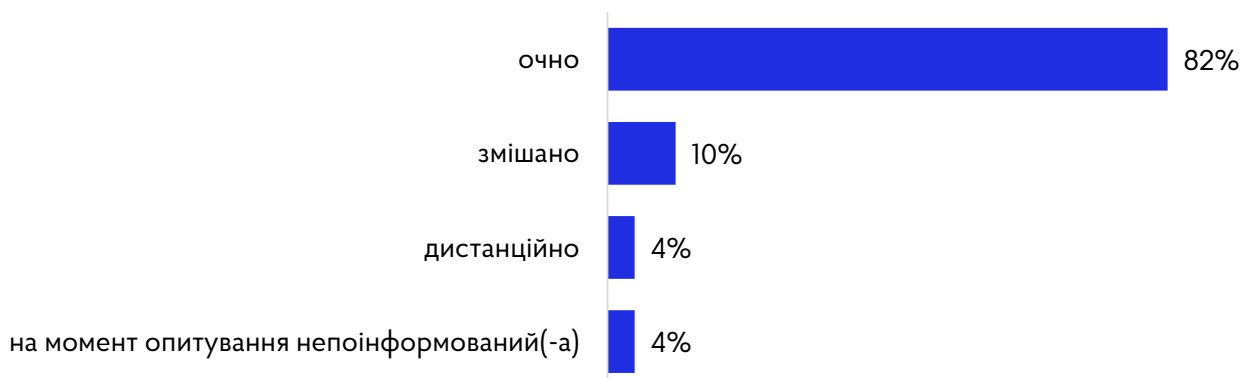

Рис. 18. Поінформованість батьків щодо формату організації освітнього процесу у 2025/2026 навчальному році (опитування батьків)

Рис. 19. Поінформованість батьків про зміни формату організації освітнього процесу у 2025/2026 навчальному році (опитування батьків)

Для ефективної організації дистанційної форми здобуття дошкільної освіти важливим є **забезпечення педагогів необхідними ресурсами та технічними засобами**, зокрема доступом до інтернету та сучасним обладнанням. Це дозволяє проводити індивідуалізоване навчання з опосередкованою взаємодією дітей і педагогів, використовувати електронні освітні ресурси та інформаційно-комунікаційні технології для супроводу освітнього процесу за участі батьків. Особливе значення має регулярний зворотний зв'язок та узгодження спільних підходів до виховання, адже дистанційний формат не дозволяє повною мірою реалізувати всі аспекти дошкільного розвитку.

За результатами **опитування**, 62 % керівників закладів повідомили про відсутність проблем із забезпеченням педагогів інтернетом та обладнанням, тоді як трохи більше, ніж кожен третій заклад (з них 93 % – комунальної форми власності) зазначив наявність таких проблем. Найменшу частку серед усіх закладів становлять сільські ЗДО, оскільки саме серед них найменше закладів, де освітній процес організовано у змішаному або дистанційному форматі. Водночас це підкреслює потребу в додаткових ресурсах для забезпечення якісного дистанційного освітнього процесу, особливо у закладах освіти селищних громад (рис. 20).

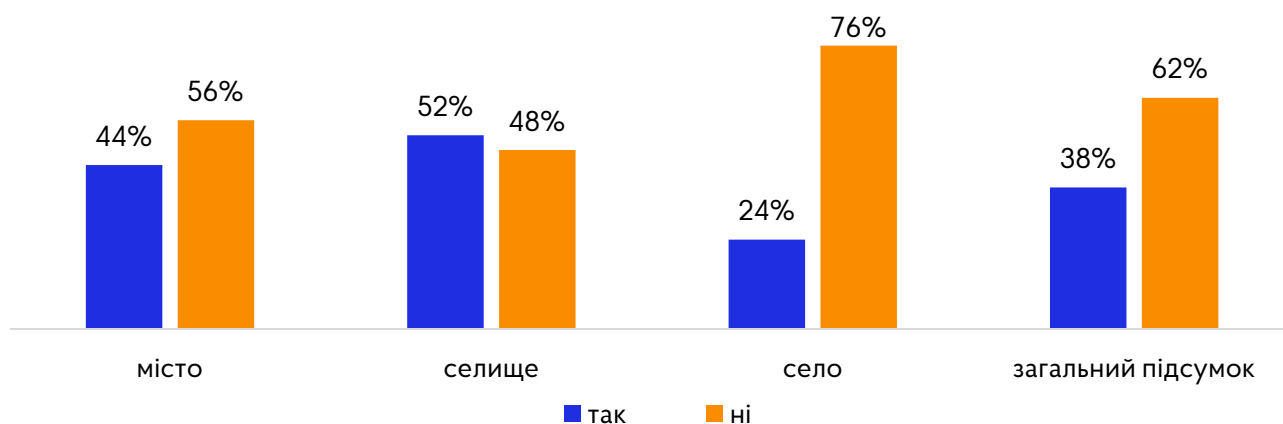

Рис. 20. Наявність проблем із забезпеченням педагогів доступом до інтернету та необхідним обладнанням для дистанційної роботи (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

За даними опитування педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо цього ж питання отримано такі результати: 47 % педагогів зазначили, що використовують для дистанційної роботи власну комп'ютерну техніку; 33 % опитаних використовують комп'ютерну техніку, надану у закладах дошкільної освіти; лише 2 % педагогів отримали комп'ютерну техніку від ЗДО для роботи вдома. Ще 18 % респондентів взагалі не забезпечені необхідним обладнанням, при цьому найбільша частка таких педагогів припадає на селищні громади – більше п'ятої частини респондентів відповідного типу населених пунктів, що корелюється з відповідями керівників ЗДО (рис. 21).

У розрізі макрорегіонів найбільша частка селищних громад із педагогами, які не забезпечені обладнанням, спостерігається на Півдні країни (37 %), а найменша – на Сході (14 %).

Рис. 21. Забезпеченість педагогів необхідним обладнанням для організації дистанційної роботи (за типами населених пунктів) (опитування педагогічних працівників)

Отримані результати свідчать, що заклади дошкільної освіти загалом забезпечують стабільну організацію освітнього процесу переважно в очному форматі. Разом із тим, у регіонах, що зазнали більшого впливу війни, зростає частка змішаного та дистанційного навчання, що є вимушеним кроком для збереження безперервності освіти та безпеки учасників освітнього процесу. Позитивним є високий рівень поінформованості батьків про форми організації навчання, однак зберігається потреба в посиленні комунікації та технічного забезпечення педагогів, особливо у громадах із підвищеними ризиками.

V. СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Безпечне освітнє середовище є однією з ключових умов функціонування закладів дошкільної освіти. Воно охоплює не лише фізичний захист дітей і працівників, а й створення умов для збереження здоров'я, психологічного комфорту та готовності до дій у разі надзвичайних ситуацій. У 2025/2026 навчальному році питання безпеки залишалося серед пріоритетних напрямів діяльності закладів.

Невід'ємною складовою безпечного середовища є охорона здоров'я вихованців. Кожен заклад має забезпечити належні санітарно-гігієнічні умови, профілактику захворювань та можливість своєчасного надання домедичної допомоги. Важливою умовою організації освітнього процесу є наявність у штаті медичного працівника, який здійснює постійний контроль за станом здоров'я дітей. З огляду на це, у межах моніторингового дослідження було проаналізовано рівень забезпеченості закладів дошкільної освіти медичними кадрами.

За результатами опитування, встановлено, що 68 % закладів дошкільної освіти мають медичного працівника за основним місцем роботи, ще 9 % залучають фахівців за сумісництвом, а 2 % уклали договір із медичною установою. Водночас у 14 % закладів посада медичного працівника вакантна, а у 7 % – не передбачена штатним розписом.

Розподіл за типом населеного пункту засвідчує помітні відмінності: у міських ЗДО рівень забезпеченості медичними працівниками найвищий – 79 % працюють за основним місцем роботи, тоді як у сільських закладах цей показник знижується до 55 %. Натомість у селах частіше трапляються випадки, коли посада вакантна (15 %) або взагалі посада не передбачена штатним розписом (15 %). Ці дані свідчать про те, що незабезпеченість медичними працівниками переважно характерна для сільських та селищних закладів (рис. 22).

Ситуація у макрорегіонах практично не відрізняється: посада медичного працівника вакантна або не передбачена штатним розписом у близько кожному четвертому-п'ятому ЗДО.

У відвіданих закладах дошкільної освіти ситуація майже збігається з результатами опитування. Найвищий рівень забезпеченості медичними працівниками спостерігається у міських та селищних ЗДО (по 89 %), тоді як у сільських закладах він значно нижчий – 43 %. Окрім того, у кожному третьому сільському ЗДО посада медичного працівника залишається вакантною (рис. 23).

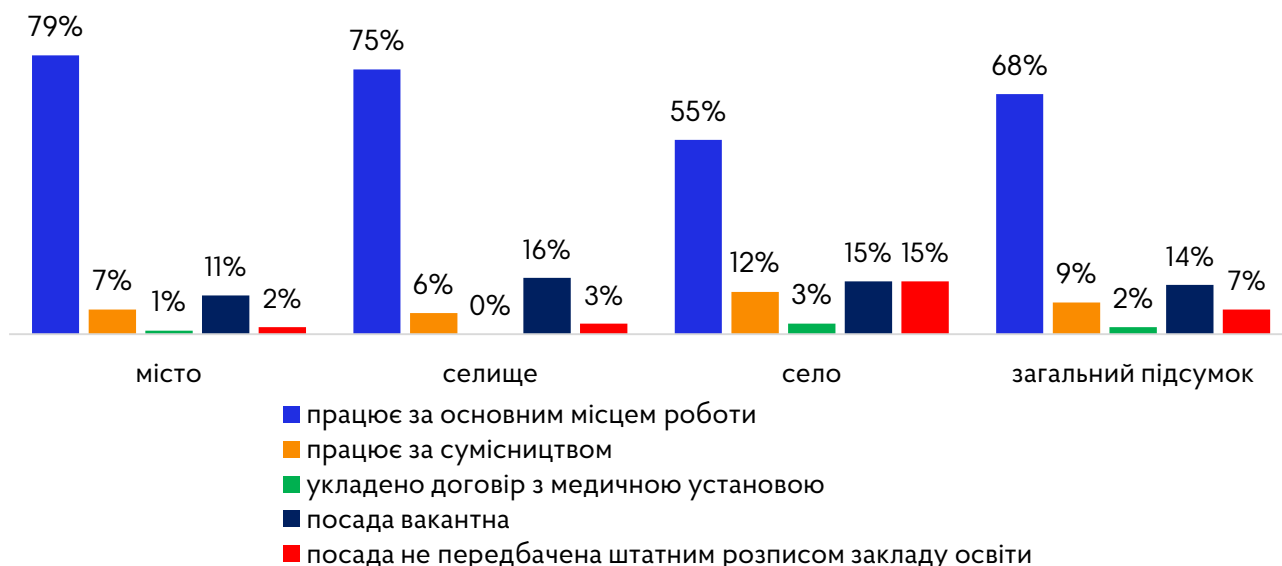

Рис. 22. Забезпеченість ЗДО медичним працівником (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

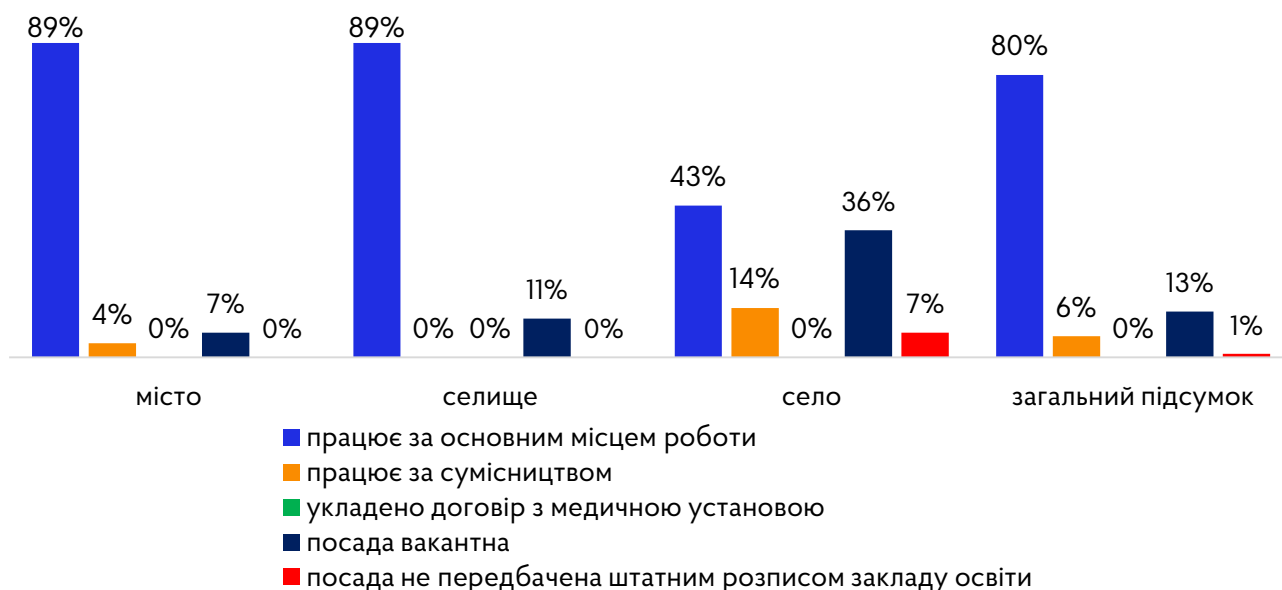

Рис. 23. Забезпеченість ЗДО медичним працівником (за типами населених пунктів) (відвідування)

За оцінкою керівників закладів дошкільної освіти стан забезпеченості медичних кабінетів необхідними медикаментами демонструє такі тенденції: у міських ЗДО 61 % кабінетів повністю забезпечені медикаментами, 30 % – частково, 6 % – не забезпечені, а у 3 % закладів медичний кабінет відсутній. У селищних закладах 53 % кабінетів повністю забезпечені, 35 % – частково, 9 % – не забезпечені, а 3 % ЗДО не мають медичного кабінету.

Найбільші проблеми спостерігаються у сільських ЗДО: лише 44 % кабінетів повністю забезпечені медикаментами, 25 % – частково, 5 % – не забезпечені, а у 26 % закладів медичний кабінет відсутній.

У середньому по країні 53 % ЗДО мають повністю забезпечений медичний кабінет, 29 % – частково, 6 % – не забезпечені, у 12 % закладів медичний кабінет відсутній (рис. 24).

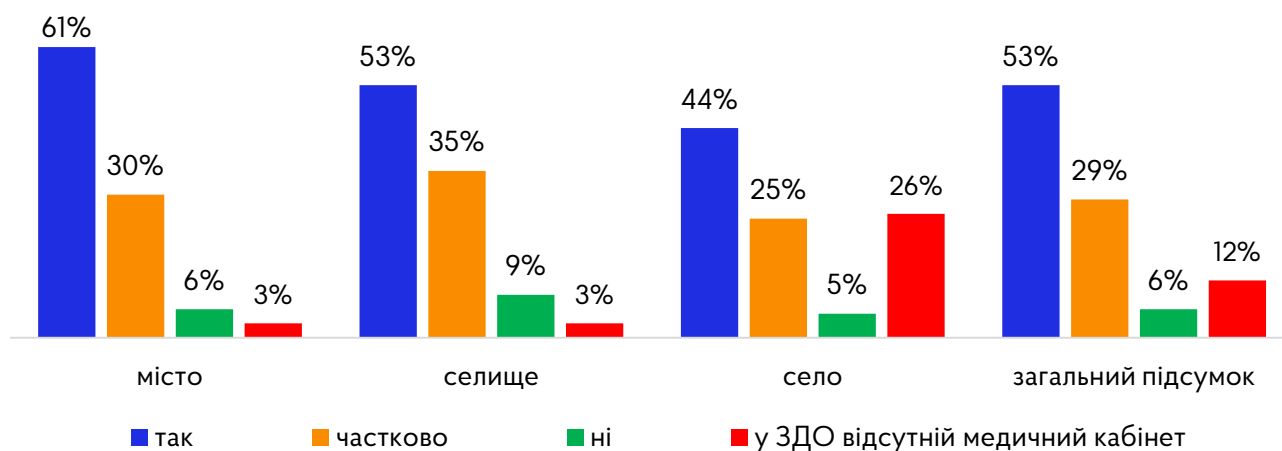

Рис. 24. Забезпеченість медичних кабінетів ЗДО необхідними медикаментами (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

Отримані дані демонструють, що найбільші проблеми з наявністю медичних кабінетів та забезпеченням медикаментами спостерігається у Центральному регіоні, де кожен п'ятий ЗДО взагалі не має кабінету. Водночас навіть у цьому регіоні, а також на Півночі та Сході, більшість закладів (від 54 % до 57 %) повністю забезпечені необхідними засобами. Загалом ці показники підкреслюють потребу посилення матеріально-технічного оснащення медичних кабінетів у закладах освіти по всій країні (рис. 25).

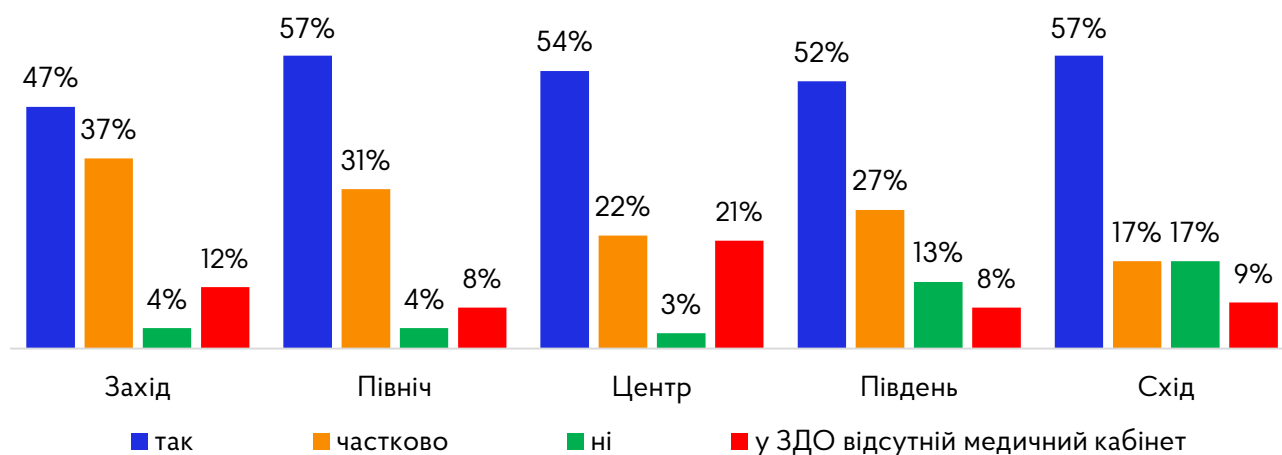

Рис. 25. Забезпеченість медичних кабінетів ЗДО необхідними медикаментами (за макрорегіонами) (опитування керівників)

За даними відвідувань, забезпеченість медичних кабінетів закладів дошкільної освіти необхідними медикаментами значно варіює залежно від типу

населеного пункту. У міських ЗДО більшість закладів (78 %) мають повністю забезпечені медичні кабінети, у 22 % – частково. У селищах повністю забезпечені лише третина закладів, частково – дві третіх. У сільських ЗДО повністю забезпечені 37 %, частково – 44 %, не забезпечені – 7 %, а у 14 % закладів медичний кабінет взагалі відсутній. Загалом по країні 64 % закладів повністю забезпечені та 32 % – частково (рис. 26).

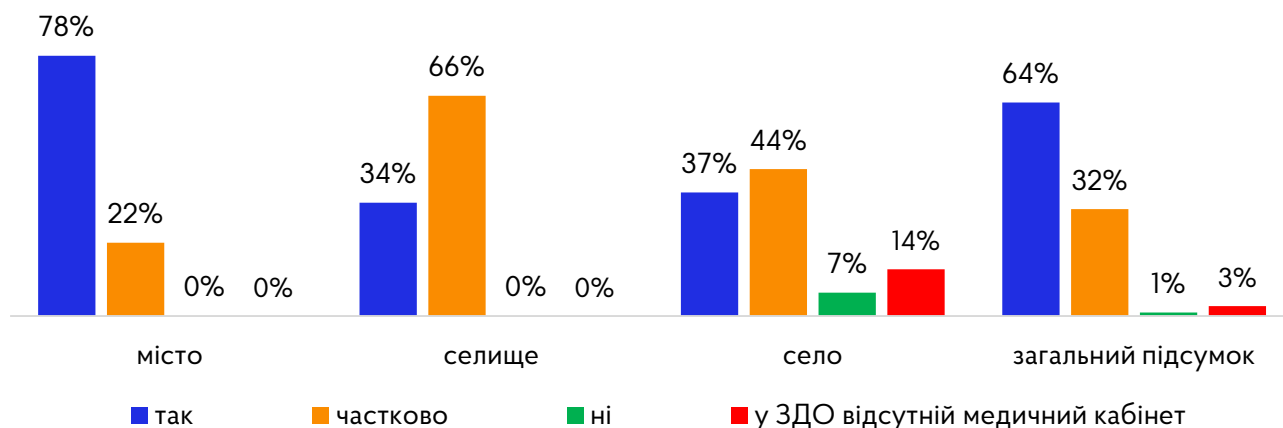

Рис. 26. Забезпеченість медичних кабінетів ЗДО необхідними медикаментами (за типами населених пунктів) (відвідування)

Пріоритетним завданням у 2025/2026 навчальному році залишається збереження та зміцнення психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Важливим кроком у цьому є забезпечення системної взаємодії закладів освіти з фахівцями психологічної служби / практичними психологами для створення безпечного, психологічно комфортного та інклюзивного освітнього середовища.

Однак дані опитування керівників ЗДО показують, що більшість міських закладів (64 %) забезпечені психологом, який працює за основним місцем роботи, тоді як у сільських закладах лише кожен п'ятий має такого спеціаліста на постійній основі, а у понад половини сільських ЗДО посада практичного психолога взагалі не передбачена (рис. 27).

У макрорегіональному розрізі найбільша частка сільських ЗДО, у яких посада практичного психолога не передбачена штатним розписом закладу освіти, спостерігається в Центрі (79 %), тоді як у Північному та Південному – ця посада вакантна у кожному четвертому закладі.

Такі диспропорції акцентують на важливості рівномірного й системного включення практичних психологів у щоденну роботу всіх ЗДО. Для надання фахової психологічної підтримки учасникам освітнього процесу рекомендується звертатися до психологів інклюзивно-ресурсних центрів. Зокрема, психологічну підтримку педагогів можуть здійснювати психологи та консультанти центрів професійного розвитку педагогічних працівників.

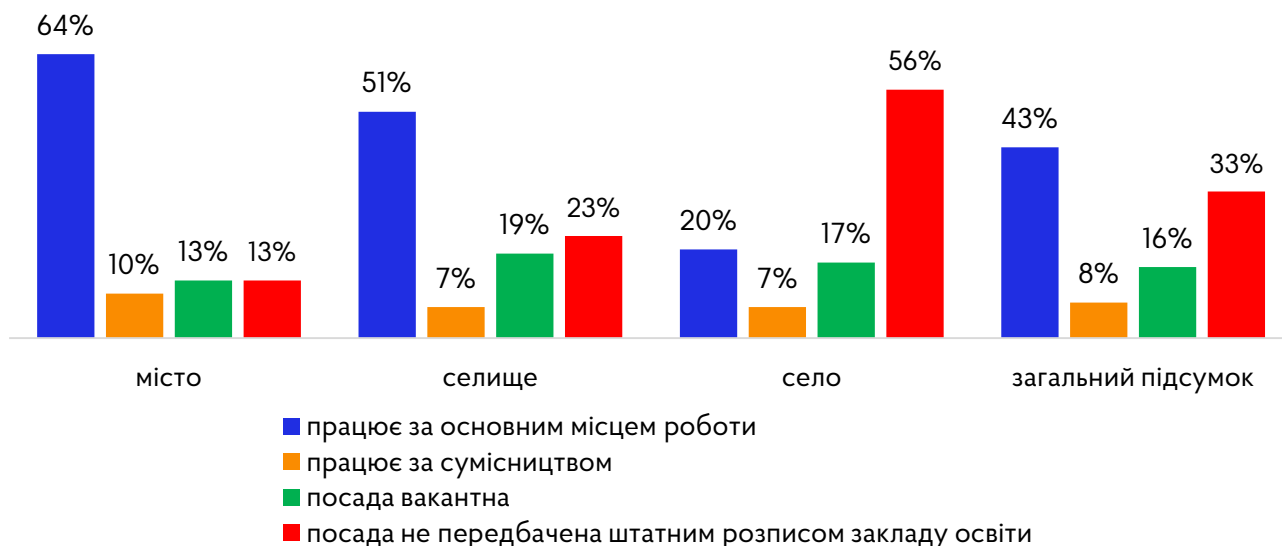

Рис. 27. Забезпеченість ЗДО практичним психологом (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

За результатами відвідування закладів освіти, забезпеченість практичними психологами суттєво відрізняється залежно від типу населеного пункту. Найвищий рівень наявності фахівців за основним місцем роботи спостерігається у міських закладах (85 %). У селищних громадах цей показник становить 78 %, тоді як у сільських закладах ситуація значно складніша: у кожному п'ятому закладі посада практичного психолога вакантна, а у 14 % – не передбачена штатним розписом.

Загалом по всіх відвіданих закладах освіти 75 % психологів працюють за основним місцем роботи, 9 % – за сумісництвом, 13 % посад вакантні, 3 % закладів не мають цієї посади у штатному розписі (рис. 28).

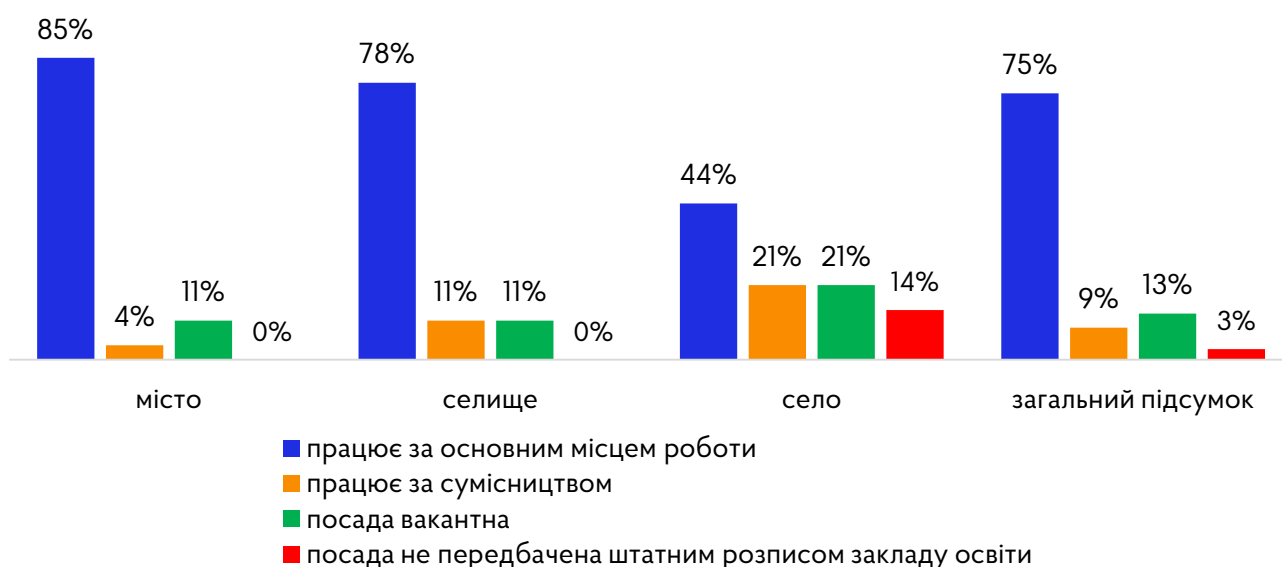

Рис. 28. Забезпеченість ЗДО практичним психологом (за типами населених пунктів) (відвідування)

Результати як опитування, так і відвідування закладів освіти підтверджують, що **забезпеченість практичними психологами залишається серйозною проблемою, особливо у сільській місцевості**. Попри відносно задовільну ситуацію у міських та селищних закладах, у сільських громадах спостерігаються значні кадрові прогалини, які унеможливають належне надання психолого-педагогічної підтримки. Це викликає занепокоєння, адже важливо забезпечувати безперервну реалізацію заходів, спрямованих на збереження та зміцнення психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Дані опитування керівників свідчать, що упродовж останнього року у більшості закладів здійснено комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу (рис. 29).

Рис. 29. Заходи, здійснені у ЗДО задля підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу (опитування керівників)

Як видно з діаграми, найпоширенішими заходами стали встановлення комплексів тривожної сигналізації (65 %) та організація системного навчання учасників освітнього процесу діям в умовах надзвичайних ситуацій (62 %). Майже половина закладів забезпечили навчання працівників із надання домедичної допомоги, а третина – установили системи зовнішнього та/або внутрішнього відеоспостереження.

Практично кожен п'ятий заклад дообладнав додаткові місця в укриттях порівняно з попереднім навчальним роком, а в 10 % збудовано нові захисні споруди або найпростіші укриття. Водночас лише 9 % ЗДО повідомили про налагодження пропускного режиму із застосуванням систем контролю доступу чи металодетекторів.

Попри позитивну динаміку, у 3 % закладів не здійснено жодних заходів безпеки. Показово, що дві третини з них розташовані у сільській місцевості, що підкреслює потребу у посиленні безпекових стандартів і забезпеченні рівних умов для всіх закладів освіти незалежно від території.

За результатами відвідувань закладів дошкільної освіти можна відзначити, що ключові заходи з підвищення рівня безпеки активно впроваджуються у більшості ЗДО. Зокрема, 81 % закладів організували системне навчання для учасників освітнього процесу щодо дій у надзвичайних ситуаціях, що є важливим елементом підготовки до непередбачуваних подій, зокрема в умовах війни.

Лише в окремих закладах (3 %) було збудовано нові захисні споруди або найпростіші укриття, натомість у 28 % – дообладнано додаткові місця в наявних укриттях. Третина закладів встановили системи зовнішнього та/або внутрішнього відеоспостереження, а понад половина – налагодили пропускний режим, зокрема через облаштування огорож, металодетекторів чи систем контролю доступу (рис. 30).

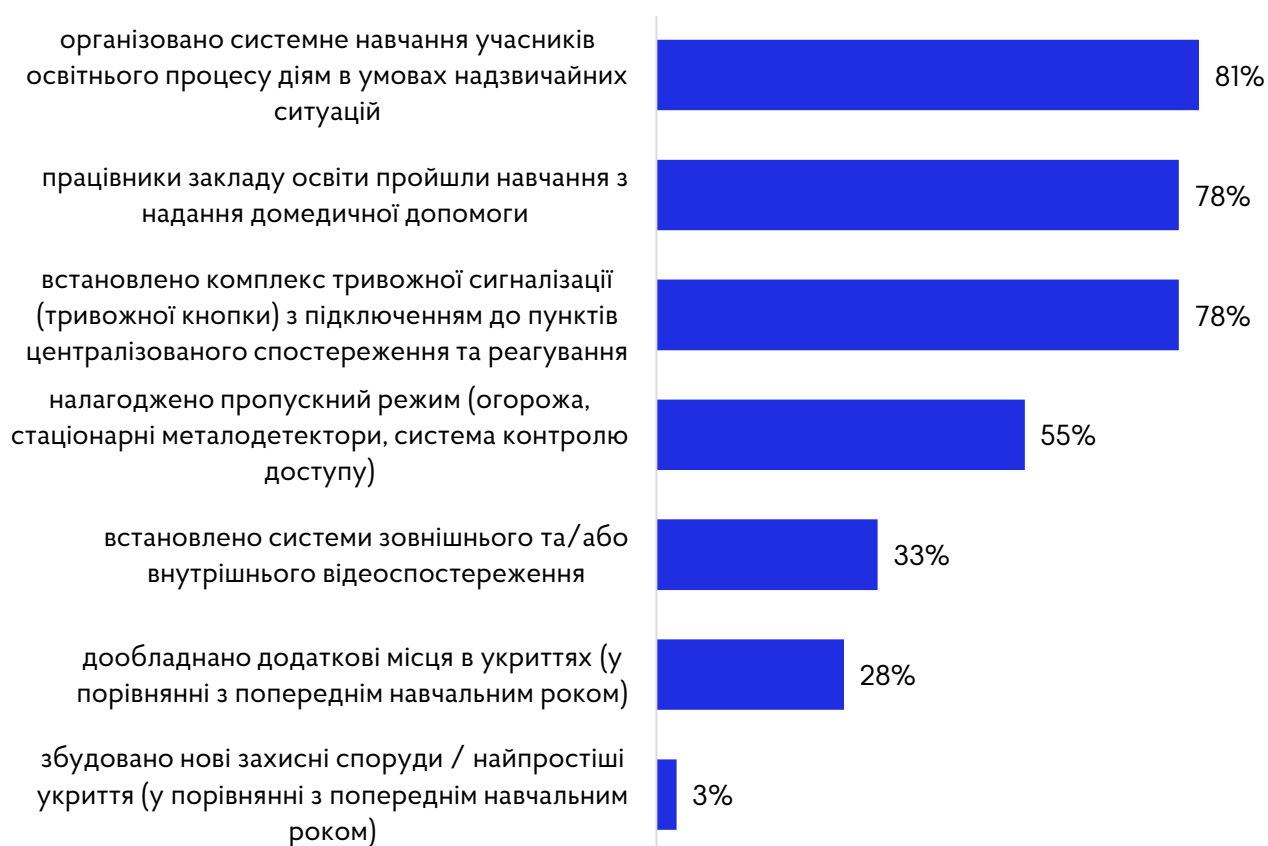

Рис. 30. Заходи, здійснені у ЗДО задля підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу (відвідування)

Отримані результати свідчать про послідовну роботу закладів освіти щодо зміцнення безпекового середовища та підвищення рівня готовності педагогів і вихованців до дій у кризових обставинах.

На основі відповідей педагогів щодо проведених занять і навчань у сфері безпеки, можна зробити висновок про системний підхід закладів дошкільної освіти до формування навичок безпечної поведінки серед працівників та актуалізацію навчань з огляду на воєнний контекст. Водночас окремі навчання не охоплюють усіх працівників, а частина педагогів не мають достатньої інформації про їхнє проведення, що свідчить про потребу посилення комунікації та інформування в закладі.

Лише невелика частина опитаних зазначили (по 2 %), що відповідні навчання у закладі не проводилися або вони не були поінформовані про такі заходи. Серед цієї групи майже половина працюють у міських ЗДО. При цьому більшість педагогів брали участь у навчаннях із практичних аспектів безпеки: заняття з надання домедичної допомоги проводилися більш ніж у половині закладів, інструктажі з питань цивільного захисту – у понад 60 % закладів, а навчання з пожежної безпеки – у більш ніж 80 % закладів. Активно відпрацьовувалися алгоритми дій у разі оголошення повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій, а заняття з питань збереження життя та здоров'я в умовах війни та надзвичайних ситуацій охоплювали майже всіх педагогічних працівників (рис. 31).

Рис. 31. Рівень охоплення педагогів ЗДО навчаннями та інструктажами за темами безпеки та цивільного захисту (опитування педагогічних працівників)

Ефективність освітнього процесу та безпека дітей значною мірою залежать від рішень, які приймають керівники закладів щодо організації ресурсів і забезпечення інфраструктури. Однією з ключових складових такої підготовки є забезпечення сталого функціонування енергетичних систем у разі стабілізаційних / аварійних відключень або повного блекаута.

Як результати опитування, так і результати відвідування закладів освіти засвідчили активну роботу щодо підготовки до можливих перебоїв з енергопостачанням у новому навчальному році. Переважна більшість закладів уже мають генератори: за даними опитування – 70 %, а за результатами відвідувань – 86 %. Водночас у 77 % закладів створено запаси пального для їхньої роботи. Окрім того, у понад п'ятій частині відвіданих закладів наявні інші альтернативні джерела енергопостачання.

Для забезпечення тепла у зимовий період 17 % закладів мають запаси вугілля або дров, а близько 9 % додатково обладнали пічне опалення. У 16 % відвіданих закладів придбано зарядні електростанції, що свідчить про прагнення підвищити автономність роботи під час відключень електроенергії. Водночас певна частина закладів (9 % за результатами відвідування та 17 % за результатами опитування) не здійснили жодних заходів для енергетичної підготовки, що потребує посиленої уваги з боку засновників та органів управління освітою (рис. 32).

Рис. 32. Забезпечення енергетичної стабільності у ЗДО

Згідно з отриманою інформацією, більшість закладів дошкільної освіти застосовують системний підхід до енергетичної безпеки. Заразом це підкреслює необхідність комплексного планування та модернізації обладнання

для забезпечення стабільного функціонування всіх ЗДО в умовах надзвичайних ситуацій.

Варто відзначити, що в одному із закладів дошкільної освіти Східного макрорегіону (Дніпропетровська область) встановлено сонячну електростанцію потужністю 30 кВт, що дозволяє частково забезпечити заклад альтернативним джерелом енергії. Цей приклад ілюструє, як конкретні заклади реалізують системний підхід до енергетичної безпеки.

Водночас ефективність заходів із забезпечення безпеки дітей залежить не лише від стабільності енергопостачання, а й від наявності захисних споруд у закладі. **Облаштування укриттів та споруд цивільного захисту**, таких як споруди подвійного призначення або найпростіші укриття, є важливою складовою комплексного підходу до безпеки та готовності закладів до надзвичайних ситуацій.

За даними опитування керівників, більшість із них приділяють належну увагу створенню безпечних умов навчання та перебування дітей у будівлях і приміщеннях закладу. Зокрема, 67 % – мають облаштовані укриття безпосередньо на території ЗДО, ще 23 % – використовують приміщення інших суб'єктів господарювання. У 5 % закладів відсутні власні укриття, проте в будівлі ЗДО створено тимчасовий захищений простір, що забезпечує мінімальний рівень фізичного захисту дітей та працівників. Водночас у 5 % закладів укриття повністю відсутні або не облаштовані, переважно це ті заклади, де освітній процес здійснюється у змішаному чи дистанційному форматах.

Якщо розглядати ситуацію за типом населеного пункту, то найкраще забезпечені укриттями міські ЗДО (74%), тоді як у сільській місцевості цей показник становить лише 57%. Натомість у селах частіше використовуються укриття інших установ / суб'єктів господарювання (35%) (рис. 33).

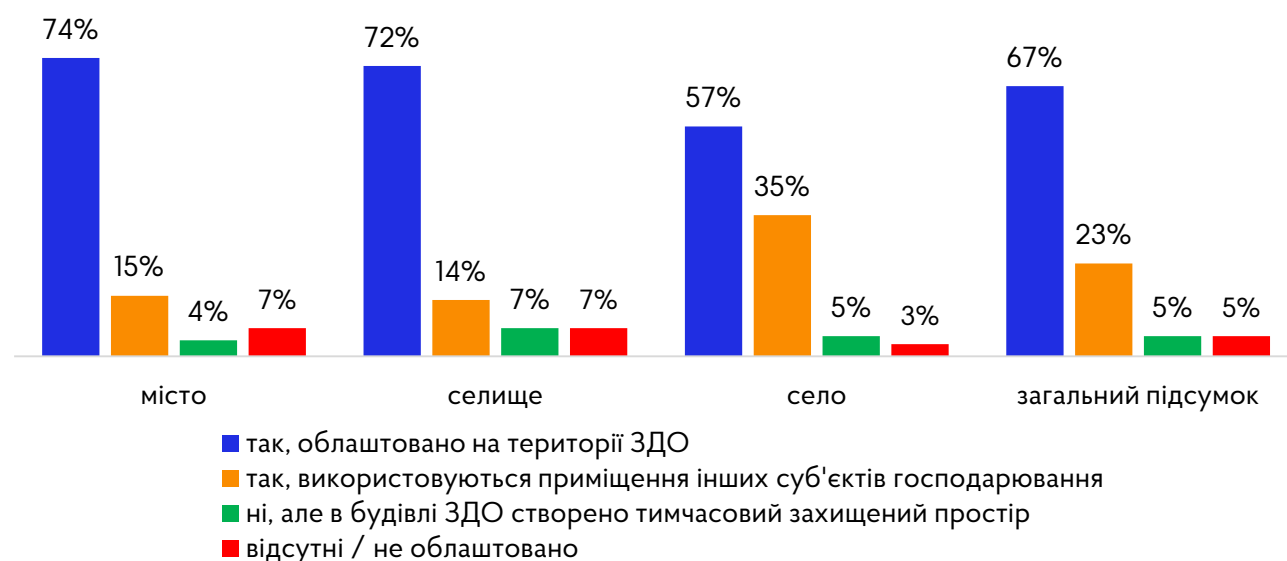

Рис. 33. Забезпечення ЗДО укриттями для організації безпечного освітнього процесу (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

Ситуація, виявлена під час відвідувань закладів освіти, щодо облаштування споруд цивільного захисту (споруд подвійного призначення та/або найпростіших укриттів), практично аналогічна до результатів опитування керівників ЗДО. У більшості закладів (77 %) укриття облаштовані безпосередньо на території ЗДО, ще у 16 % для цієї мети використовуються приміщення інших суб'єктів господарювання. У 4 % закладів, переважно у сільській місцевості, в будівлях створено тимчасові захищені простори, тоді як у 3 % – укриття взагалі відсутні або не облаштовані.

Найкраща ситуація спостерігається у міських закладах, де 85 % мають власні укриття. Натомість у селищах (33 %) та селах (29 %) частіше використовуються приміщення інших установ або облаштовуються тимчасові варіанти захисту (рис. 34). Це свідчить про поступове, але нерівномірне забезпечення безпечних умов перебування дітей у різних типах громад.

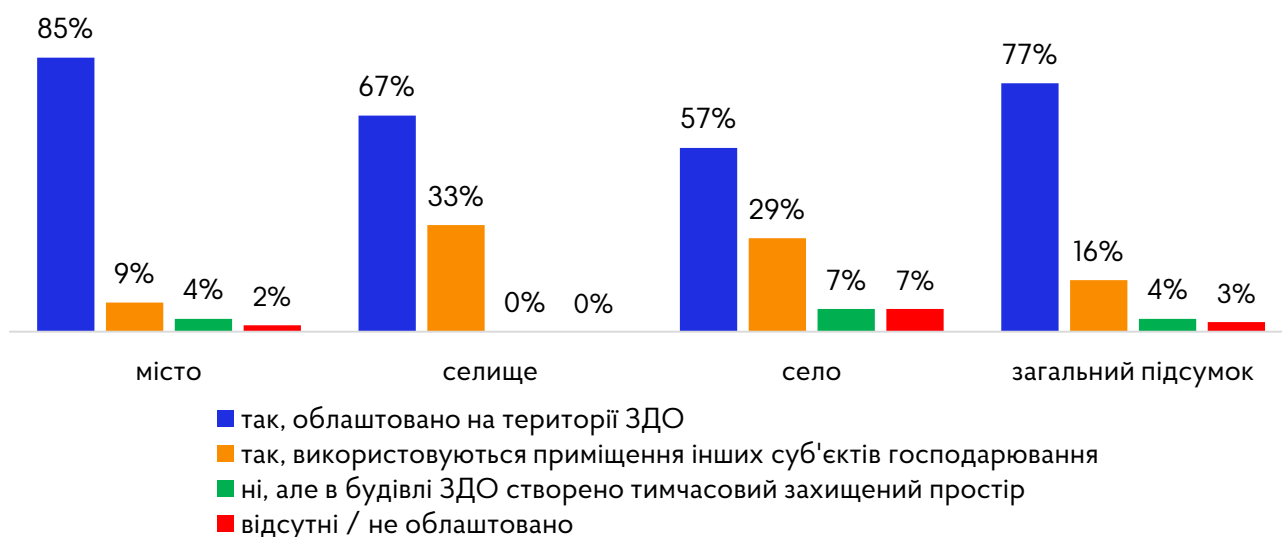

Рис. 34. Забезпечення ЗДО укриттями для організації безпечного освітнього процесу (за типами населених пунктів) (відвідування)

За результатами відвідувань встановлено, що в двох **закладах дошкільної освіти Західного макрорегіону (Львівська область)** під час огляду укриттів зафіксовано протікання труб водопостачання. Ці недоліки потребують оперативного усунення для гарантування безпеки дітей і персоналу.

Отримані дані свідчать про послідовну роботу закладів освіти щодо зміцнення безпекового середовища та підвищення готовності педагогів і здобувачів освіти до дій у кризових обставинах. Зокрема, з метою забезпечення безпеки учасників освітнього процесу **ЗДО Центрального макрорегіону (Вінницька область)** уклав договір з управлінням поліції охорони відповідної області щодо його обслуговування.

Показовим є й приклад **закладу освіти Східного макрорегіону (Харківська область)**, який зазнав значних пошкоджень унаслідок повномасштабного

вторгнення. Відновлювальні роботи проведено не в повному обсязі: відновлено водовідведення, а електропостачання та систему опалення – частково. На підставі рішення засновника у 2025/2026 навчальному році заклад організовує очну (денну) форму здобуття освіти лише для вихованців старшого дошкільного віку. Для цього сформовано дві групи з короткотривалим перебуванням, які функціонують у протирадіаційному укритті іншого суб'єкта господарювання. Освітній процес організовано з урахуванням потреб дітей з інвалідністю та ООП: забезпечено безбар'єрний доступ до приміщень і можливість безперешкодного пересування між поверхами, наявне контрастне та рельєфне маркування, туалетна кімната для осіб з ООП, ресурсна кімната, а також навчально-пізнавальні й ігрові зони.

Ці приклади демонструють системний підхід закладів до забезпечення безпеки, проте водночас підкреслюють необхідність комплексного планування та модернізації обладнання для стабільного функціонування всіх ЗДО в умовах надзвичайних ситуацій.

Окрім забезпеченості **укриттями**, важливим показником готовності закладів дошкільної освіти до надзвичайних ситуацій є їх **облаштованість необхідними засобами** для тривалого перебування дітей та працівників.

Результати опитування педагогічних працівників, керівників ЗДО та відвідувань закладів свідчать про належний рівень облаштування споруд цивільного захисту та найпростіших укриттів. Більшість укриттів мають базове оснащення, необхідне для безпечного перебування: 96 % керівників і 93 % педагогічних працівників зазначили, що приміщення обладнані ємностями з питною та технічною водою; практично всі респонденти повідомили про наявність місць для сидіння. У більшості укриттів передбачено засоби надання медичної допомоги (91 % – за оцінками керівників, 83 % – педагогів) та первинні засоби пожежогасіння (92 % і 77 % відповідно).

Під час відвідувань ЗДО встановлено, що фактичний рівень забезпеченості є ще вищим: в усіх відвіданих закладах наявні ємності з питною та технічною водою, місця для сидіння і засоби надання медичної допомоги. Крім того, 99 % укриттів обладнані первинними засобами пожежогасіння, 96 % мають резервне штучне освітлення та джерела електроживлення, а 82 % – контейнери для зберігання продуктів харчування.

Дещо менше закладів мають умови для тривалішого перебування дітей: місця для відпочинку або сну облаштовані у 56 % закладів за оцінками керівників (61 % – за оцінками педагогів), тоді як за результатами відвідувань цей показник становить 70 %. У 81 % закладів керівники підтвердили наявність вбиралень або спеціальних виносних баків, тоді як серед педагогів цей показник становить 69 %, а під час відвідувань – 99 %. У майже половині укриттів забезпечено доступ до мережі Wi-Fi (51 % за оцінками керівників, 47 % – педагогів, 69 % – за результатами відвідувань), що є важливим елементом оперативної комунікації та координації дій під час перебування в укритті.

Водночас менше уваги приділено облаштуванню простору з урахуванням особливих потреб різних категорій дітей: лише 16 % керівників і 13 % педагогів повідомили про наявність вільного доступу для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, тоді як фактичні спостереження засвідчили покращення цього показника до 22 %.

Важливо відзначити, що значна частина закладів створюють в укриттях умови, сприятливі для психологічного комфорту дітей: у 85 % закладів за оцінками керівників і 82 % за оцінками педагогів облаштовано ігрові та розвивальні осередки, а результати відвідувань підтвердили їхню наявність у 94 % укриттів. Це позитивно впливає на зменшення рівня тривожності дітей під час перебування в укритті та сприяє підтриманню емоційної стабільності у стресових ситуаціях (рис. 35).

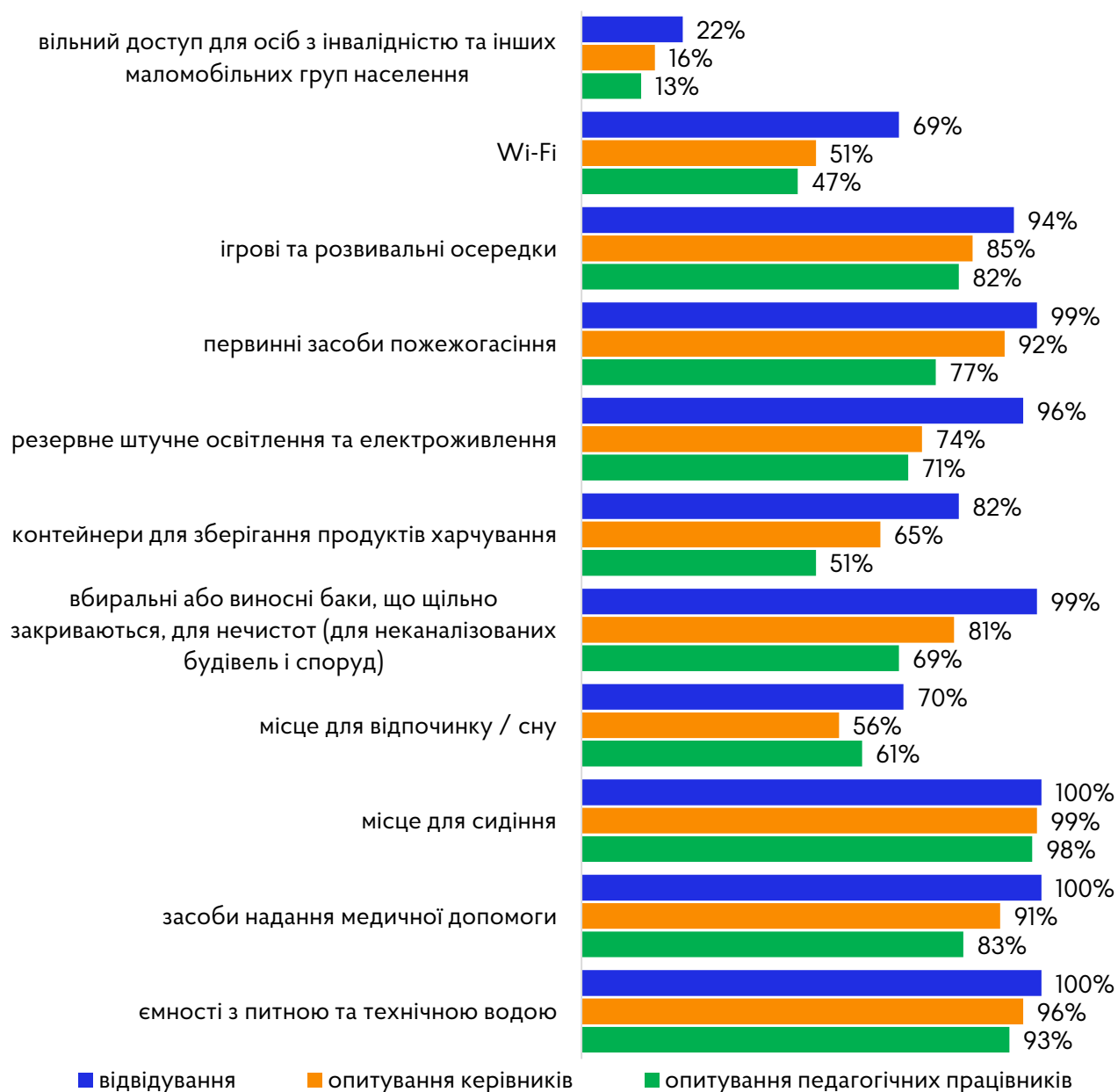

Рис. 35. Оснащення укриттів і захисних споруд у ЗДО

Під час відвідування закладу дошкільної освіти Східного макрорегіону (Запорізька область) з'ясовано, що в найпростішому укритті проведено роботи з облаштування додаткової кімнати для зберігання господарського інвентарю та обладнання, що сприяє ефективнішому використанню приміщень та покращенню умов їхнього утримання.

У закладі Західного макрорегіону (Волинська область) створено кімнату безпеки для всіх учасників освітнього процесу. Вона містить осередки «Мінна безпека», «Пожежна безпека», «Домедична допомога» та «Дорожньо-транспортна безпека», що сприяють формуванню навичок безпечної поведінки дітей і персоналу. Окремо створено «Мультимедійно-ігровий осередок емоційного розвантаження», що забезпечує психологічний комфорт та емоційну підтримку вихованців.

Таким чином, можна стверджувати, що більшість закладів дошкільної освіти забезпечують належні умови перебування дітей під час надзвичайних ситуацій, приділяючи увагу як матеріально-технічному оснащенню укриттів, так і створенню комфортного середовища. Водночас важливим аспектом системи безпеки є поінформованість батьків про наявність і стан таких приміщень, адже саме це формує довіру до закладу та впливає на відчуття захищеності родин.

За результатами опитування батьків вихованців закладів дошкільної освіти, більшість із них поінформовані про наявність у закладі приміщень або будівель, що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу. Загалом 84 % батьків зазначили, що у ЗДО наявні такі приміщення, а ще 12 % повідомили, що для укриття використовуються приміщення інших суб'єктів господарювання. Лише 2 % респондентів відповіли, що у закладі освіти відсутні відповідні приміщення, і ще 2 % зазначили, що їм про це нічого не відомо.

Розподіл за типами населених пунктів демонструє незначні відмінності: у міських та селищних закладах частка батьків, які підтвердили наявність укриттів на території ЗДО, перевищує 85 %, тоді як у сільських закладах цей показник дещо нижчий (78 %), проте більше респондентів повідомили про використання приміщень інших суб'єктів господарювання (18 %). Отримані дані свідчать про загальну поінформованість батьків щодо готовності закладів до надзвичайних ситуацій та високий рівень облаштування укриттів у ЗДО, особливо у міських і селищних закладах (рис. 36).

Позитивним є той факт, що більшість батьків вихованців закладів дошкільної освіти добре поінформовані щодо дій у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога». На запитання «Чи поінформовано Вас про те, як будуть взаємодіяти учасники освітнього процесу при оголошенні сигналу «Повітряна тривога» 98 % батьків дали ствердну відповідь. Окрім того, 96 % батьків підтвердили, що ознайомлені з умовами перебування своєї дитини в укритті під час такого сигналу.

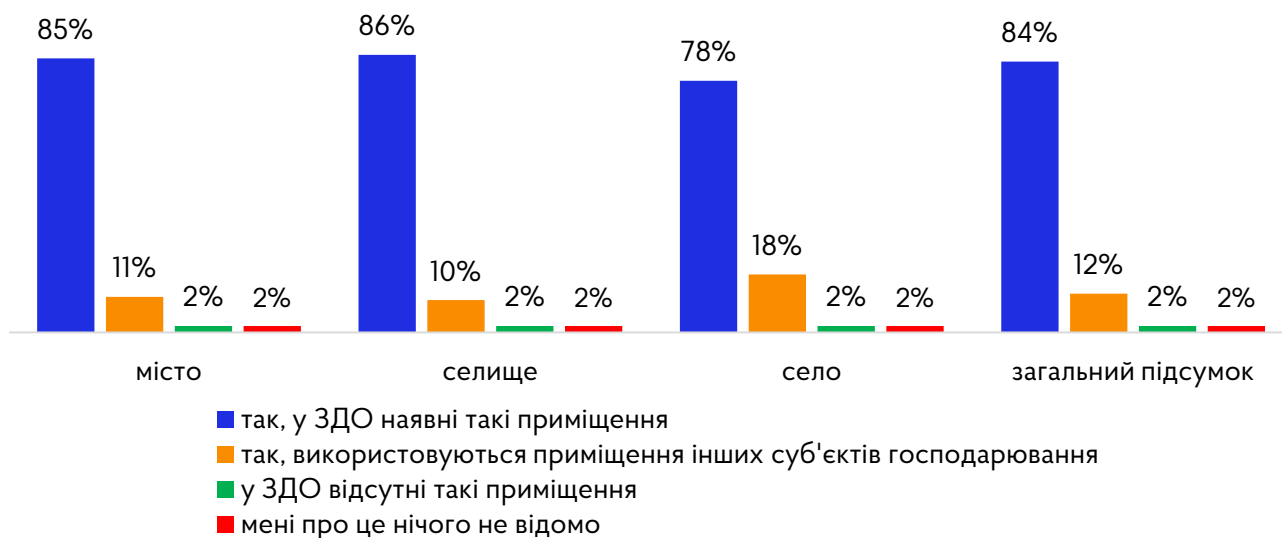

Рис. 36. Поінформованість батьків щодо наявності укриттів у ЗДО (за типами населених пунктів) (опитування батьків)

Отримані дані вказують про високий рівень поінформованості батьків і ефективну комунікацію закладів дошкільної освіти щодо дій у надзвичайних ситуаціях, що є важливою складовою безпеки учасників освітнього процесу.

За результатами опитування педагогічних працівників та керівників закладів дошкільної освіти, а також відвідування ЗДО, можна зробити висновок, що більшість закладів мають організаційно налагоджену систему дій на випадок повітряної тривоги або іншої надзвичайної ситуації. Так, у 96 % відвіданих закладів визначено напрямок руху до укриття та він позначений відповідними показниками (за результатами опитування – 90 % педагогів і 93 % керівників).

Система оповіщення працює у 71 % відвіданих закладів (за опитуванням – 43 % педагогів та 59 % керівників). Разом із тим лише в поодиноких випадках (4 % за результатами відвідувань, 1-6 % за опитуваннями) система оповіщення є доступною для дітей з порушеннями слуху або зору, що свідчить про потребу додаткового технічного дооснащення таких систем.

У 88 % відвіданих ЗДО визначено відповідальну особу, яка організовує евакуацію дітей і персоналу та супроводжує їх під час переміщення до укриття (за опитуваннями – 78 % педагогів і 63 % керівників). Аналогічний відсоток (88 %) мають заклади, у яких закріплені представники персоналу, які допомагають вихователю організовано вивести вихованців до укриття.

Відповідальних осіб, які після евакуації перевіряють приміщення на наявність учасників освітнього процесу, визначено у 80 % відвіданих закладів (за опитуваннями – близько половини респондентів). План дій на випадок, якщо дитина загубилася під час переміщення до укриття, розроблено у 49 % відвіданих ЗДО (за опитуванням – 43-44 %) (рис. 37).

Загалом результати відвідувань демонструють вищі показники забезпечення організаційної готовності до дій ЗДО в надзвичайних ситуаціях, ніж це засвідчують дані опитувань, що може свідчити про певну необізнаність педагогів або недостатню комунікацію всередині закладу щодо цих процедур.

Рис. 37. Заходи, передбачені у ЗДО для організації евакуації та дій під час сигналу «Повітряна тривога»

Узагальнюючи отримані дані, можна зазначити, що більшість закладів дошкільної освіти впровадили основні організаційні та технічні заходи для гарантування безпеки учасників освітнього процесу. У більшості ЗДО визначено напрямки руху до укриттів, призначено відповідальних осіб за евакуацію дітей і персоналу, а також закріплено працівників, які допомагають вихователям під час переміщення дітей до безпечних місць.

Водночас окремі аспекти потребують додаткової уваги, зокрема забезпечення систем оповіщення, доступних для дітей з порушеннями слуху чи зору, а також розроблення детальних планів дій на випадок, якщо дитина може

загубитися під час евакуації. Ці питання залишаються важливими для підвищення рівня готовності закладів діяти у надзвичайних ситуаціях та для створення по-справжньому інклюзивного безпечного середовища.

VI. ДЕЯКІ ПИТАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Важливою складовою безпеки та комфортного перебування дітей у закладах дошкільної освіти є створення безбар'єрного середовища, яке забезпечує доступність приміщень та ресурсів для всіх категорій вихованців, у тому числі для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення. Аналіз даних щодо облаштування укриттів і споруд цивільного захисту показав, що у частині закладів існують обмеження, що ускладнюють доступ для дітей з особливими потребами.

Аналіз **результатів опитування керівників закладів дошкільної освіти** щодо реалізації принципів доступності та інклюзивності свідчить про наявність позитивних тенденцій, проте водночас виявляє суттєві прогалини в облаштуванні закладів для дітей з особливими освітніми потребами.

Так, більшість ЗДО забезпечили безперешкодний рух територією: 59 % керівників підтвердили наявність широкого проходу з рівним покриттям, що дозволяє проїзд кріслом колісним, тоді як 29 % вказали, що це облаштовано лише частково, а 12 % – ні. Безперешкодний доступ до будівлі та приміщень закладу забезпечено у 36 % закладів, водночас 43 % не мають таких умов, а 21 % – реалізували їх частково.

Що стосується внутрішнього простору закладів, можливість вільного та зручного пересування у приміщеннях та користування меблями забезпечені у 42 % закладів, частково – у 25 %, а кожен третій ЗДО не відповідає цій вимозі. Дверний прохід, що дозволяє проїзд кріслом колісним, наявний у 56 % закладів, 13 % мають часткові умови, а 31 % – ні. Можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю забезпечена лише у 10 % закладів, а 82 % керівників повідомили про її відсутність. Контрастне та рельєфне маркування на стінах і підлозі присутнє у 24 % закладів, 16 % – реалізували його частково, а 60 % – взагалі не мають.

Низький рівень облаштування спостерігається і в санітарних приміщеннях: туалетну кімнату або кабінку для осіб з ООП мають лише 10 % закладів, 14 % – частково, а 76 % – відсутні. Що стосується ресурсних кімнат, оснащених відповідно до освітніх та вікових потреб дітей з ООП, які враховують індивідуальний план розвитку та містять навчально-пізнавальні й ігрові зони,

їхню наявність підтвердили лише 17 % закладів, 26 % – реалізували частково, а у 57 % – таких приміщень немає (рис. 38).

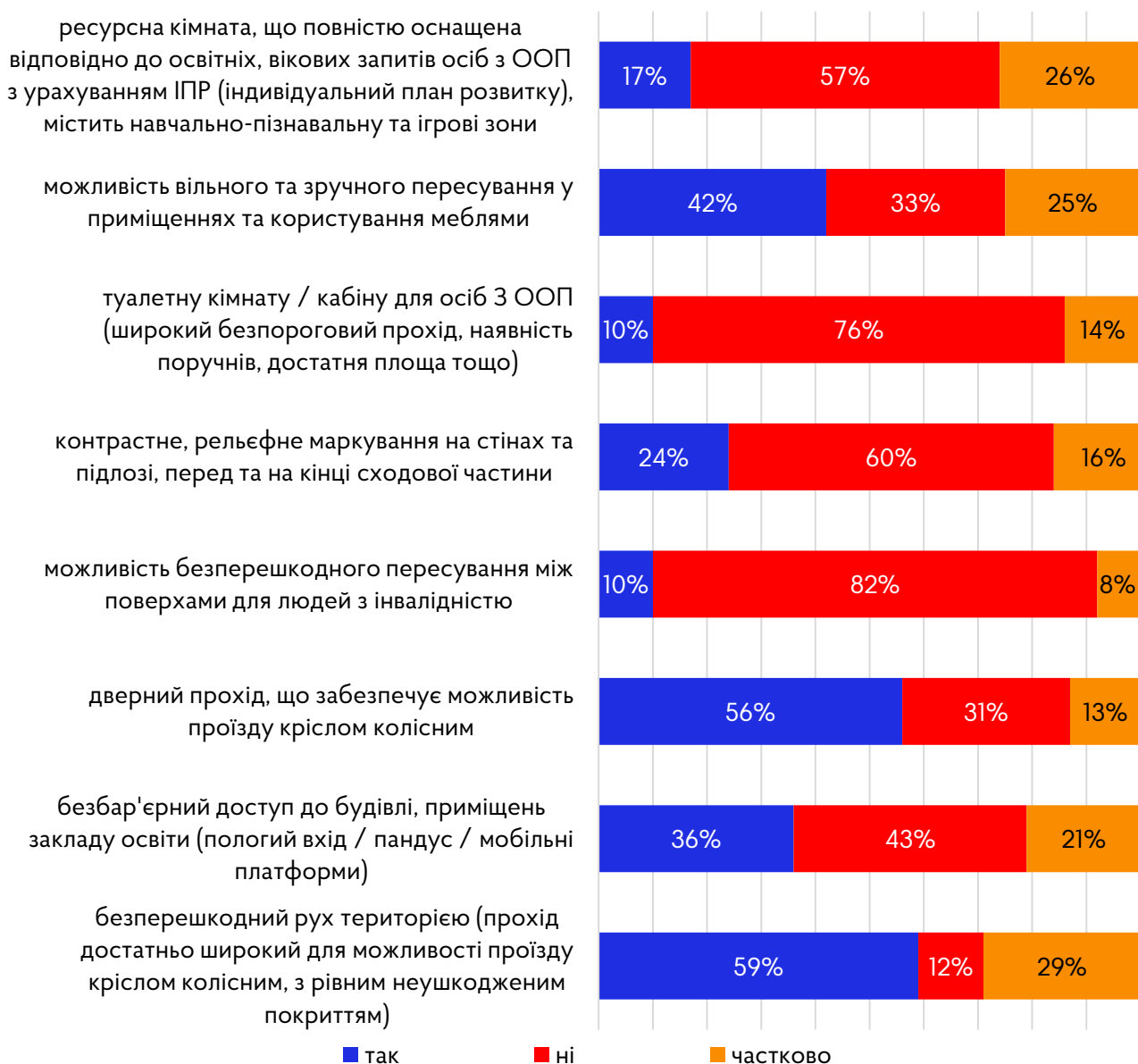

Рис. 38. Безбар'єрне середовище у закладах дошкільної освіти (опитування керівників)

Аналіз результатів відвідувань ЗДО показує, що рівень забезпечення безбар'єрності у багатьох закладах ще потребує значного покращення. Лише половина закладів забезпечують безперешкодний рух територією (51 %) та дверні проходи для крісел колісних (55 %). Безбар'єрний доступ до будівлі мають 42 % закладів, а можливість пересування між поверхами практично відсутня – лише 7 % ЗДО.

Контрастне та рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини є у 39 % ЗДО, а туалетні кімнати для осіб з ООП – у 7 %

закладів. Ресурсні кімнати, повністю оснащені відповідно до освітніх і вікових потреб дітей з ООП, є лише у 30 % закладів (рис. 39).

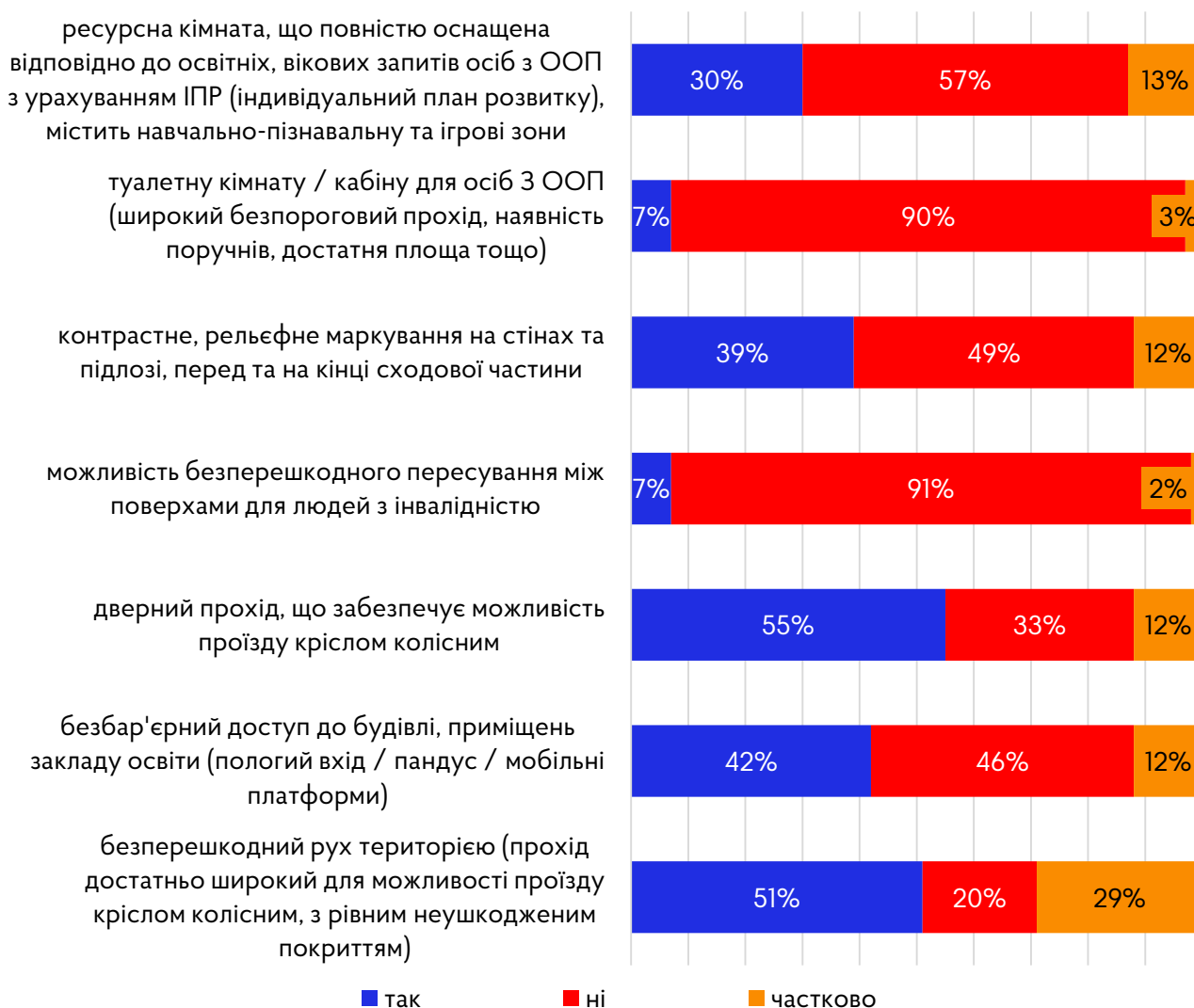

Рис. 39. Безбар'єрне середовище у закладах дошкільної освіти (відвідування)

Для комплексної оцінки стану безбар'єрності закладів дошкільної освіти проаналізовано результати анкетування керівників і спостережень, здійснених працівниками Управління Служби під час відвідування закладів, з урахуванням типу населеного пункту (місто, селище село). Такий підхід дозволяє не лише оцінити реальний рівень доступності, а й виявити територіальні відмінності та розбіжності між самооцінкою керівників і фактичними спостереженнями.

Безперешкодний рух територією закладу (достатня ширина проходів, рівне неушкоджене покриття) забезпечено, за даними опитування, найкраще у ЗДО селищних громад (70 %), тоді як найнижчі показники зафіксовано у міських закладах, де в 17 % ЗДО такі умови відсутні. Водночас результати відвідування засвідчили: реально придатними для пересування осіб з

інвалідністю визнано 72 % територій сільських ЗДО, тоді як у міських майже в кожному четвертому випадку фіксуються нерівні покриття та відсутність облаштованих доріжок (рис. 40).

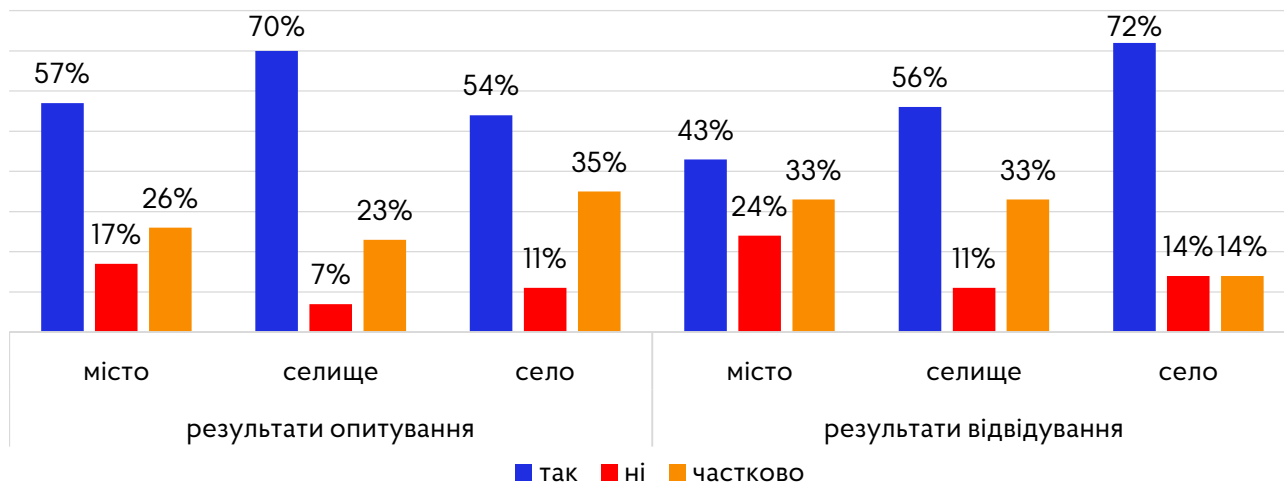

Рис. 40. Забезпечення безперешкодного руху територією ЗДО (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Щодо **безбар'єрного доступу до будівлі** (пологий вхід, пандус, мобільна платформа тощо), спостерігаються розбіжності між результатами опитування та фактичними відвідуваннями, особливо у сільській місцевості. Близько 40 % керівників задекларували, що доступ забезпечено повністю або частково. Водночас результати візитів показують, що у сільських ЗДО практично всі заклади справді мають безбар'єрний доступ, тоді як у містах та селищах 52 % та 56 % закладів відповідно залишаються без належного пандуса або пологого входу (рис. 41).

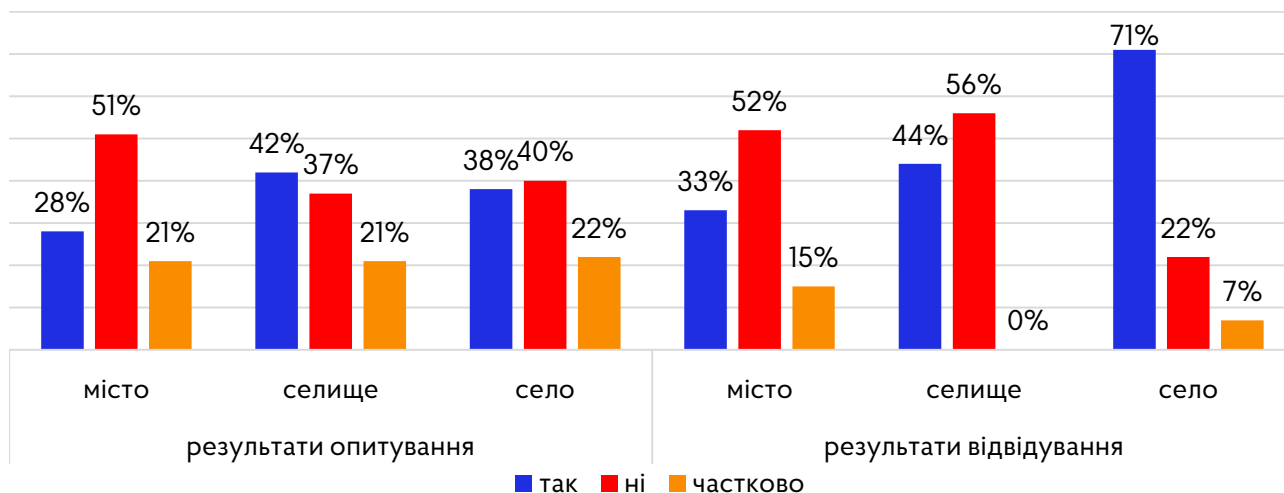

Рис. 41. Забезпечення безбар'єрного доступу до будівлі, приміщень ЗДО (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Дверні проходи, що дозволяють проїзд кріслом колісним, за оцінками керівників, наявні у 60 % сільських ЗДО, 59 % – селищних та 49 % – міських.

Фактичні спостереження засвідчили іншу картину: найбільше таких закладів розташовані в сільських громадах (72 %) та ще 21 % – мають часткову доступність (наприклад, лише в окремих групових кімнатах або службових приміщеннях). Водночас у половині селищних та 37 % міських закладів така можливість відсутня (рис. 42).

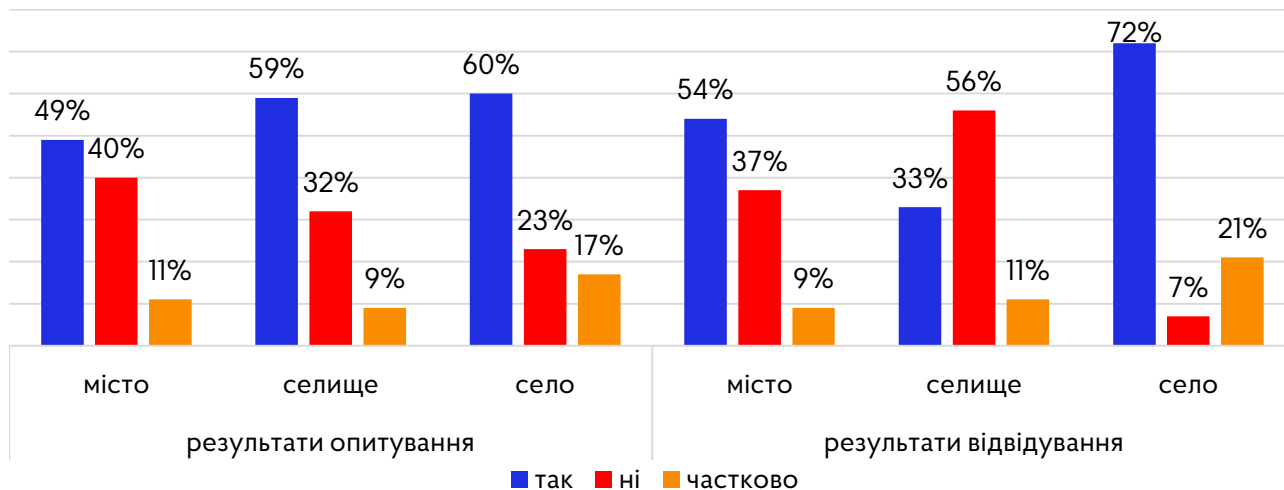

Рис. 42. Забезпечення у ЗДО дверних проходів, що надають можливість проїзду кріслом колісним (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Можливість пересування між поверхами для осіб з інвалідністю, за результатами опитування, забезпечена лише у 19 % закладів сільської території (місто – 4 %, селище – 6 %). Фактичні спостереження підтвердили цю тенденцію: найбільше закладів із такою можливістю знаходяться у сільських громадах (29 %). Прикро, що практично у всіх ЗДО, розташованих у містах та селищах, можливість пересування між поверхами відсутня (рис. 43).

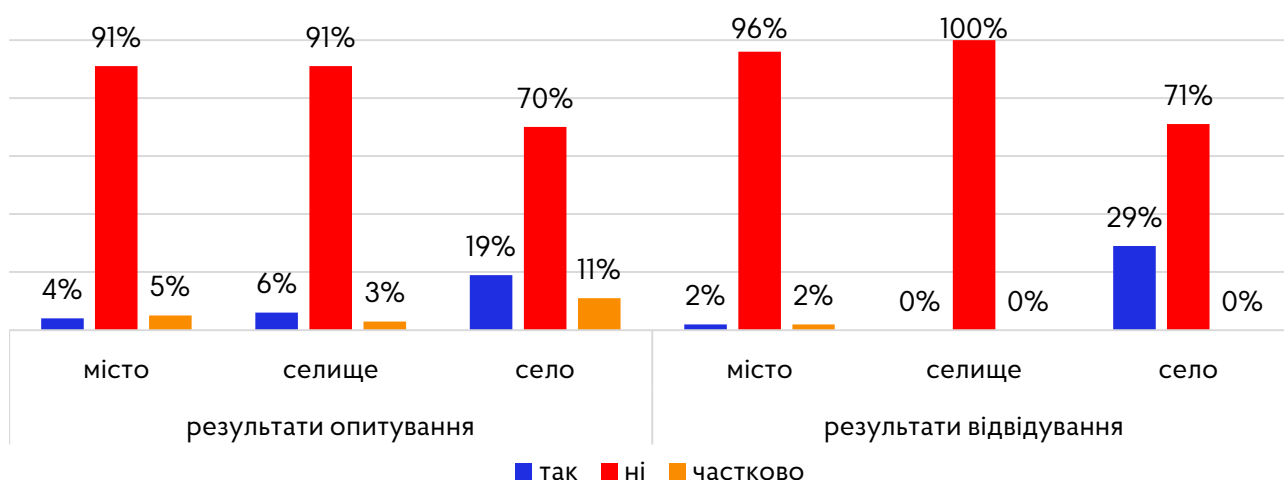

Рис. 43. Забезпечення можливості безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

За результатами анкетування з'ясовано, що контрастне та рельєфне маркування на стінах і підлозі перед сходами або на їхньому завершенні наявне лише у чверті закладів. Фактичне спостереження показало відсутність такого маркування у двох третин сільських та майже половині міських ЗДО, що свідчить про значні недоліки в забезпеченні безпечного пересування (рис. 44).

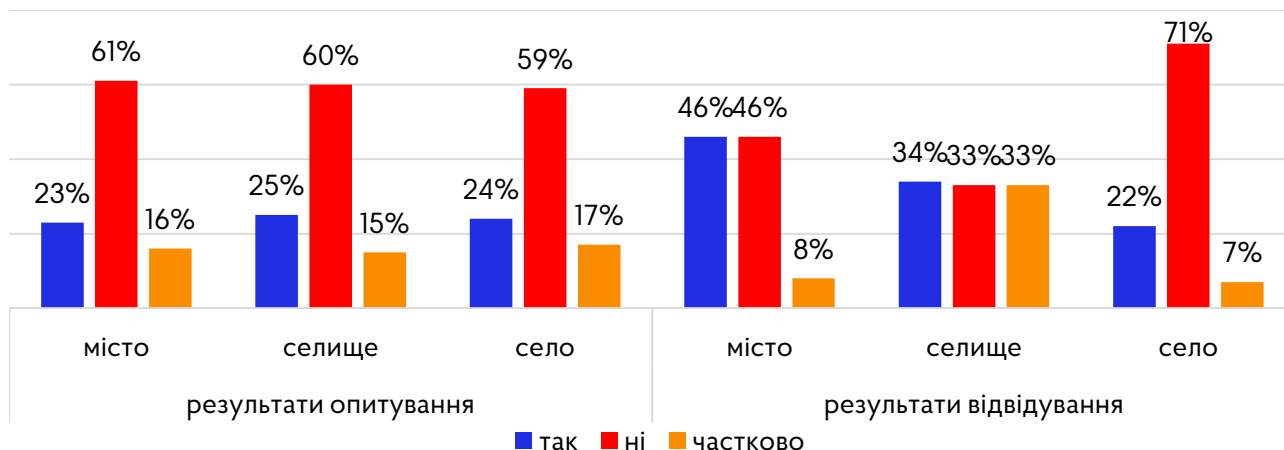

Рис. 44. Забезпечення у ЗДО контрастного, рельєфного маркування (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Результати опитування та відвідувань щодо наявності туалетної кімнати або kabіни для осіб з ООП (з широким безпороговим проходом, поручнями, достатньою площею тощо) показують розбіжності. За даними опитування, лише 9-11 % закладів у містах, селищах та селах повідомили про наявність таких туалетів, водночас більшість ЗДО (73-81 %) зазначили їхню відсутність. Фактичне відвідування засвідчило ще гірший стан: у міських і селищних закладах 89-91 % ЗДО не мають туалетних кімнат для осіб з ООП, а у сільських – 86 %. Часткова доступність трапляється переважно у селищних ЗДО, але охоплює лише 11 % закладів. Це свідчить про значні недоліки у забезпеченні доступності санітарних приміщень для дітей з особливими освітніми потребами (рис. 45).

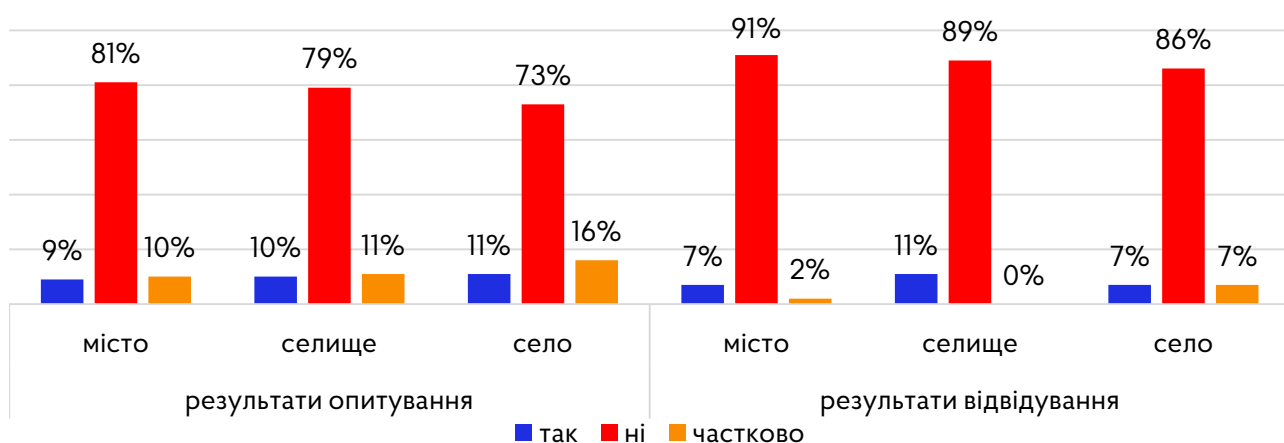

Рис. 45. Забезпечення у ЗДО туалетною кімнатою / kabіною для осіб з ООП (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Наявність ресурсної кімнати, повністю оснащеної відповідно до освітніх і вікових потреб дітей з ООП з урахуванням індивідуальної програми розвитку, що містить навчально-пізнавальну та ігрову зони, демонструє суттєві розбіжності між заявленим і реальним станом. За результатами опитування, міські ЗДО повідомляли про наявність таких кімнат у 20 % випадків, селищні – у 24 %, а сільські – лише в 11 %. Фактичне відвідування показало дещо іншу картину: у міських ЗДО повністю оснащені кімнати виявлено у 35 %, у селищних – 22 %, а у сільських – 21 %.

Водночас часткова або повна відсутність ресурсної кімнати залишається поширеною проблемою: у міських закладах це 65 %, у селищних – 78 %, а в сільських – 79 % ЗДО (рис. 46).

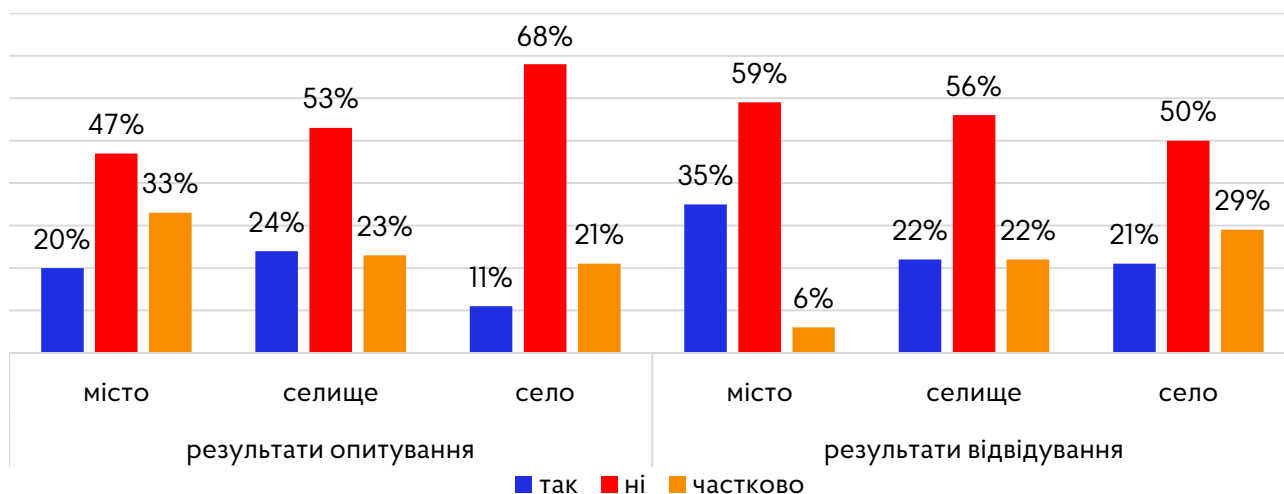

Рис. 46. Забезпечення ЗДО ресурсною кімнатою (за типами населених пунктів) (опитування керівників, відвідування)

Результати порівняльного аналізу свідчать, що фактичний рівень безбар'єрності у ЗДО дещо відрізняється від оцінок керівників, причому у міських і селищних закладах проблеми проявляються особливо виразно. Це може пояснюватися різним розумінням вимог до доступності та прагненням керівників представити заклад у кращому світлі.

Отримані дані підкреслюють необхідність системного вдосконалення безбар'єрного середовища, забезпечення доступу до всіх приміщень, впровадження контрастного та рельєфного маркування сходів, а також створення ресурсних і санітарних кімнат для підтримки інклюзивного навчання.

Аналіз **результатів опитування педагогічних працівників** щодо доступності та інклюзивності у закладах дошкільної освіти свідчить про певні досягнення у створенні безбар'єрного середовища, проте залишається багато аспектів, що потребують покращення (рис. 47).

Результати порівняльного аналізу показують суттєву розбіжність між оцінками педагогів та фактичним станом безбар'єрності у ЗДО. За опитуванням,

безперешкодний рух територією забезпечено у 63 % закладів, дверні проходи, що забезпечують можливість проїзду кріслом колісним – у 53 %, безбар'єрний доступ до будівлі – у 45 %, тоді як фактичні відвідування зафіксували нижчі показники: 51 %, 55 % та 42 % відповідно. Можливість пересування між поверхами у педагогів оцінена у 10 % закладів, фактично – лише у 7 %.

Контрастне та рельєфне маркування сходів, туалетні кімнати для осіб з ООП і ресурсні кімнати, за оцінкою педагогів, присутні у 35 %, 18 % та 30 % ЗДО, тоді як фактичні дані показують наявність у 39 %, 7 % та 30 % закладів.

Рис. 47. Безбар'єрне середовище у закладах дошкільної освіти (опитування педагогічних працівників)

Аналізуючи відповіді батьків вихованців ЗДО щодо забезпечення принципів безбар'єрності, варто відзначити, що найбільш високі показники підтримки мають базові заходи для забезпечення доступності, зокрема, безперешкодний рух територією та дверні проходи, що дозволяють проїзд кріслом колісним. Так, 74 % батьків вважають, що діти мають можливість

безперешкодно пересуватися територією закладу, а 60 % підтверджують відповідний доступ через дверні проходи.

Водночас забезпечення безбар'єрного доступу до будівлі залишається на відносно нижчому рівні – 53 %. Значно менше уваги приділяється питанню пересування між поверхами, яке є критично важливим для дітей з інвалідністю: лише 25 % батьків зазначають наявність такої можливості, тоді як 52 % стверджують про відсутність цієї умови.

Щодо додаткових засобів, таких як контрастне та рельєфне маркування сходів, спеціально облаштовані туалетні кімнати для дітей з ООП та ресурсні кімнати, відповіді батьків свідчать про недостатній рівень їхнього забезпечення. Наприклад, контрастне маркування присутнє у 51 % закладів, 14 % – частково, 26 % – відсутнє, 9 % – не володіють інформацією. Туалетні кімнати для дітей з ООП є у 38 % закладів, частково – у 16 %, відсутні – 32 %, 14 % батьків не мають інформації. Ресурсні кімнати повністю оснащені у 44 % закладів, також 16 % батьків не знають про їхню наявність (рис. 48).

Рис. 48. Безбар'єрне середовище у закладах дошкільної освіти (опитування батьків)

Отже, зважаючи на те, що частина батьків і педагогів не завжди володіють повною інформацією про доступні ресурси та умови в закладі, існує необхідність покращення комунікації з цих питань між керівництвом ЗДО, педагогами та батьками.

Загалом результати дослідження показують, що багато ЗДО в Україні ще не забезпечили належного рівня безбар'єрності та інклюзивності. Значна частина закладів потребують поліпшення доступу до приміщень, створення ресурсних та санітарних кімнат для дітей з ООП, а також впровадження контрастного і рельєфного маркування сходів. Це вимагає системних заходів та подальших інвестицій у модернізацію закладів і впровадження сучасних інклюзивних стандартів, щоб гарантувати рівні умови для всіх учасників освітнього процесу.

VII. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Забезпечення державних гарантій учасникам освітнього процесу, зокрема у закладах дошкільної освіти, є одним із пріоритетних напрямів державної політики в умовах воєнного стану.

За результатами **опитування керівників закладів дошкільної освіти** щодо безпечності існуючого формату організації освітнього процесу, переважна більшість респондентів (92 %) вважають його безпечним для учасників освітнього процесу. Це свідчить про високий рівень довіри до чинної системи організації освітнього процесу та належне забезпечення безпеки у більшості закладів.

Водночас 8 % опитаних висловили протилежну думку, що свідчить про наявність окремих занепокоєнь, які потребують додаткового аналізу та корекції заходів безпеки у частині закладів.

Регіональний аналіз показує, що найвищі оцінки безпечності за результатами опитування отримали Центральний (96 %), Північний (94 %) та Західний регіони, дещо – Східний (83 %) та Південний (рис. 49).

Результати **відвідувань** засвідчили ще вищий рівень позитивних оцінок – 97 % закладів визначили поточний формат організації освітнього процесу як безпечний, що підтверджує загальну тенденцію позитивного сприйняття безпечності освітнього середовища у дошкільній освіті.

За результатами відвідувань позитивні оцінки становили 100 % у Північному, Центральному та Південному регіонах, 96 % – у Західному та 88 % – у Східному (рис. 50).

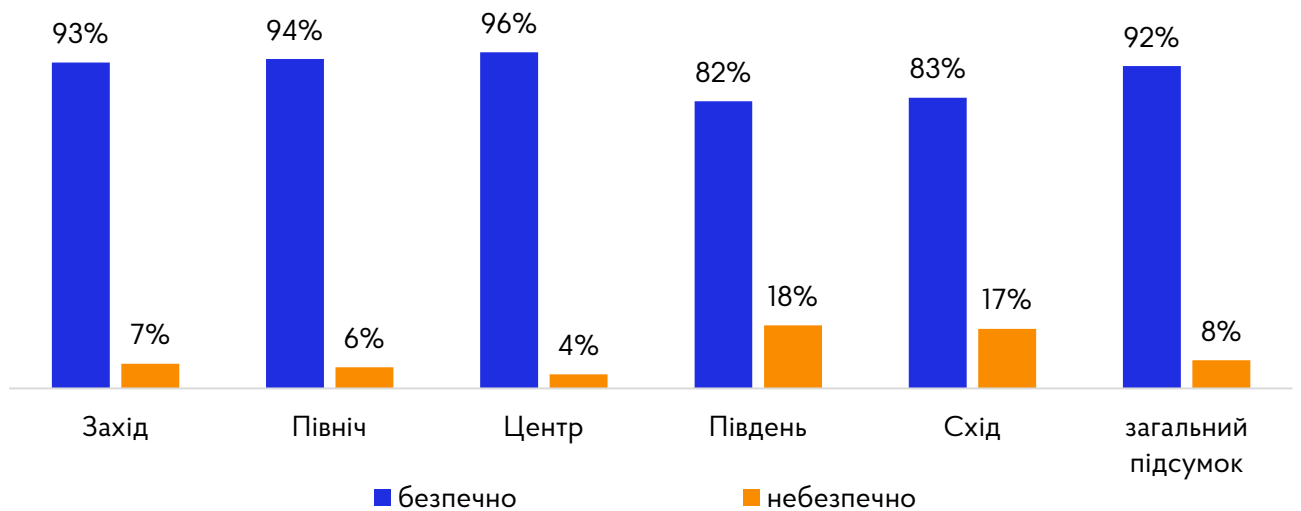

Рис. 49. Оцінка керівниками ЗДО безпечності існуючої форми організації освітнього процесу (за макрорегіонами) (опитування керівників)

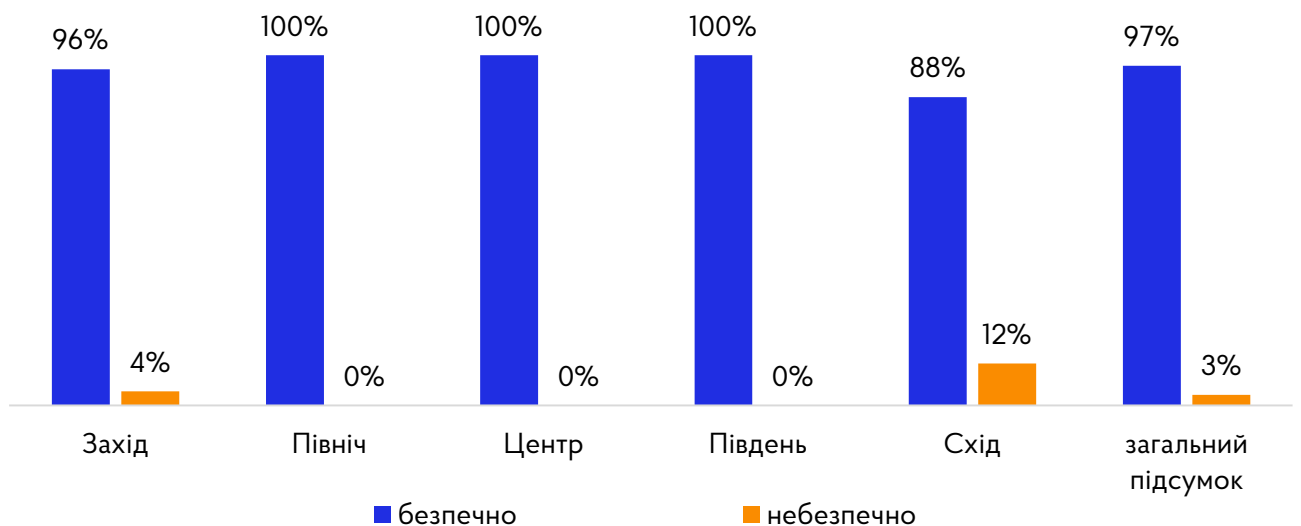

Рис. 50. Оцінка керівниками ЗДО безпечності існуючої форми організації освітнього процесу (за макрорегіонами) (відвідування)

Опитування педагогічних працівників підтвердило загальну тенденцію високої оцінки безпечності освітнього процесу: більшість респондентів позитивно оцінили існуючу організацію навчання у всіх регіонах. Найвищі показники зафіксовано у Західному (94 %) та Центральному (93 %) регіонах, а найнижчий рівень позитивних оцінок – у Східному (80 %) та Південному (89 %) регіонах, що свідчить про найбільшу частку педагогів, які вважають освітній процес небезпечним саме на цих територіях (рис. 51).

Схожа ситуація спостерігається серед **батьків вихованців**: позитивну оцінку безпечності освітнього процесу надали переважно респонденти з

Центрального (95 %) та Західного (96 %) регіонів, дещо нижчі показники – у Південному (92 %) та Східному (88 %). Це підтверджує, що найбільша частка батьків, які вважають освітній процес недостатньо безпечним, зосереджена у Східному та Південному регіонах (рис. 52).

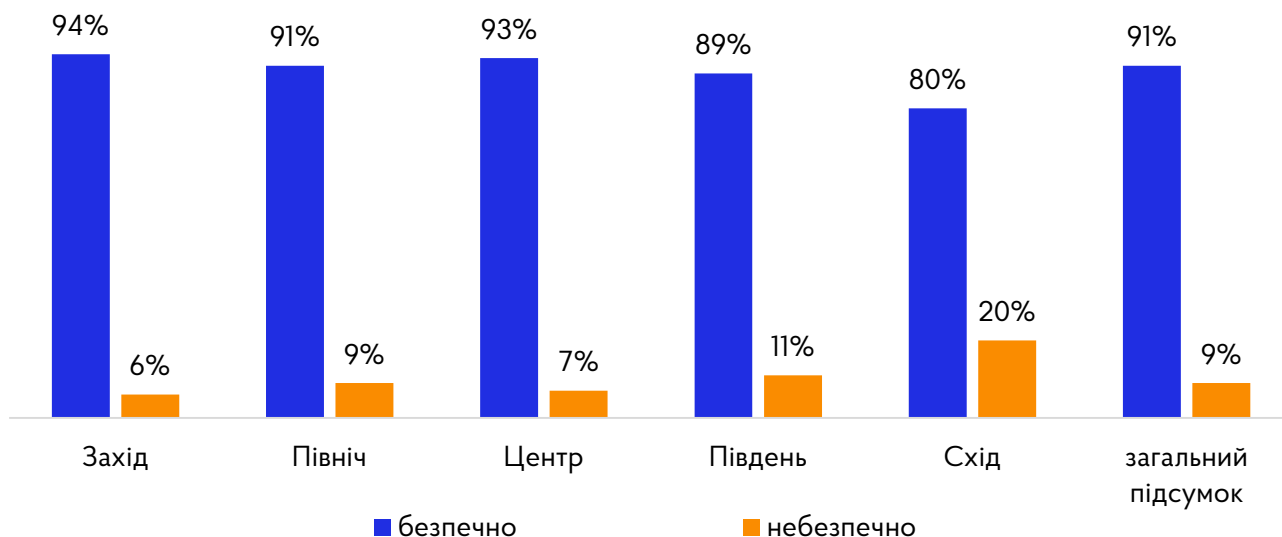

Рис. 51. Оцінка педагогічними працівниками ЗДО безпечності існуючої форми організації освітнього процесу (за макрорегіонами) (опитування)

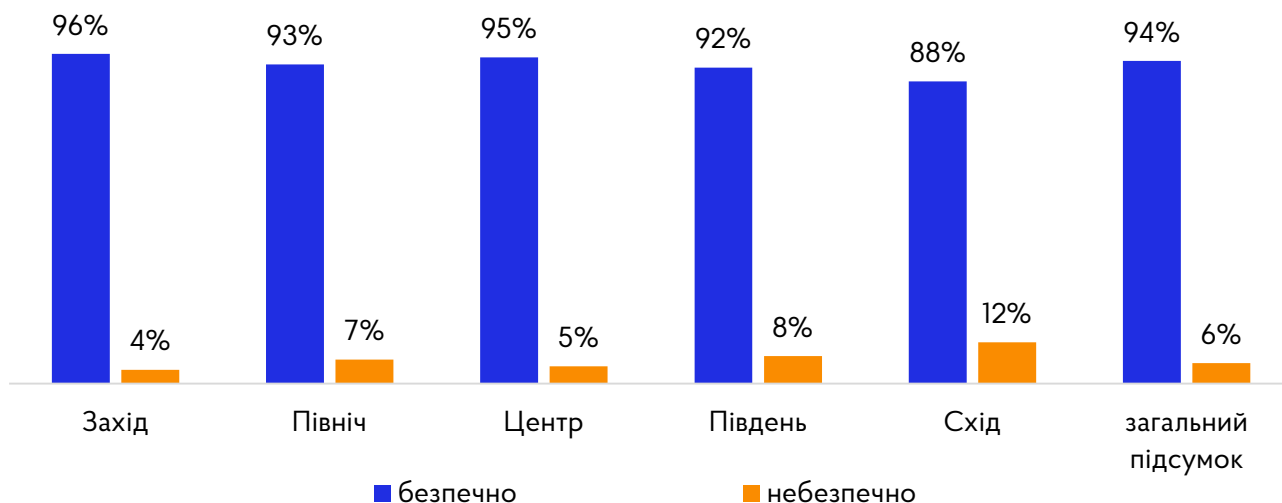

Рис. 52. Оцінка батьками вихованців ЗДО безпечності існуючої форми організації освітнього процесу (за макрорегіонами) (опитування)

Стосовно рівня сприйняття безпечності освітнього процесу у змішаному форматі керівниками ЗДО та батьками, більшість респондентів оцінюють його позитивно: 88 % керівників (за результатами відвідувань та опитування) та 92 % батьків.

Також спостерігається високий рівень позитивної оцінки організації освітнього процесу в **очному форматі**: 98 % відвіданих керівників, 93 % опитаних керівників та 95 % батьків зазначили, що освітній процес безпечний.

Ці дані свідчать, що **незалежно від формату організації освітнього процесу, переважна більшість керівників та батьків сприймають його як безпечний**, водночас найнижчі показники спостерігаються серед опитаних керівників щодо дистанційного формату (71%), що може свідчити про більшу увагу до організації дистанційного навчання та пов'язаних з ним ризиків (рис. 53).

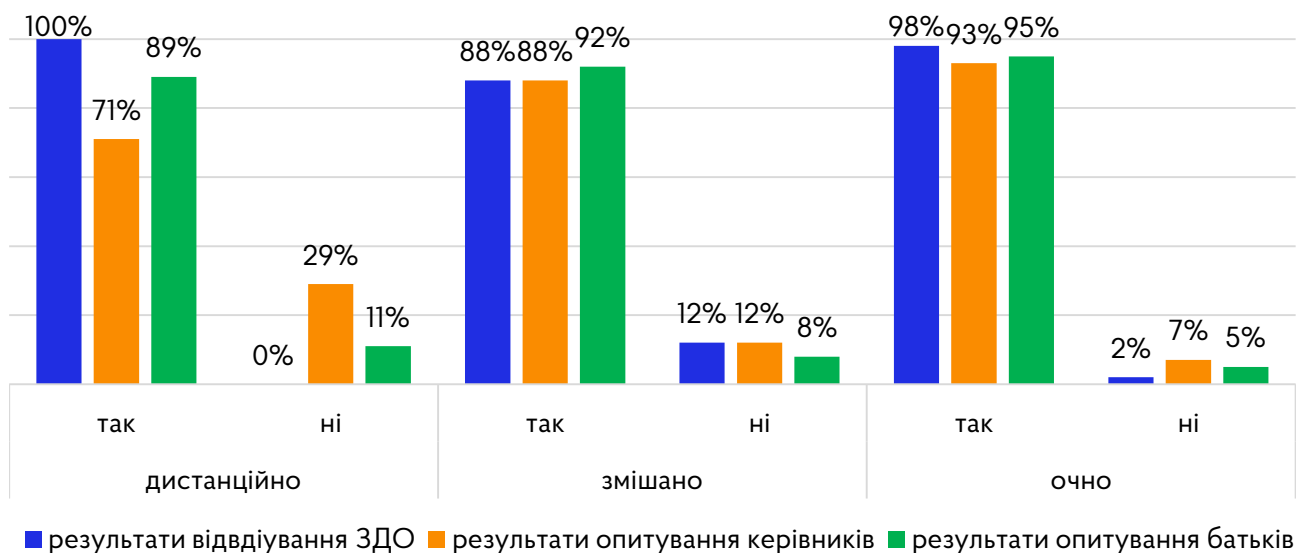

Рис. 53. Рівень сприйняття безпечності освітнього процесу керівниками ЗДО та батьками залежно від формату організації освітнього процесу

Щодо підтримки працівників закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану, результати моніторингового дослідження свідчать, що попри складні умови більшість закладів намагаються дотримуватися державних гарантій для персоналу та забезпечувати належну підтримку. Водночас мета дослідження – з'ясувати, чи траплялися у період дії воєнного стану випадки, коли державні гарантії учасників освітнього процесу не забезпечувалися або обмежувалися, що дозволяє оцінити реальний стан їхнього дотримання у закладах дошкільної освіти.

За результатами моніторингу щодо дотримання державних гарантій працівників закладів дошкільної освіти у період дії воєнного стану, **переважна більшість закладів забезпечують фінансові та трудові гарантії персоналу**, проте окремі випадки обмежень або порушень все ж фіксуються (рис. 54).

Так, несвоєчасна виплата заробітної плати траплялася дуже рідко – її відзначили 1 % закладів під час відвідувань, 1 % керівників і 4 % педагогів під час онлайн-опитування. Оголошення простою педпрацівникам фіксувалося частіше: про нього повідомили 7 % закладів, 22 % керівників та 15 % педагогів.

Подібна тенденція спостерігалася і щодо залучення до роботи понаднормово або у вихідні дні, про що зазначили 2 % керівників та 5 % педагогів.

Щодо надання відпусток без збереження заробітної плати, такі випадки були зафіксовані практично у чверті закладів під час відвідувань та опитування керівників. Наявність таких випадків підтвердив також кожний десятий педагог. Водночас зменшення або припинення фінансування доплат, надбавок чи підвищення посадового окладу відзначали рідше: зменшення зафіксовано у 1 % закладів, 16 % керівників та 22 % педагогів, а припинення – у 4 % керівників та 11 % педагогів.

Невиплата допомоги на оздоровлення при щорічній відпустці відзначалася у 5 % керівників та педагогів.

Рис. 54. Випадки недотримання державних гарантій працівників ЗДО в період дії воєнного стану у 2025/2026 навчальному році (відвідування, опитування керівників, опитування педагогічних працівників)

Водночас додаткові доплати або премії за рахунок коштів громади залишаються поширеною практикою: 67 % закладів під час відвідувань, 51 % керівників і 42 % педагогів підтвердили наявність таких виплат.

У ході відвідувань ЗДО відмічено, що у закладі дошкільної освіти Північного макрорегіону (Чернігівська область) рішенням селищної ради педагогічним працівникам щомісячно виплачуються доплати з місцевого бюджету у розмірі 2 000 грн.

Також у контексті забезпечення державних гарантій для працівників закладів дошкільної освіти **питання підвезення до / із місця роботи** є важливим елементом соціальної підтримки та рівного доступу до праці. Організація підвезення розглядається як складова створення належних умов праці та забезпечення доступності робочого місця.

Переважає більшість опитаних педагогів (80 %) не мають потреби у підвезенні, що може свідчити про близьке розташування місця роботи або наявність власного транспорту. Водночас 14 % респондентів зазначили, що потребують підвезення, але не забезпечені ним, що є важливим сигналом для засновників закладів освіти щодо необхідності покращення умов доїзду до / із місця роботи. Близько 6 % від загальної кількості опитаних педагогів забезпечені підвезенням, що є недостатнім показником серед тих, хто має відповідну потребу.

Водночас варто зазначити, що загальний відсоток педагогічних працівників, які потребують підвезення, є майже однаковим у різних типах населених пунктів і коливається в межах 14-15 %. Це може свідчити про те, що питання організованого доїзду є актуальним не лише для сільської місцевості, а й для окремих міських і селищних громад, де відсутнє стабільне транспортне сполучення (рис. 55).

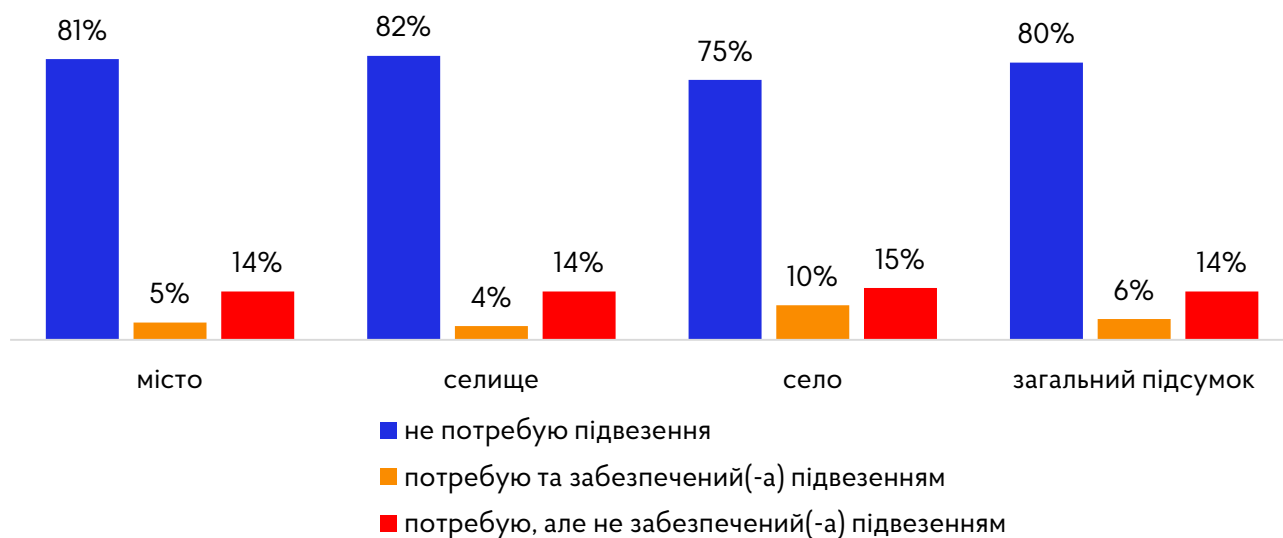

Рис. 55. Потреба педагогічних працівників у підвезенні до / із місця роботи (за типами населених пунктів) (опитування педагогічних працівників)

Важливою складовою державної політики забезпечення прав на безпечне і здорове освітнє середовище є **психологічна допомога та ментальне відновлення вихованців і персоналу** закладів дошкільної освіти.

Більшість керівників закладів дошкільної освіти зазначили, що учасники освітнього процесу мають доступ до інформаційних матеріалів із психологічної

підтримки та самопомоги в умовах воєнного стану (95 % - за результатами відвідування, 92 % - за результатами опитування).

За даними опитування, у міських ЗДО це підтвердили 95 % керівників, у селищних - 92 %, у сільських - 90 %. Під час відвідування закладів наявність таких матеріалів зафіксовано у 98 % міських, 100 % селищних і 86 % сільських ЗДО (рис. 56).

Найнижчі показники спостерігаються у сільській місцевості, що може свідчити про обмежений доступ до відповідних ресурсів або недостатню увагу до поширення інформаційних матеріалів серед учасників освітнього процесу.

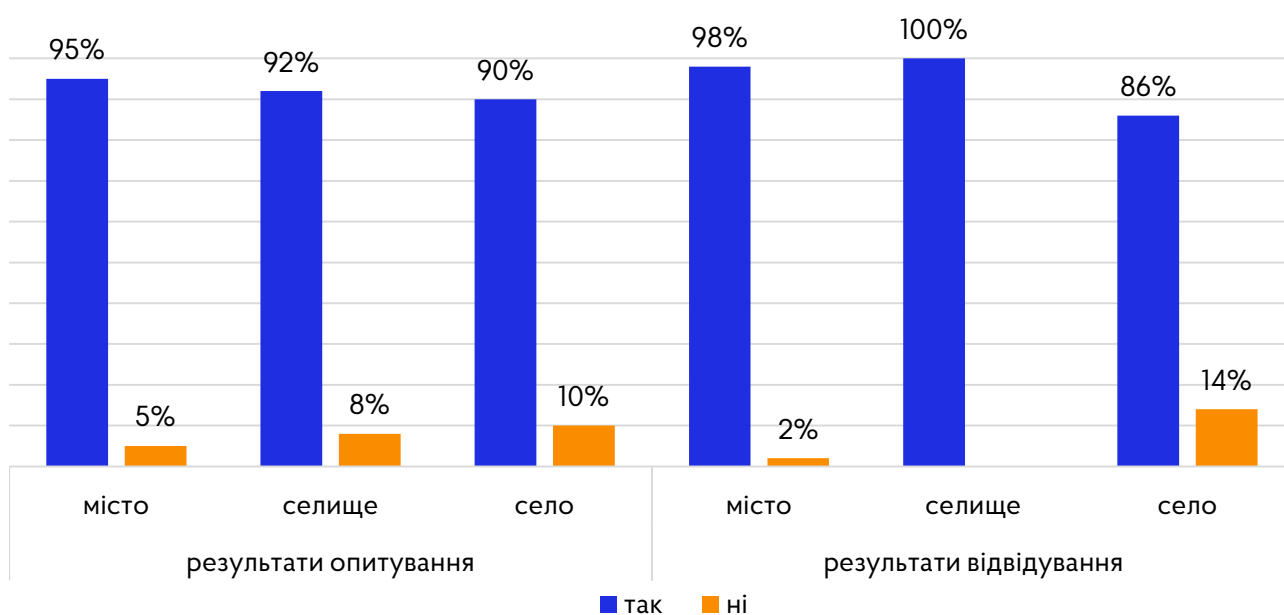

Рис. 56. Доступ учасників освітнього процесу до інформаційних матеріалів із психологічної підтримки (за типами населених пунктів) (відвідування, опитування керівників)

Рівень обізнаності щодо можливостей отримання психологічної допомоги у закладах дошкільної освіти різниться між педагогічними працівниками та батьками вихованців.

Як свідчать результати опитування, педагогічні працівники загалом краще поінформовані про наявні форми підтримки: лише 8 % з них зазначили, що їм про це нічого не відомо, тоді як серед батьків таких 28 %. Водночас 4 % батьків і 8 % педагогів вважають, що психологічна підтримка у їхніх закладах не надається.

Серед джерел інформування найпоширенішими є оголошення у ЗДО (41 % батьків і 59 % педагогів), соціальні мережі або групи закладу (33 % і 57 % відповідно) та офіційні вебсайти ЗДО (26 % і 37 %) (рис. 57).

Отримані результати свідчать, що попри загальну наявність інформаційних каналів, поінформованість батьків залишається нижчою, ніж у працівників закладів, що вимагає посилення комунікації з родинами вихованців.

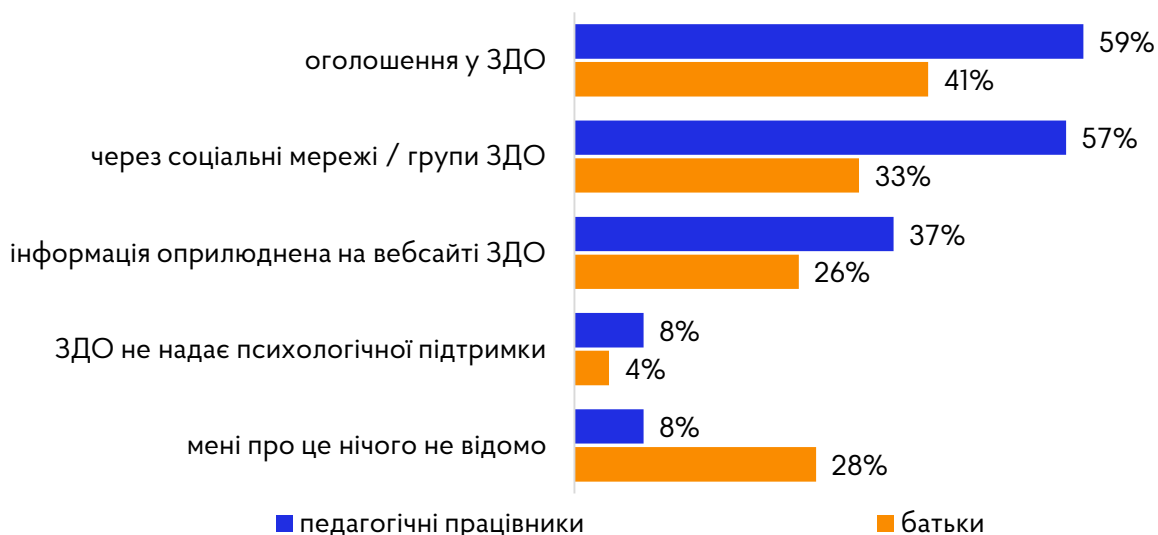

Рис. 57. Поінформованість учасників освітнього процесу про можливість отримання психологічної підтримки (опитування педагогічних працівників, опитування батьків)

Протягом останнього року кількість звернень батьків за психологічною допомогою або підтримкою до практичного психолога закладу дошкільної освіти чи інших фахівців залишаються на низькому рівні. У містах такі послуги використовували 7 % батьків, у селищах – 5 %, у селах – 6 % (рис. 58). Це свідчить, що, незважаючи на доступність психологічної підтримки, більшість батьків не користуються цією можливістю. Серед тих, хто звертався за психологічною допомогою, найбільша частка – батьки з регіонів Заходу (третина) та Півночі (чверть), а найменше – з Півдня.

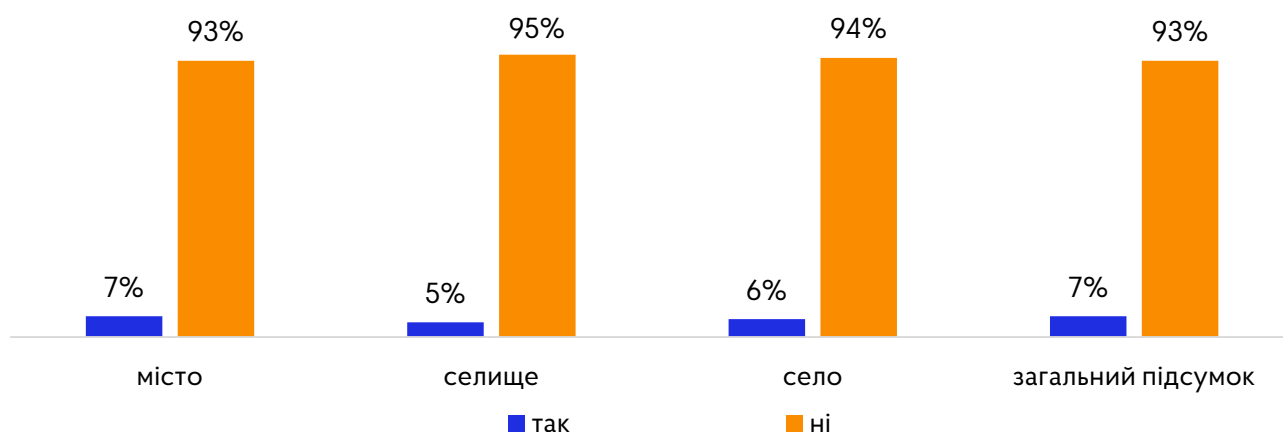

Рис. 58. Звернення батьків за психологічною допомогою до практичного психолога ЗДО (за типами населених пунктів) (опитування батьків)

До прикладу, заклад освіти, що знаходиться у Південному макрорегіоні (Херсонська область), налагодив співпрацю з офіцером громади (закріпленим поліцейським), підрозділом ДСНС та громадськими організаціями. Завдяки

цьому у закладі системно проводиться просвітницька робота – тренінги, бесіди, групові та індивідуальні зустрічі для учасників освітнього процесу, спрямовані на формування психологічної стійкості та рівноваги в умовах воєнного стану й надзвичайних ситуацій.

Забезпечення психологічної підтримки в закладах дошкільної освіти передбачає не лише наявність інформаційних матеріалів для учасників освітнього процесу, а й належну підготовку педагогічних працівників.

З огляду на це, у межах моніторингу з'ясовано, **чи проходили педагоги навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самопомоги) в умовах воєнного стану.**

Більшість педагогічних працівників закладів дошкільної освіти пройшли навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самопомоги) в умовах воєнного стану. **За результатами опитування, про це повідомили 76 % керівників ЗДО, тоді як 24 % зазначили, що їхні працівники такого навчання не проходили. Під час відвідування закладів наявність підготовки педагогів підтверджено у 84 % випадків, у 16 % – не підтверджено.**

У розрізі типів населених пунктів результати опитування свідчать, що навчання проходили 81 % педагогів у міських, 76 % – у селищних і 71 % – у сільських ЗДО. Під час відвідування закладів ці показники були дещо вищими: 85 %, 89 % і 79 % відповідно.

Найнижчий рівень охоплення педагогічних працівників навчаннями з питань психологічної підтримки спостерігається у сільській місцевості (рис. 59).

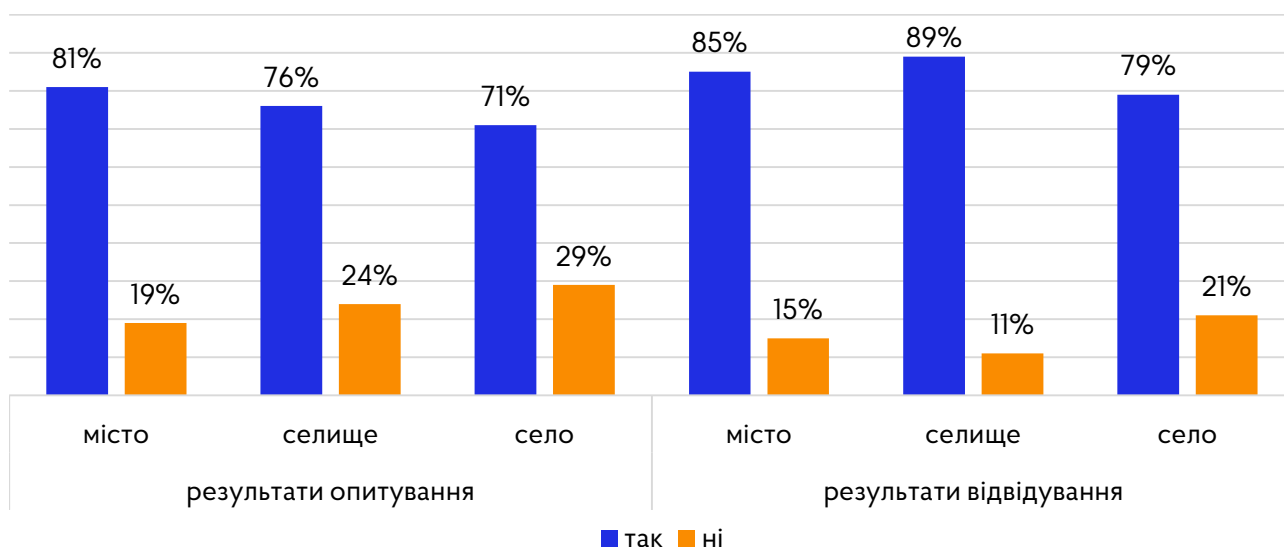

Рис. 59. Підготовка педагогічних працівників з питань психологічної підтримки (опитування керівників, відвідування)

Відповіді педагогічних працівників засвідчують дещо нижчий рівень охоплення навчаннями, ніж зазначали керівники закладів.

Так, за результатами опитування вихователів, навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самодопомоги) в умовах воєнного стану пройшли 68 % педагогів, тоді як третина повідомили, що не брали участі у таких заходах.

У розрізі типів населених пунктів позитивні відповіді дали 71 % вихователів міських ЗДО, 67 % – селищних і 60 % – сільських (рис. 60).

Отримані результати свідчать, що дані, надані керівниками, є дещо оптимістичнішими, ніж оцінка самих педагогів, що може пояснюватися різним розумінням форм навчання або нерівномірним доступом до можливостей підвищення кваліфікації, особливо у сільській місцевості.

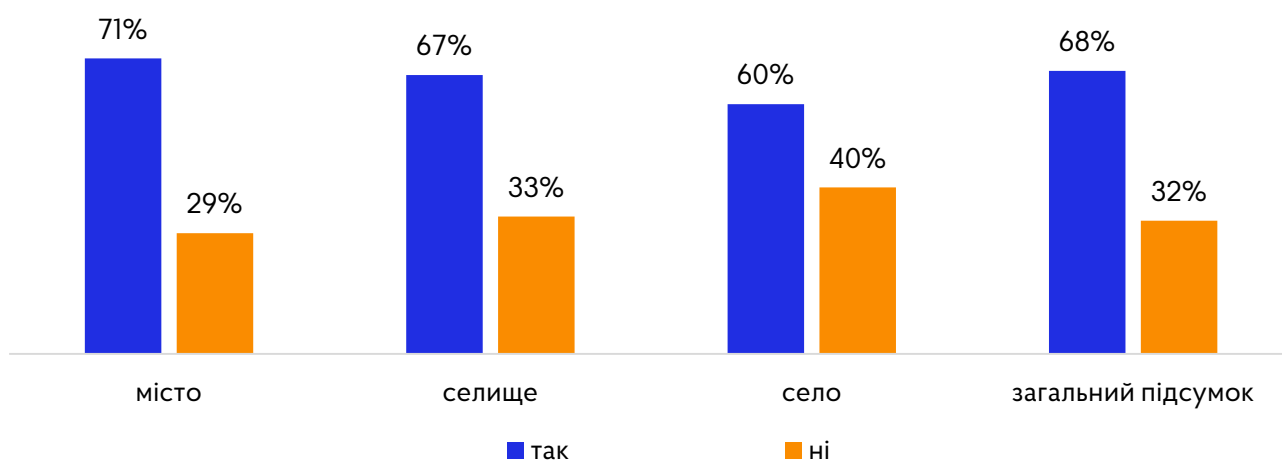

Рис. 60. Проходження навчання педагогічними працівниками ЗДО з питань психологічної підтримки в умовах воєнного стану (за типами населених пунктів) (опитування педагогічних працівників)

Враховуючи результати підготовки педагогів, наступним важливим аспектом є психологічний стан колективу. У межах моніторингового дослідження з'ясовано, **чи вважають керівники, що психологічний стан колективу сприяє продуктивній роботі закладу.**

Більшість керівників закладів дошкільної освіти зазначили, що психологічний стан колективу сприяє продуктивній роботі. Про це, за результатами опитування, зазначили 95 % керівників міських, 86 % селищних і 88 % сільських ЗДО, натомість 5-14 % вказали на протилежну думку. Під час відвідування закладів наявність сприятливого психологічного стану підтверджено у всіх міських, 78 % селищних і 93 % сільських ЗДО, тоді як у 7-12 % випадків (селищні та сільські ЗДО) він, на думку керівників, не сприяв продуктивній роботі (рис. 61).

Результати опитування вказують на те, що психологічний стан колективу переважно позитивно впливає на продуктивність роботи, водночас у селищних закладах дошкільної освіти він потребує більшої уваги.

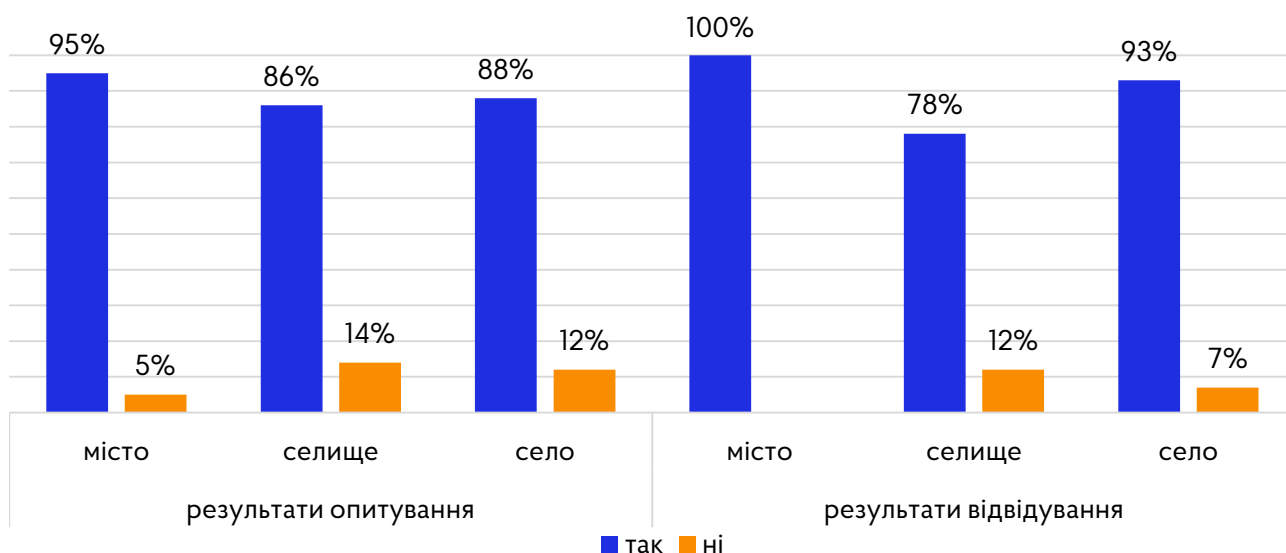

Рис. 61. Вплив психологічного стану колективу на продуктивність роботи (опитування керівників, відвідування)

Окрім оцінки керівників, також **опитано педагогічних працівників** щодо сприяння їхнього власного психологічного стану продуктивній роботі. За результатами опитування, позитивно відповіли 82 % педагогів загалом, а 18 % респондентів вказали на протилежне. У розрізі типів населених пунктів позитивні відповіді надали 81-85 % педагогів (рис. 62).

Отримані дані свідчать, що **переважна більшість педагогів оцінюють свій психологічний стан як сприятливий для продуктивної роботи**, при цьому істотних відмінностей між містом, селищем і селом не спостерігається.

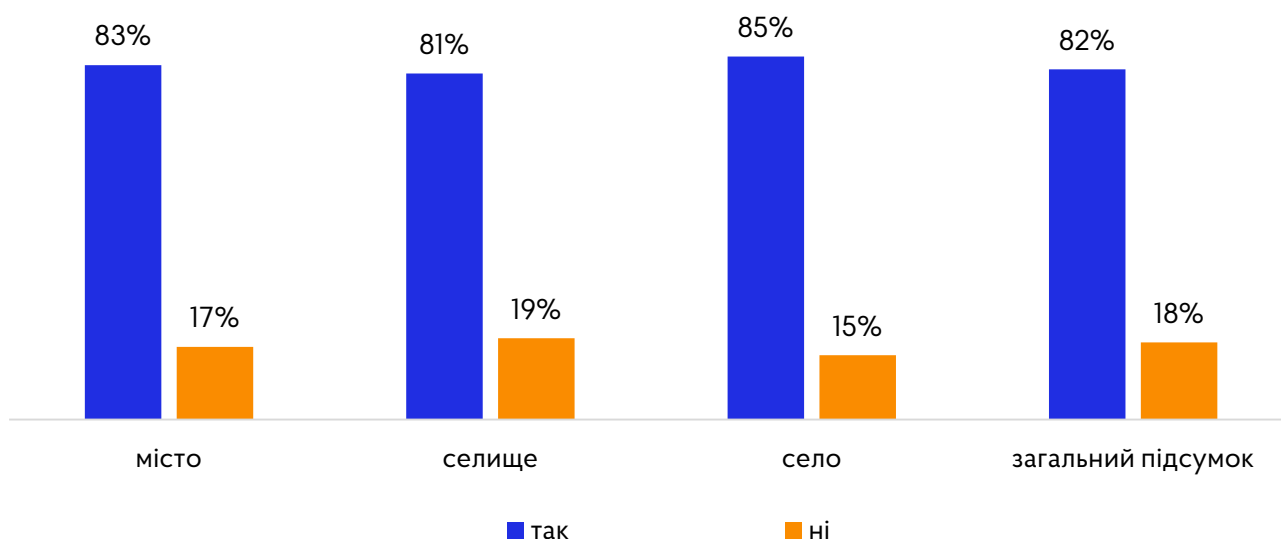

Рис. 62. Психологічний стан педагогічних працівників і його вплив на продуктивність роботи (за типами населених пунктів) (опитування педагогічних працівників)

Порівняння з відповідями керівників показує, що вони загалом більш оптимістично сприймають психологічний стан колективу, ніж самі педагогічні працівники, що свідчить про різницю у баченні робочого середовища та власних ресурсів.

Поряд із цим важливо було з'ясувати, чи відчували педагогічні працівники потребу у психологічній допомозі та чи зверталися вони за підтримкою.

Опитування педагогічних працівників показало, що протягом останнього року потребу в психологічній допомозі або підтримці відчували третина педагогів (27-32%). Водночас загалом по країні більшість педагогів (70%) зазначили, що такої потреби не відчували: 69% міських, 68% селищних і 73% сільських.

Фактично зверталися за психологічною допомогою або підтримкою лише 13% міських, 10% селищних і 9% сільських педагогів (рис. 63). Із тих педагогів, які відчували потребу в психологічній підтримці, лише приблизно третина скористалися відповідними послугами, що підкреслює існування бар'єрів або обмежених можливостей для отримання допомоги, особливо у селищних і сільських закладах.

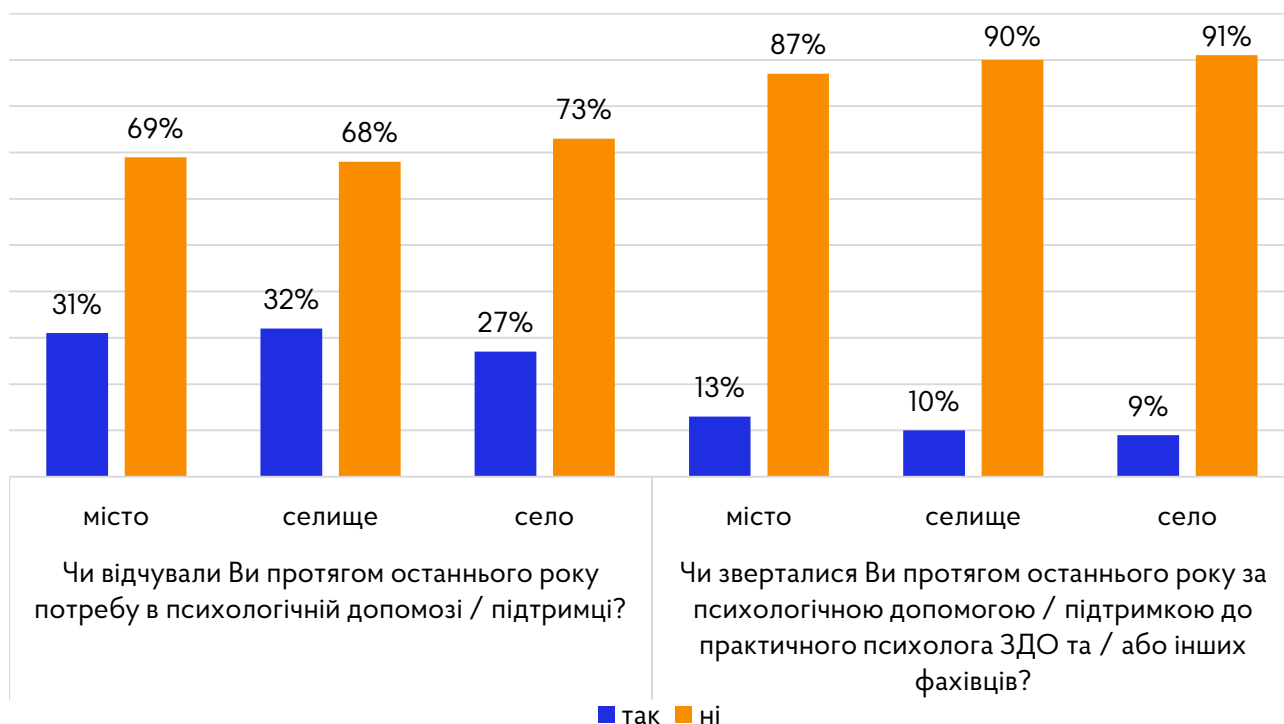

Рис. 63. Потреба педагогів ЗДО у психологічній допомозі та фактичне звернення за підтримкою (за типами населених пунктів) (опитування педагогічних працівників)

Власний психологічний стан керівників закладів дошкільної освіти оцінювався окремо. За результатами опитування, 91% керівників вважають свій психологічний стан сприятливим для продуктивної роботи, а під час відвідувань

та спостережень таку оцінку підтвердили 99 % керівників. Це підтверджує, що керівники здебільшого відчують психологічну стійкість і мають ресурси, необхідні для ефективного управління закладом, що позитивно впливає на робочий клімат і взаємодію з колективом.

Аналіз у макрорегіональному розрізі показав, що частка керівників, які в онлайн-опитуванні зазначили, що їхній психологічний стан не впливає на продуктивність роботи, була найнижчою на Півночі (2 %), тоді як у інших регіонах вона коливалася на рівні 11-12 %.

Окрім даних про власний психологічний стан, дослідження з'ясувало, чи виникала у керівників потреба у психологічній підтримці та чи зверталися вони за допомогою.

Опитування керівників закладів дошкільної освіти показало, що протягом останнього року потребу у психологічній допомозі або підтримці відчували третина (30-35 %) керівників. Водночас більшість – 65 % міських, 67 % селищних і 70 % сільських – зазначили, що такої потреби не відчували.

Фактично зверталися за психологічною допомогою або підтримкою лише 34 % міських, 14 % селищних і 8 % сільських керівників (рис. 64). Порівняно з результатами відвідувань закладів, частка тих, хто відчував потребу, була нижчою у міських закладах (11 %), тоді як у селищних і сільських – на рівні 33-35 %, а фактичне звернення за допомогою під час відвідувань підтверджено у 7 % (місто) та 21 % (село) випадків (рис. 65).

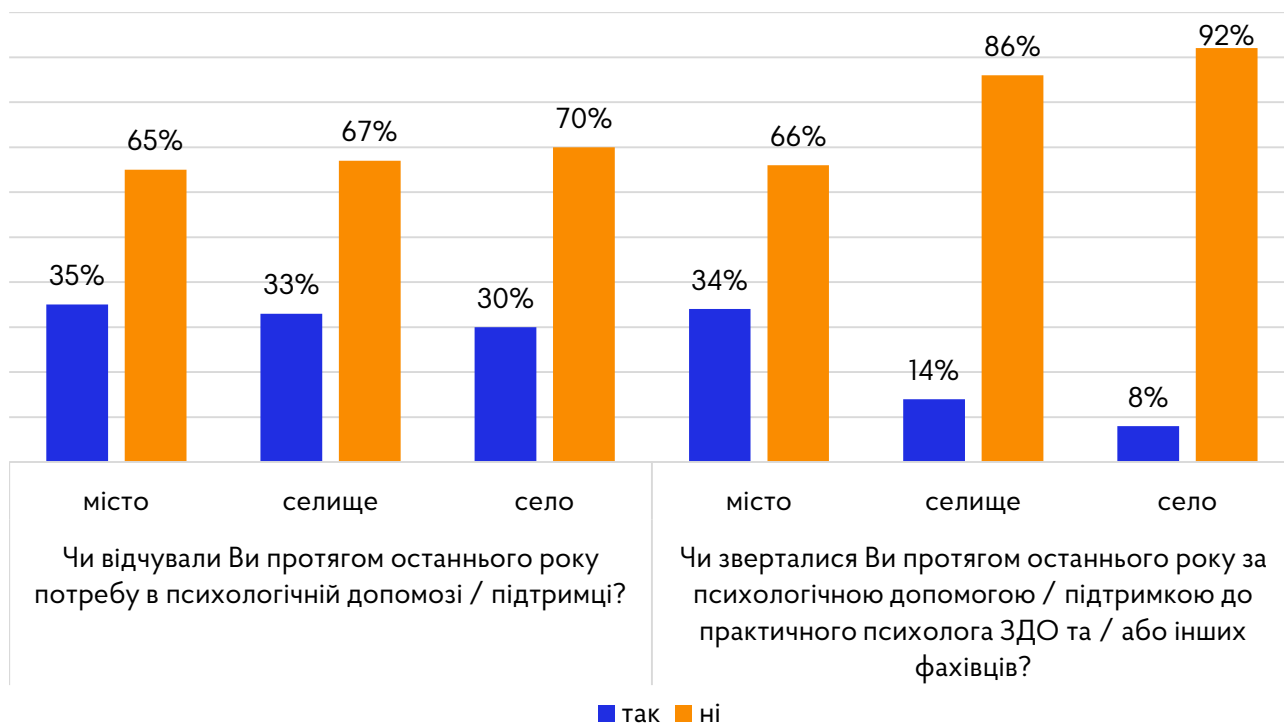

Рис. 64. Потреба керівників ЗДО у психологічній допомозі та фактичне звернення за підтримкою (за типами населених пунктів) (опитування керівників)

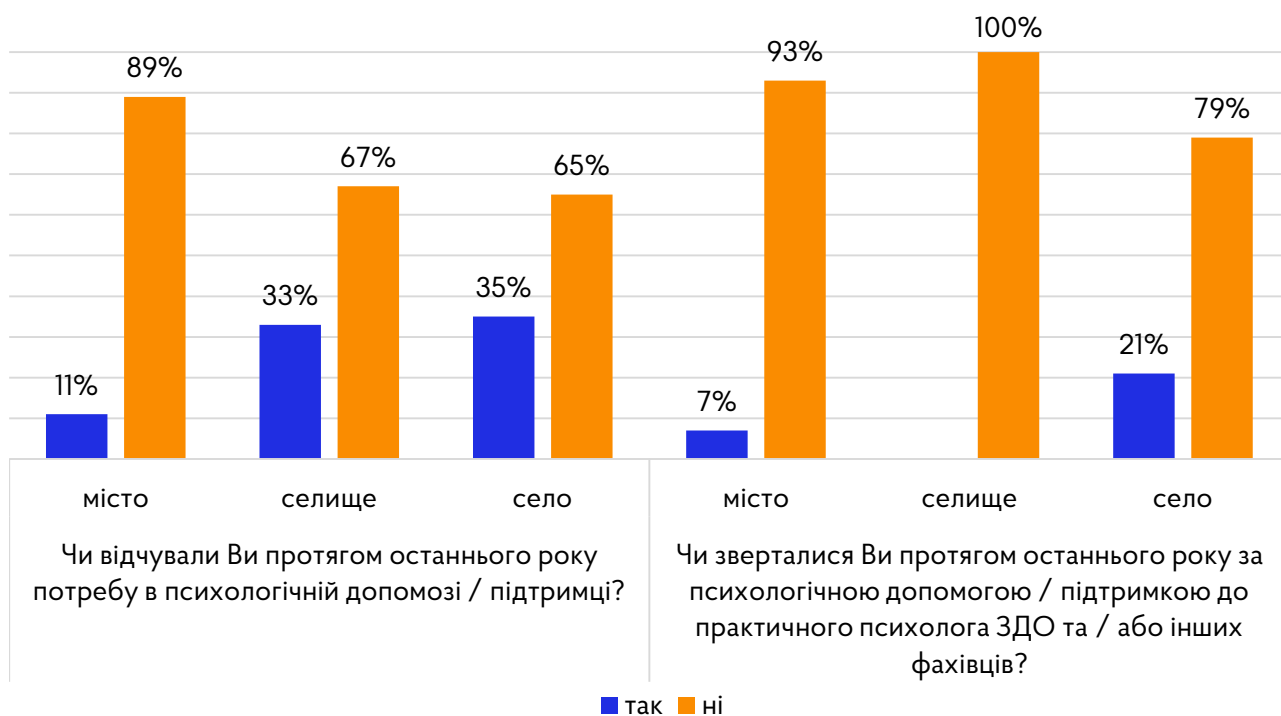

Рис. 65. Потреба керівників ЗДО у психологічній допомозі та фактичне звернення за підтримкою (за типами населених пунктів) (відвідування)

Дослідження показало, що більшість педагогічних працівників пройшли навчання з психологічної підтримки, а батьки мають доступ до відповідних матеріалів, хоча комунікацію з ними слід посилити. Водночас не всі керівники та педагоги звертаються за психологічною допомогою навіть за наявності потреби, що вказує на існування бар'єрів або обмежених можливостей для отримання підтримки.

VIII. РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНОСТІ УЧАСНИКІВ МОНІТОРИНГОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Універсальними критеріями діяльності людини є продуктивність та задоволеність. І в цьому контексті сучасна наука пропонує нам різні способи вивчення ефективності роботи, а також методи визначення критеріїв та показників результативності як окремого учасника процесу, так і суб'єкта господарювання в цілому.

З огляду на те, що протягом багатьох років практики у сфері освіти були зосереджені здебільшого на створенні методик для оцінки продуктивності суб'єктів освітньої діяльності, а розробці діагностичних інструментів для

вимірювання задоволеності учасників освітнього процесу увага майже не приділялася, Службою від 2020 року було визначено одним із векторів та пріоритетним завданням під час реалізації моніторингових досліджень саме питання задоволеності споживачів освітніх послуг організацією освітнього процесу.

Для визначення рівня задоволеності респондентів освітнім процесом використано інструмент, заснований на **Американському індексі задоволеності споживачів (ACSI)**².

Ця методика дає змогу класифікувати рівень задоволеності за шкалою від «Критичного» до «Ідеального» (від 0 до 100 балів), що допомагає отримати загальне уявлення про сприйняття якості освітніх послуг (табл. 10).

Таблиця 10

Критерії оцінювання задоволеності респондентів

Бал	Рівень задоволеності
0 – 54	Критичний рівень задоволеності, що вказує на серйозні проблеми в організації освітнього процесу
55 – 59	Низький рівень задоволеності, що вимагає негайних заходів для покращення якості
60 – 64	Нижчий за середній рівень, який вказує на певні недоліки в організації освітнього процесу
65 – 74	Середній рівень задоволеності, коли освітні послуги надаються на прийнятному рівні, але є простір для вдосконалення
75 – 79	Вищий за середній рівень, що свідчить про добру організацію освітнього процесу, але з можливостями для подальшого покращення
80 – 84	Високий рівень задоволеності, коли освітній процес майже повністю відповідає очікуванням респондентів
85 – 100	Ідеальний рівень, що вказує на максимально позитивне сприйняття організації освітнього процесу

Методика ACSI заснована на **комплексному аналізі даних, отриманих у процесі опитувань**, і дозволяє оцінити, наскільки якість освітніх послуг відповідає очікуванням респондентів.

Основою для розрахунку індексу задоволеності стали відповіді респондентів на **три ключові питання**:

1. Вкажіть рівень Вашої задоволеності організацією освітнього процесу у цьому навчальному році?
2. Чи відповідає рівень організації освітнього процесу Вашим сподіванням?
3. Як Ви оцінюєте рівень організації освітнього процесу в порівнянні з «ідеальним»?

² Індекс задоволеності споживачів (Customer satisfaction Index, CSI) – це оцінка рівня задоволеності клієнта після взаємодії з компанією. CSI відображає наскільки успішним був клієнтський досвід споживача.

Варто зазначити, що цей інструмент, хоч і є дієвим для отримання загальної картини рівня задоволеності, проте не є чутливим до незначних змін у системі та деталей. ACSI забезпечує оцінку загального рівня задоволеності, але може реагувати лише на значимі зміни показників у сфері та не дозволяє глибоко досліджувати причини проблем або виявляти специфічні чинники, які впливають на задоволеність окремих груп респондентів. Для більш детального аналізу необхідно використовувати додаткові дослідження, спрямовані на виявлення конкретних проблемних зон та пошук рішень.

Отже, результати цього дослідження дають змогу отримати важливу інформацію про загальний стан організації освітнього процесу, але для глибшого розуміння й вироблення шляхів покращення якості освітніх послуг необхідно залучати більш деталізовані інструменти та дослідження. Це допоможе не лише виявити конкретні проблеми, але й визначити стратегії їх вирішення.

Розрахунки проводились з використання нормованих даних за формулою:

$$\frac{\sum_{i=1}^3 (P_{in} \times n) K_i}{10}, \quad i = \overline{1,3}, \quad n = \overline{1,10}, \quad K_1 = 0,4, \quad K_2 = 0,3, \quad K_3 = 0,3,$$

де P – кількість нормованих відповідей учасників опитування.

Таким чином, за результатами нинішнього опитування ми отримали наступну інформацію (табл. 11):

Таблиця 11

Рівні задоволеності респондентів організацією освітнього процесу в ЗДО на початок 2025/2026 навчального року

Статус учасників опитування	Індекс задоволеності	Рівень задоволеності
Керівники ЗДО (відвідування)	85	Ідеальний
Керівники ЗДО (онлайн-анкетування)	81	Високий
Педагогічні працівники ЗДО	75	Вищий за середній
Батьки вихованців ЗДО	89	Ідеальний

Аналіз результатів моніторингового дослідження рівня задоволеності учасників освітнього процесу на початку нового 2025/2026 навчального року дає чітке уявлення про те, наскільки якісно організований освітній процес з точки зору різних груп респондентів. Застосування індексу задоволеності споживачів дозволило об'єктивно оцінити не тільки загальний рівень задоволеності, але й порівняти його між різними категоріями учасників.

За результатами відвідування та опитування **керівників закладів дошкільної освіти**, встановлено, що рівень їхньої задоволеності освітнім процесом є дуже високим. Один показник (за результатами відвідування) свідчить про ідеальний рівень із індексом 85, тоді як другий (за результатами онлайн-анкетування) – про високий рівень із індексом 81. Це свідчить про те, що керівники закладів, з якими безпосередньо спілкувалися працівники Управління Служби під час відвідувань, відчують повне задоволення від організації освітнього процесу та його ефективності. Результат, отриманий після проведення онлайн-анкетування, хоч і є трохи нижчим, але також підтверджує загальне позитивне сприйняття організації освітнього процесу серед керівників, проте може вказувати на наявність окремих аспектів, які можна вдосконалити.

Рівень задоволеності серед **педагогічних працівників** оцінюється у 75 пунктів, що відповідає рівню вищій за середній. Хоча цей показник є досить високим, він може вказувати на те, що педагоги стикаються з певними викликами у своїй роботі, які можуть бути пов'язані з матеріально-технічним забезпеченням або методологічною підтримкою.

Найвищий рівень задоволеності зафіксований серед **батьків вихованців закладів дошкільної освіти**. Їхній індекс складає 89 пунктів, що відповідає ідеальному рівню. Це є позитивним показником, оскільки батьки є важливою групою стейкхолдерів, і їхнє сприйняття якості освітнього процесу має безпосередній вплив на репутацію закладів. Ідеальний рівень задоволеності батьків свідчить про високий рівень довіри до керівництва та педагогів ЗДО, ефективну комунікацію між закладами та батьками, а також відповідність організації освітнього процесу очікуванням батьків.

УЗАГАЛЬНЕНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Незважаючи на складні умови воєнного стану, система дошкільної освіти продемонструвала стійкість і здатність забезпечити стабільний початок **2025/2026 навчального року**. Більшість закладів своєчасно розпочали роботу, що свідчить про належний рівень управління, організації освітнього процесу та злагоджену взаємодію між засновниками / органами управління освітою та керівниками.

Кадрова ситуація залишається відносно стабільною: переважна більшість посад педагогічних працівників укомплектована. Водночас простежується **дисбаланс за макрорегіонами і типами населених пунктів**: у міських громадах фіксується вища частка вакансій, тоді як у сільських закладах – повніша укомплектованість. Найгостріша проблема – **нестача практичних психологів і**

медичних працівників, особливо в сільській місцевості, де ці посади нерідко відсутні у штатному розписі.

У системі дошкільної освіти зберігається значна частка **внутрішньо переміщених дітей** (понад 3 тис.) та **тих, хто перебуває за кордоном**, що підтверджує тривалі наслідки війни. Значною також є кількість **дітей з особливими освітніми потребами**, що вимагає розширення інклюзивної інфраструктури.

Понад 90 % ЗДО повністю або переважно виконали заплановані заходи підготовки, зокрема ремонтні, організаційні й безпекові. Найкращі показники – у Центральних і Західних областях. Водночас у деяких регіонах, зокрема на Сході та Півдні, зафіксовано випадки часткового або неповного виконання підготовчих робіт, що зумовлено наслідками воєнних дій та обмеженими ресурсами громад.

Основне навантаження лягає на **місцеві бюджети**, що демонструє значну децентралізацію фінансування. Водночас лише третина закладів отримала повне фінансування, ще чверть – часткове. У селищних громадах проблема дефіциту ресурсів найгостріша.

Близько 7 % закладів зазнали пошкоджень / руйнувань унаслідок воєнних дій. У більшості постраждалих ЗДО проведено відновлювальні роботи, що свідчить про ефективність дій місцевих органів влади.

Основною залишається **очна форма навчання**, але в окремих громадах Сходу і Півдня зростає частка **змішаного та дистанційного навчання**. Заклади демонструють гнучкість і здатність адаптувати освітній процес до безпекових умов. Позитивним є високий рівень поінформованості батьків (понад 80 %) про форми організації навчання, однак зберігається потреба в посиленні комунікації та технічного забезпечення педагогів, особливо у громадах із підвищеними ризиками.

Забезпечення безпечних умов перебування дітей залишається актуальним викликом, особливо в сільській місцевості, де не всі заклади мають власні укриття або обладнані приміщення для тимчасового перебування під час повітряної тривоги.

Проблемними залишаються також питання належного **оснащення укриттів, укомплектованості медичних кабінетів медикаментами та системної психологічної підтримки дітей і педагогів**, особливо у громадах, що постраждали від війни.

Окремої уваги потребує забезпечення систем оповіщення, доступних для дітей із порушеннями слуху чи зору, а також розроблення детальних планів дій у разі надзвичайних ситуацій, зокрема алгоритмів дій персоналу, якщо дитина може загубитися під час евакуації.

Аналіз даних щодо облаштування укриттів і споруд цивільного захисту засвідчив, що у частині закладів існують обмеження щодо доступності для дітей

з особливими освітніми потребами, що ускладнює створення повноцінно інклюзивного безпечного середовища.

Водночас отримані результати свідчать про **високий рівень поінформованості батьків та ефективну комунікацію закладів дошкільної освіти** щодо дій у надзвичайних ситуаціях, що є важливою складовою комплексної системи безпеки учасників освітнього процесу.

Отримані результати свідчать, що **фактичний рівень безбар'єрності у ЗДО є нижчим, ніж оцінюють самі керівники**. Найбільш помітними проблемами залишаються обмежений фізичний доступ до приміщень для дітей з інвалідністю, відсутність пандусів або підйомників, нестача спеціально облаштованих санітарних й ресурсних кімнат, недостатнє контрастне та рельєфне маркування сходів і дверей.

Часто безбар'єрність розуміється переважно як наявність пандусу, тоді як **комплексний підхід до доступності освітнього середовища** (включно з інформаційною, комунікаційною та психологічною доступністю) залишається недостатньо реалізованим.

Разом із тим позитивним є те, що значна частина закладів забезпечує **доступність інформації для батьків і педагогів**, створює умови для **інклюзивного навчання**. Це свідчить про поступове формування культури інклюзивності й усвідомлення важливості безбар'єрності як складової державних гарантій у сфері освіти.

Індекс задоволеності батьків, педагогів і керівників є високим ЗДО, що свідчить про довіру до закладів освіти, проте існує запит на покращення матеріально-технічної бази, модернізацію укріплень і зниження фінансового навантаження на батьків.

З огляду на викладене рекомендуємо:

Засновникам закладів дошкільної освіти:

Розглянути можливість будівництва, добудови, реконструкції або капітального ремонту захисних споруд у закладах освіти, а також використання укріплень інших суб'єктів господарювання з метою зменшення частки дітей, які навчаються дистанційно або у змішаному форматі.

Забезпечити введення посад практичних психологів відповідно до Типових штатних нормативів закладів дошкільної освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2025 № 844 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 червня 2025 року за №994/44400) (далі – Типові штатні нормативи).

Організувати надання медичного обслуговування вихованців шляхом введення до штатного розпису посад медичних працівників відповідно до Типових штатних нормативів або шляхом укладення договорів із закладами охорони здоров'я чи фізичними особами-підприємцями, які мають право здійснювати медичну практику.

Розробити й реалізувати місцеві програми підтримки безбар'єрності, що включають облаштування пандусів, підйомників, контрастного маркування, ресурсних та санітарних кімнат.

Сприяти залученню коштів партнерів і меценатів для оновлення матеріально-технічної бази, у тому числі цифрового обладнання для змішаного навчання.

Вивчити питання щодо використання альтернативних джерел енергії – портативних зарядних станцій, невеликих генераторів, а також поступове впровадження сонячних панелей, особливо в регіонах із частими відключеннями електроенергії.

Забезпечити дотримання статті 57¹ Закону України «Про освіту» в частині організації освітнього процесу в безпечній формі, збереження робочих місць і виплат працівникам закладів освіти, а також створення належного безпечного освітнього середовища для здобувачів освіти під час воєнного стану або надзвичайної ситуації.

Керівникам закладів дошкільної освіти:

Продовжувати удосконалювати систему внутрішнього моніторингу безпеки, перевіряти систематично стан укриттів та аварійно-небезпечних ділянок, усувати виявлені недоліки, забезпечити безбар'єрний доступ для осіб з інвалідністю та проводити навчання персоналу і вихованців щодо дій у кризових ситуаціях. Також доцільно укласти або оновити договори з органами охорони та екстреними службами для оперативного реагування на надзвичайні ситуації.

Порушити клопотання перед засновником щодо виділення коштів на дооблаштування та ремонт укриттів, а також забезпечення безбар'єрного доступу до приміщень і укриттів для осіб з інвалідністю, у тому числі обладнання контрастного маркування, ресурсних кімнат та доступних санітарних приміщень.

Створювати сприятливе психологічне середовище, підтримувати педагогів у подоланні професійного вигорання, організовувати внутрішні групи підтримки. Організовувати тренінги з першої психологічної допомоги для педагогічних працівників, що дозволить їм ефективніше підтримувати дітей у кризових ситуаціях. Сприяти проведенню психологічних консультацій для персоналу за підтримки волонтерських, громадських або місцевих організацій.

Активно співпрацювати з інклюзивно-ресурсними центрами та фахівцями з психологічної підтримки для розвитку компетентностей педагогів й підвищення ефективності інклюзивної освіти.

Систематично сприяти підвищенню рівня кваліфікації, обізнаності та підготовки педагогічних працівників з безпекових питань.

Посилити внутрішню комунікацію з педагогами та батьками, забезпечуючи своєчасне інформування про безпекові заходи, форми організації освітнього процесу та зміни у розкладі.

